

Alighanem a legelső közt volt a vasfüggönyön túli világból a szerző és jóbarátja, akik parttól partig stoppal végigjárták Amerikát.

Team of the zoltandemmeworks.net

AUTÓSTOPPAL AMERIKÁBAN

FROM HUNGARY TO LOS ANGELES

Ez a történet két fiúról szól, akik a keleti parttól a nyugati partig, az Atlanti-óceántól a Csendes-óceánig autóstoppal végigjárták Amerikát. Mindketten debreceniek. Egyikük, Karászy Zoltán, 21 éves, a debreceni Kodály Kórus karénekese. Háromgyermekes elvált szülők középső gyermeke. Érdeklődése igen sokirányú, a gimnáziumi érettségi után az éneklésen és hangszer tanuláson túl bőrművességgel és kézműves munkákkal foglalkozik, barátaival a városban kézműves műhelyt alapít. Kitűnően ért a autókhoz, harmackézből vett, tízéves Trabantját ekkor már évek óta ő tartja fenn és javítja. Jól beszél angolul s nagyon szeret utazni, amire a Kodály Kórus révén igen sűrűn módja is van. Szinte semmiség rábeszélni, hogy egyik pillanatról a másikra induljon el valamelyik környező országba autóstoppozni, vagy a tengerpartra kagylót gyűjteni és lebarnulni. Debrecenben minden nap megtalálni a város forgalmasabb, élettelebb részein, a főútcán, az egyetem környékén, a fiatalok törzshelyeül szolgáló néhány sörözőben. Életvidám, folyton tréfálkozó srác, gyorsan be tudja lopni magát mindenki szívébe. A másik autóstoppos én vagyok, a Színház- és Filmművészeti Főiskola harmadéves filmrendező hallgatója. Korábban magyar és néprajz szakon elvégeztem a debreceni egyetemet, ezután dolgoztam muzeológusként, gimnáziumi tanárként, kollégiumi felügyelőként, majd egy ideig szerettem volna elkerülni az értelmiségi munkahelyeket, így elmentem táviratot hordani, majd egy házmeisteri állást vállaltam el. Ekkoriban régi magyar irodalomból letettem már a doktori szigorlatot is, ezt azonban a munkahelyeimen inkább igyekeztem elhallgatni. Korlátozások nélkül mindent szerettem volna kipróbálni, így aztán jártam szóni tanulni Kocsordra egy idős parasztasszonyhoz, felsőfokú matematikai stúdiómokra egy barátnőmhöz, pasztellel való festést és rajztudást elsajátítani egy neves debreceni festőművésznőhöz, spanyol órákra a városban tanuló kubai diákokhoz, verseket fordítottam angolból beverekedve magamat a Nagyvilág műfordítói közé, megpróbálkoztam a nonfiguratív festészet néhány bonyolultabb problémájának megfejtésével, motorral, kocsival, stoppal faluról falura jártam anyagot gyűjteni egy parasztcukrászokról szóló dolgozathoz, a barátaimmal együtt berendeztem egy kézműves műhelyt ahol bőrrel, csonttal, fémmel, textilekkel lehetett dolgozni, Boccherinit és Chopint próbáltam meg mélyebben kiismerni, máskor meg egy Régi gyógyborok, gyógypálinkák című dolgozatba feledkeztem bele...Ám az elmondottakkal együtt sem voltunk mi tulajdonképpen mások, mint hobó srácok a debreceni utcákról. A társaságunk is ilyen volt, s nagyon jól éreztük magunkat benne. Kék vászonfarmereket, pólóingeket viseltünk, nyáron motorral, öreg autókkal és autóstoppal jártuk a környező országokat, míg egyszerre csak néhányan abban a szerencsés helyzetben érezhettük magunkat, hogy alig maradt már olyan európai ország, amelyben ne fordultunk volna meg! Így merült föl az ötlet, hogy próbáljunk meg eljutni Amerikába is. És itt kezdődik ez a történet...

Ha jól emlékszem rá, szakadt, ömlött az eső, mikor egy július végi délutánon elindultam a debreceni nagypostára, hogy telefonáljak Amerikába. Vártam jó sokáig hogy csendesedjen, de aztán már nem volt mese, rohanni kellett az esernyőt folyton kifordító szélben, az utcák lábszárig érő tócsáiban hogy még az amerikai munkaidő kezdete előtt otthon érjek valakit... Igazolást kellett ugyanis az amerikai nagykövetség részére arról, hogy lesz aki az egy hónapos turistaút alatt gondoskodik rólunk, szállást ad, ellát élelemmel, mert a hivatalos valutaellátmányunkat a követség csak egy hétre ítélte elegendőnek. Később derült ez ki számunkra, a repülőjegyünket már vissza nem téríthetően kifizettük, pár nap múlva indulnunk kellett volna , már csak egy távirati nyilatkozat segíthetett. Andrászt hívtam föl, egykori gimnáziumi barátomat, aki ekkoriban a Boston melletti Harvard egyetem egyik klinikáján dolgozott, s akivel néhány hónapja már megbeszéltük, hogy négy vagy öt napot nála is eltöltünk. Mit fog szólni egy ilyen egy hónapos eltartási nyilatkozathoz? Csöpögött az ingemből, a farmeremből a víz, cuppogott a zoknim a nyári papucsban,

amikor bementem a fürkébe, a vonal persze éterien tiszta volt, a hangminőség szuper, s András gyorsan megértette, hogy nincs szándékunkban ott ragadni nála s megígérte, hogy azonnal feladja a táviratot. Körülbelül háromnegyed órába telt, amíg az esőt folyton a képembe vágó szélben, a pocsolyákon át hazaláboltam, becsuktam magam mögött az ajtó s elkezdtem ledobálni magamról a vizes cuccokat. S ekkor ért az első, igazi, amerikai ízű meglepetés. Csöngettek, a kézbesítő srác jött, s kezében András ötven perce feladott táviratát tartotta.

Zolival még aznap éjszaka elindultunk Pestre, hogy korán reggel már ott állhassunk a nagykövetségen. Ehhez persze most kölcsönkocsi kellett, mert a Trabant éppen nagyjavításon volt Hajdúhadházon, egy ismerős szerelőnél, aki olcsón csinálta. Zoli Auréléktól elkérte hát a család kocsiját, azzal mentünk, a benzinköltségre meg szerencsére volt fedezetünk, mivel aznap reggel sikerült néhány ócska holmit eladnunk az úgynevezett Zsibogón. A debreceni zsibogóról (ócskapiacról) érdemes most egy pár szót ejteni, mert voltaképpen itt kerestük meg azt az összeget, amivel egyáltalán el tudtunk utazni Amerikába. Zolinak kevés, lévén a fizetése, nekem még kevesebb az ösztöndíjam, azt találtuk ki, hogy összeszedünk a családtól, rokonoktól, barátoktól mindenféle használt kacatot és azokat minden szerdán és szombaton délelőtt megpróbáljuk eladni az ócskapiacon. Csaknem a fél várost ismertük, óriási tömegű használt ruha, cipő gyűlt össze, szinte roskadozott tőle a Trabant, tetejéről is, csomagtartójából is, lógtak a cuccok, belül is teli volt tömve. A Zsibogón, a külterületen kialakított piacon mindig komoly forgalom volt, sokszor négyezer, ötezer ember is kinn tolongott a földre, papírokra kirakott használt holmik között. Igen sok olyan ember él erre, aki sohasem vásárol üzletben, csak az ócskapiacról ruházkodik. Így a létfenntartáshoz szükséges pénzt minden héten meg tudtunk keresni, persze elsősorban azért, mert az ócska ruhákat a legtöbben ingyen adták ide, azzal, hogy csak vigyük, úgysem férnek már tőlük a szekrényben vagy a kamrában. Az utazáshoz szükséges pénz azonban még így is csak másfél év alatt gyűlt össze, s hogy mindent ki tudjunk fizetni ahhoz még családi kölcsönöket is kellett kérnünk. A teljes valutakeretünket így sem tudtuk kiváltani, végül fejenként összesen kétszázharmincöt dollárunk volt, ismerősünk Amerikában pedig alig, akkor még nem is gondoltunk rá, milyen életveszélyesen kevés is ez a pénz...

Óriási bogárrajok között hajtottunk föl éjszaka Pestre, nem túlzás, néha öt percenként meg kellett állni, hogy letisztítsuk a szélvédőt a sok mocsktól, hajnaltájban érkezünk meg. Sokáig könyörgtünk az amerikai követségen, hogy legalább tizenegyig csinálják meg a vízumokat, hogy a délben záró mexikóiakhoz is át tudjunk még hajtani, végre egy fél-igérettel elvették az útleveleket. A zsúfolt forgalomban háromnegyed óra alatt jöttünk át a Mexikói Nagykövetségre, ott újabb könyörgés következett, hogy hadd adjunk be útlevél nélkül minden kitöltött űrlapot, az útlevelet majd háromnegyed tizenkettő tájban hozzuk, s becsszóra lesz benne amerikai vízum. Végül minden sikerült, öt perccel tizenkettő előtt, mikor a konzul már ebédelni indult, újra ott voltunk a kész útlevelekkel, ő gyorsan aláírta - mehetünk tehát Mexikóba is! Éppen hogy összejött ez, több nyitvatartási nap már a vasárnap reggeli indulásig nem volt.

Szombat éjszaka kezdtük el varrni a hátizsákokat. Úgy terveztük, hogy nagy méretű, piros, fehér és zöld hátlapú zsákokat csinálunk, ezen kívül ugyanilyen színű kézben hordható szatyrokat, s ugyanilyen jellegű nyakba akasztható irattárcákat, mindkettőnk részére. Két nagy méretű táblára is gondoltunk, egyiket Zoli tartja majd, közepén FROM HUNGARY fölirattal, a másikat én, a közepén TO LOS ANGELES fölirattal. Ezekről a reklámkülsőségektől reméltük, hogy Amerikában könnyebben fölvesznek majd bennünket az autósok. A hátizsákokhoz vidám, élénk, üde, elegáns színű textilanyagokat kerestünk a pesti üzletekben, de csak fáradt, piszkos és keserű hatású pirosakat, zöldeket találtunk mindenütt, lekopott a lábunk, amire ráakadtunk néhány megfelelő anyagra. Egész éjjel nyüstöltük a varrógépet, reggelre mindennel készen voltunk, indulhattunk a repülőtérre. Sajnos igen könnyelműen kezdtük az utazást, a Tax Free Shopban először is alaposan bevásároltunk, több karton Camel cigarettát, hosszú Marlboro-t, DAB söröket - így aztán alaposan megcsappant a pénzünk, pedig még föl sem szálltunk a repülőre.

HOTEL KABUL IN AMSTERDAM

Amszterdamba, ahol egy napot kellett eltöltenünk a TAROM román légitársaság Amerikába induló, olcsó gépére várva, holtfáradtan érkezünk meg, több napja alig aludtunk valamit ugyanis. Karikás szemekkel, soványan, elegánsnak egyáltalán nem mondható debreceni cuccokban támoltyogtunk ki a gépből, a reptér várócsarnokába. DIAMONDS - gyémántok, drágakövek - hirdette az első vitrin, amivel szembetaláltuk

magunkat. Golyóálló üvegek mögött negyvenezer, ötvenezer dolláros gyémántok sorakoztak azok számára, akik a városba érkező ismerőseiket ilyesmivel óhajtották meglepni. S bizony voltak emberek, akik vásároltak... Debrecen főterénél mindenesetre jóval nagyobbak látszott a repülőtér vásárlócsarnoka, s mindenfelé pazar áruk álltak, a luxus kozmetikai cikkektől a japán híradástechnikán át, egészen a minikomputerekig. Az emberek frissek, vidámak, elegánsak, akárkihez szóltunk, beszélt angolul és szinte áradt róla a jómód és az életöröm. Zoli teljesen fölvilványozódott, azonnal kocsit akart bérelni, hogy egy napig majd azzal járjuk a várost. Hát erről sajnos szó sem lehetett, a legolcsóbb kis Toyota huszonkilenc dollárba került volna egy napra, plusz a benzin, plusz még kétszáz dollárt is ott kellett volna hagyni biztosítéknak. Lementünk hát a metróba. Fölszálltunk egy légkondicionált, csillogóan tiszta, hosszú szerelvényre, ahol rajtunk kívül még egyetlen ember utazott - a kalauz.

Amszterdamban egy barátságos, családias várossal találtuk magunkat szemközt, az ezernyi csatorna és hidacska között fölépült, négyemeletes házakból álló utcákkal, ahol a földszinti lakások lépcsőház nélkül, egyenesen az utcára nyílnak, macskák sétálgatnak az elegáns ajtókon ki és be, s félkörívben az ablakok elé hajló színes, vidám vászonredőnyök óvják a szobákat a napsütéstől. Állandóan ágaskodtunk, hogy ahová csak lehet, bepillantassunk, ám majdnem minden lakás egyformának tűnt, egy ódon, elegáns és kedves kis kávéházra emlékeztetett, az emberek is mindenütt mintha egyenesen a habos kávé és a kuglóf mellől álltak volna föl. Az utcákon autók helyett inkább csak biciklik, majdnem mindenki velük jár... Hogy is volt a barokk Európában, Rubens transzcendens mámorokban, túlvilági szédületekben úszó, nyújtott emberalakokból álló képei idején, mit is festettek akkor a holland kortársak? Apró kisvárosi utcákat, pletykálgató, vaját köpülő, macskákat etető embereket, eldobált papucsokat.

Hosszú keresgélés után a főpályaudvar közelében találtunk végre egy szállodát, mely elég lepusztultnak látszott ahhoz, hogy egy éjszakát benne ki is tudjunk fizetni. Legalább két évszázadosnak tűnt, falait vastag gerendák tartották, nehogy az egész építmény beledőljön a mögötte nyúló csatornába. Hotel Kabul volt a neve, egy éjszaka kettőnknek huszonöt dollárba került. Kifizettük, fölmásztunk a keskeny csigalépcsőkön egy ódon, de gyönyörű és tágas szobába, melynek bokáig érő üvegfa nyílt egy sikátoroszerű, öreg utcára, ledőlünk az óriási és nagyon kényelmes ágyra, s azonnal elaludtunk. Öt óra tájban ébredtem föl, az üvegfalhoz támoledtem, s nehezen kitisztuló agyamat is pillanatok alatt elképesztette amit odalenn sorban egymás után megpillantottam. Az amszterdami szexnegyednek, a világ egyik legkeményebb szexnegyedének a peremén voltunk. Zoli fölébresszhetetlenül, ájtultan aludt, lebotorkáltam hát a sikátorokba egyedül. Minden épületben vagy szexmozik, vagy szexüzletek, a kirakatokban a legkülönfélébb műanyag nemi szervekkel, a szeméremrés előtt kerek nyílást hagyó és azt gondosan körülhímző, vagy egyenesen szőrrel is kipárnázott bugyikkal, olyan hímtagokkal, amelyeknek a hüvely felé és a végbél felé is van elágazásuk, változatos méretű, műondót lövellő péniszekkel, motorikusan működő női és férfi nemi szervekkel. Mindenütt tömérdek szexuális, videokazetta, filmszalag, zömmel a hard sex műfajából való, úgy tűnt, hogy az egyszerűbb és megszokottabb pornográfia itt már nem is nagyon tudják eladni. A boltok látogatói is a had sex lapokat nézegették, külön magazintömegek sorakoztak ezekben az üzletekben a szodomisták, a mazochisták, a sadisták, a férfi homokosok, a női homokosok, sőt külön a pederaszták részére is, egymás nemi részeit faló, tizenhárom, tizenégy éves gyerekekkel. A pulton kínzóeszközök, tűkombinációk, korbácsok, s ehhez hasonló, a szexuális izgalom fokozására szolgáló áruk. Számtalan nyilvánosház és szexbár is volt azonban a sikátorokban, a nyilvánosházak kirakataiban hol lila, hol bíborszínű fényben fiatal, valóban kellemes alakú lányok ültek, laza ruhákban, félig meztelenül, kézimunkázva, előttük intim gyertyafényben az árfolyam, a szolgáltatások listája. A szexbárok szikrázó fényvel a Lívé Show időpontjait hirdetik, élő műsorban a presszóasztalok között valódi szexuális közönséget látni, heteroszexuálisan is, homoszexuálisan is, a belépők ára általában 25 gulden, ami mintegy tizenkét dollárt jelent. Kitágult hüvelyek, elnyújtott végbelek, lepusztult, valódi szexuális érdeklődésüket elvesztett, kiöregedett showgirl-ök, showman-ek produkálják itt magukat, sokan közülük már csak injekciókkal tudnak a műsorban szerepelni, merevedni vagy tágulni. A szexbárok, a szexüzletek, a nyilvánosházak között apró kínai éttermek tömege, teli egzotikus, túlfűszerezett kínai ételekkel, az érzékek csigázására.

Az az igazság, hogy néhány perces sétálgatás után félelem fogott el a szexnegyedben. Rossz, elkopott, magyarországi papucscipőben, agyonmosott, a tíz év előtti divat szerinti farmerben végtelenül szegényesnek és idegennek éreztem magam itt. Még az érdekesebb szexlapokat sem mertem egyik üzletben sem végiglapozni, pedig ezek mellett mindenütt nyugodtan elácsoroghat az ember. Minden

üzletben megnézték a külsőmet, a mozdulataimat, a ruházatomat. Az utcákon agresszív árusok próbáltak meg szexkellékeket, szexvideókat rámdumálni, kéjnők szolongattak le, piros, kék, zöld hajú punkok méregettek végig, hasisárus próbálta meg rámtukmálni egy dollárért a portékáját. Visszamentem a szállodába, hogy akárhogyan is, de fölébresszem Zolit, legalább ketten legyünk. Zolinak persze több se kellett, végre egy szexnegyed, azonnal fölébredt a hírre. Visszamentünk a sikátorokba. Továbbra is föltűnést keltőek voltunk azonban, utcasarki kövön üldögélő marijuanás narkósok kiabáltak utánunk, szótlánul álldogáló komor négerek méregettek fenyegetve, mikor a pár utcányi fekete gettóba tévedtünk, rekedt öreg csavargók hagyták abba a gitározást a közeledtünkre, s próbáltak szóba elegyedni velünk, s beletelt legalább egy óra, mire sejteni kezdtük, hogy tulajdonképpen mi is az oka annak, hogy itt, a rengeteg érzékcsigázó és szédítő dolog között mi, a kelet-európai srácok érdeklődést keltünk. Talán hihetetlennek fog tűnni, de ezek az agyonfestékezett, rikítóan agyonöltözött emberek, extrém vagabundok, kékhajú punkok, kézen fogva járó homokosok, kábítószercsempészek, lepusztult muzsikások, rejtőzködő bűnözők, világcsavargók, matrózok, szélsőségeket hajszoló, kimerült intellektuelek, akik megtöltötték a negyedét, voltaképpen mélységesen unatkoztak. Ahogy tüzetesebben elkezdtünk körülnézni a Hotel Kabul környékén, kiderült, hogy szexfilmeket, szexmagazinokat alig vesz itt valaki, a kirakatokban mindenütt porosodnak a pár éve még gyorsan eladható punk kellékek, többek között az anyjával szeretkező fiú verse a fekete pólóingeken, ám porosak és üresek a szexmozik is, alig pár ember lézeng a Live Show-ban, órákon át is eredménytelenül, üzlet nélkül kötögetnek a lányok a nyilvánosházak kirakataiban, érdektelenül eszegető emberek üldögélnek a kínai éttermekben, valami másra, újszerűbbre várva. Még a környékbeli gimnáziumok nyári előadásairól kitóduló holland iskolásokon sem lehetett észrevenni semmi érdeklődést, ami nem is olyan nagy csoda persze, hiszen évek óta a negyed utcáin át járnak be az órákra, nyilván már évekkel ezelőtt kiismerték, végigpróbálták, megunták... Beültünk egy szexmoziba, ahol rajtunk kívül egy öreg néger üldögélt még, s ő is aludt. A vásznon a kéjben remegő, meztelen embercsoportokon vastag sávokban ömlött végig az ondó, a következő képsorban fekete lányok pezsgőspoharából megitták a saját vizeletüket, pederaszták gyötörtek szerencsétlen gyerekeket, s mi pedig azon gondolkodtunk, hogy tulajdonképpen mi jöhet ezután, amikor már a perverziók is unalmasak? Lehetséges, hogy olyan nyilvános intézmények sora, ahol pénzért embereket lehet megkínózni, megcsonkítani, vagy egyenesen meggyilkolni? Vagy olyanok, ahol luxusellátás mellett háborúzni lehet, fizetett katonák ellen, éles lőszerezellel? Tudomásom szerint távoli afrikai, ázsiai területeken ma is számos magánhadserg van, csupán a Fülöp-szigeteken több mint ötven. Néhány világmagazinban lehetett olvasni, hogy déli, kongói dzsungelben atomrakéta kilövő-állásokat találni, melyek magánkézben vannak, s ilyenek épülnek a mozambiki őserdőben is. Afrika északi részén újból virágzásnak indult az illegális rabszolgakereskedelem, csillagászati áron ugyan, ám akármilyen célra lehet vásárolni fiatal feketéket. Túlzásnak hat most, amikor írom, ám ott, az amszterdami szexnegyed sűrűjében, a kokósok, a kurvák, a hímrinyók, a szadisták, a narkócsempészek, a szédült világcsavargók éjszakai seregében, mindenesetre nagyon is valószínűnek látszott, hogy a vér, a pusztítás, az emberkínzás marad majd meg végül annak az izgalomforrásnak, amely egy ideig elszórakoztatja még a minden élvezetbe és perverz gyönyörökbe beleunt, fáradt Európát.

Szenténekeket éneklő, csilingelő adományokat gyűjtő apácák vidám serege vonult végig időnként az éjszakai szexnegyed több utcáján is, jóságos és kedveskedő mosolyokkal, ügyet sem vetve rá, hogy tulajdonképpen hol és kik adakoznak nekik, csak a csengő guldenekre ügyelve. Negyedóránként fölcsilingeltek a szexnegyedet ellepő, még a régi századokból itt maradt kiskápolnák intim harangjai, elvegyülve a szexbárokban kihallatszó, örvényező zenével, a hol itt, hol ott feltűnő rendőrkocsik szirénáival, az utcasarkokon üvöltöző emberroncsok énekével, a bomló világ éjszakai zajáradatával. Sikátorról sikátorra tapogatózva, végre hazaértünk és lefeküdtünk aludni. Másnap reggel, a repülőtérre menet, a hatalmas, színpompás virágpiacok, a távolkeleti áruktól roskadozó üzletek serege már nem is volt számunkra igazán érdekes.

JOHN F. KENNEDY AIRPORT

Az amszterdami repülőtérről a román légitársaság gépével indultunk tovább. Némi meglepetésre ez egy Boeing gép volt, a kisebb 707-es típusból. Jórészt románok töltötték meg, ám sok magyar is volt közöttük, főképpen kivándorlók. Mellénk egy svájci, genfi lány telepedett le, New York-ba készült éneket tanulni. A gépen hamarosan éktelen meleg lett, a légkondicionálás nem működött jól, s a közel nyolc órás utazás

egyre unalmasabbá és elviselhetetlenebbé vált, jobb híján egymás után ittuk a papírpoharas, gyomorfájdító román söröket. Lenn csak felhők és felhők, a tengerből nem látszott semmi.

Európai idő szerint este tíz óra tájban landoltunk a Kennedy repülőtéren, New York-ban ekkor délután négy óra volt. Hosszan tartó, újabb és újabb papírok kitöltésével járó vámvizsgálaton estünk át, eközben a Boeingből kirakták az összes csomagot: a mi hátizsákjaink nem voltak közöttük. Érdeklődtünk, mondták, hogy menjünk a TAROM irodájába, ott reklamáljunk. A világ szinte valamennyi légitársaságának külön épületrészei, irodái vannak ezen a repülőtéren, ám mint kiderült, az összes kelet-európai cégnek mindössze egy rövid pultja van, a társaságok apró emblémáival a falon. A pultnál azonban nem ült senki, sőt még az iratok és a székek is hiányoztak. Kezdtünk nyugtalankodni, mi lesz a hátizsákokkal, az összes pénzpótlónak szánt élelmünk bennük van. Zoli visszament a vámosokhoz, akik majdnem egy óráig kutattak a TAROM alkalmazottjai után, végül jobb híján elküldtek bennünket a központi csomagtárolóba. Itt viszont alig tudtuk megérinteni magunkat az otthon tanult angollal, a raktárvezető elképesztő tempóban és valamilyen teljesen érthetetlen dialektusban beszélt, annyira derült csak ki végül, hogy a hátizsákok itt sincsenek. Nézzük meg a holland légitársaság, a KLM épületében, ajánlotta egy öreg fekete raktáros, hátha Amszterdamból már tegnap továbbszállították. S elkezdte magyarázni, hogy melyik busszal, milyen útvonalon menjünk. Mekkora lehet ez a repülőtér...? Elindultunk kifelé a fotocellás ajtókon, amelyek mögött egy fantasztikus úrváros körvonalai kezdtek kirajzolódni, félköríves betonépítmények, csészealjakra emlékeztető, szikrázóan villogó épületmonstrumok, melyek körül tucatnyi repülőparkolót látni, ahol úgy parkolnak a hatalmas óriásgépek, Concorde-ok, Jumbo-k mint nálunk az autók meccs idején a stadion körül. Mozgólépcsők százain hullámszik az embertömeg ide és oda, az utcákon hat és nyolc ajtós személygépkocsik suhannak, úrkabinok formáira és színeire emlékeztető, jövő századot idéző óriásbuszok bömböltetik a melódiakürtöket. Óriási a zaj és kibírhatatlan a negyven fok körüli párás hőség, az ember úgy érzi, hogy minden pórusán át ömlik a verejték... Újabb dollárokat kellett kiadni, hogy a busz elvigyen bennünket a KLM épületéhez. Ekkor már láttuk, hogy ez a repülőtér a kifutópályái nélkül is nagyobb mint a mi békés tiszántúli városunk. A KLM-nél megtaláltuk végre a csomagraktárt, ahol szerencsénkre két magyar származású nő volt éppen az ügyeletes. Alig bírtunk a boldogságtól magunkkal, mikor az egyik raktárszobában megpillantottuk a hátizsákokat: ott álltak a hét nyelven beszélő krokodilbor bőröndök, lakkbőröndök, csillogóan elegáns sporttáskák tömege mögött a sarokban, idélenül, ide nem illően, a rakodástól szétrepedezett, szétszakadozott vászonnal, bekoszolódva és alaposan összezsugorodva is, mert a vámosok az egy hónapra szánt összes élelmiszert, kolbászrudakat, szalámirudakat kiszedték belőle. Húsárut tilos behozni ide, ezt nem tudtuk otthon, s most ott álltunk az egészen megcsappant pénzünkkel, élelem nélkül. Csak egy nylonba csomagolt nagydarab sajt maradt meg, ez is alighanem azért, mert balkáni mosószippannak nézték a vámosok.

A két magyar nő rémesen megijedt, mikor megtudták, hogy autóstoppal végig szeretnék járni Amerikát. Egymás szájából kivéve a szót kéreltek, könyörögtek, hogy ne tegyék, fogalmunk sincs erről az országról, még Bostonig sem jutunk el élve az országutakon. Már a metró életveszélyes lesz, azon fehér ember nem nagyon utazik, a külföldiek meg eleven prédák az ott nyüzsgő ezernyi éhes rabló és bűnöző számára, akik az ilyeneket rendre kifosztják és sokszor a szerelvények alá, vagy a csatornába, vagy a kazamatákba lökik. Mikor megtudták, hogy mennyi pénzünk van, s mennyire értünk angolul, rögtön elkérték Zoli Los Angelesben élő rokonainak a telefonszámát, s tárcsázni kezdték őket azzal, hogy azonnali segítségre van szükség. A telefon többször kicsengett Los Angeles-ben, senki sem vette föl, nyilván nem voltak otthon.

Lassanként kezdtünk mi is megijedni, részben azért, mert az egész repülőtéren sehol sem láttunk az eddig az európai országokban nyáron megszokottnak számító, hátizsákos fiatalokat, részben pedig azért, mert időközben megkerestük a nyilvános zuhanyzót, ahol az összes csap és zuhanyrózsa üzemképtelenné volt téve, az alkalmazottak szerint azért, mert egymást érték itt a rablások és gyilkosságok, s meg kellett akadályozni valahogy, hogy gyanútlan emberek újból áldozatul essenek a zuhanyzóban garázdálkodó csapatoknak. Lassan beesteledett, indulni kellett valamerre. Visszamentünk a két hölgyhöz, s hagytuk magunkat rábeszélni, hogy legalább Bostonig busszal menjünk el, ok lerajzolták a metró útvonalát a manhattani autóbusszpályaudvarig, s elbúcsúztunk. Úgy beszéltek velünk, s olyan szájalommal és szomorúsággal néztek ránk, mint akik biztosak benne, hogy soha nem térünk vissza erről az utazásról.

Minden lépésnél megreccsenő, egyre mélyebben beszakadó hátizsákjainkkal kimentünk az épület elé. Körülöttünk hullámzott az úrváros, teljesen idegen, általunk sohasem látott karakterű emberekkel, félvérekkel, malájokkal, fehér kámzsás bantu négerekkel, sok gyerekes mexikói családokkal, ékszerekkel teliszórt olasz milliomosnőkkel, angol, holland, svéd üzletemberekkel, szoknyás skótokkal: csak éppen hátizsákos fiatalokat nem láttunk továbbra sem sehol... Amerikai méreteit is ekkor kezdtük el igazán megsejteni, ekkor jöttünk rá, hogy ebben az országban kocsi nélkül csakugyan alig lehet mozdulni, s a fullasztó éjszakai hőségben rémlett föl először az is, hogy ez az ország bizony délebbre, jóval délebbre van mint gondoltuk, s itt döbrentünk rá, hogy milyen ostobán is vágtunk neki az útnak, hogy mekkora hiba volt előre elhatározni, hogy mindent a véletlenre bízunk. Sejtelmünk sem volt, hogy mi lesz most, az nyilvánvaló volt, hogy amennyiben Boston-ig, s onnan Los Angeles-ig is busszal akarunk utazni, ami fejenként százhuszonöt dollárt jelentene, egyáltalán nem maradna pénzünk, mostmár még élelemre sem. Andráséknál négy vagy öt napig maradhatunk csak, a kaliforniai rokonoknál meg elképzelésünk sem volt meddig, a még otthonról küldött, előzetes értesítésünkre ugyanis nem érkezett semmilyen válasz sem... Befutott a reptéri helyi járat, s közel háromnegyed óra alatt kivitt bennünket a metróállomásra. Bűzlő mocsarak között egy lepusztult épület peremén találtuk magunkat. Néhány narkós és bűnöző külsejű, szétesett emberroncs ácsorgott még itt rajtuk kívül, törölgetve magáról a verejtéket a forró és fullasztó éjszakában. A pénztárépület vastagon körberácsozva rozsdás vasakkal, apró nyíláson adják a jegyet. Befutott az első szerelvény. Elképedtünk. Irgalmatlanul nyikorgó és zörgő, minimum ötven vagy hatvan éves kocsisor volt, falai több helyen a padlóig letépkedve, az épen maradt oldalfalakon rikítóan vörös, zöld kék és fekete spray-fal ember nagyságú graffiti-k. A kocsikban riasztó kinézetű, izzadó, bűzlő, mezítlábas emberek, tetovált fehérek, verekedő négerek, lerongyosodott, feketére koszolódott csavargók. Némán és megszeppenve álltunk, nem mertünk fölszállni. A kocsisor fűszaggató csikorgással elment. Megjött az úgynevezett Expressz szerelvény, ez már néptelen volt és nem is látszott veszedelmesnek, nem mertünk azonban öt dollárt kiadni a Manhattanig szóló jegyekért, megvártuk tehát az újabb rémséges és nyomorúságos, olcsó szerelvényt. Erőt vettünk magunkon és fölszálltunk. A kocsiban lábszárig ért a szemét, ha valaki végigment a vagonon, legyezőszerűen csapódtak szét a lába nyomán a sörösdobozok, kólásdobozok, összegyűrődött újságpapírok, gyümölcshéjak, rongydarabok, szivarcsutkák. A falakon hügnyomok, néhol ürülék is. A vagonokon dühösen kiabáló feketék csörtettek végig, pillanatok múltán néhány rendőr. Hátizsákjainkkal körülbarikádozva magunkat riadtan üldögéltünk, miközben a feketék és félvérek közül egyre többen körülálltak, nézegettek bennünket. Szólni sem mertünk egymáshoz. Ahogy túlhaladtunk New York külső területein, egyre több fiatal, fekete, csupa izom fickó özönlötte el a vagonokat, érezhető volt a viselkedésükön, hogy bennszülöttek, itt nőttek föl az utcákon, iskolába nem jártak, munkájuk nincs, magukkal kezdeni semmit nem tudnak, egész életük a peremkerületek sikátoraiban és a metró sötét és bűzös kazamataiban telik el, nem érvényes rájuk semmilyen törvény, úgy szereznek pénzt és élelmet ahogy akarnak, ott alszanak ahol éppen eléri őket az álomosság... A szomszéd fülkéből kétségbeesett sikoltozás hallatszott, s néhány rendőr rohant át a vagonon. Kicsit megkönnyebbültünk, mert körülöttünk alig maradt valaki, sokan áttódultak a szomszéd kocsiba. Egy mulatt úr ült velünk szemben szintén lepusztult külsővel, de ő legalább látható jóindulattal nézegetett bennünket a lexikon vastagságú és lepedő szélességű újságja mögül. Megkérdeztük tőle messze van-e még a West Fourth Street, ahol át kellett szállnunk. Yeaah... mosolygott, s jelezte, hogy majd szól. Pár oldal átlapozása után azonban ledőlt aludni. Annyit tudtunk, hogy legalább egy és háromnegyed órányi út áll még előttünk a buszpályaudvarig, amióta azonban a szomszéd kocsiban az incidens megtörtént, s nálunk kevesebb ember maradt, nyugodtabban mertünk körülkémlelni, kik is utaznak még itt. A baloldali sarokban egy földön ülő csoportot láttunk, üveges szemű narkósok szívták fémpipából a hasist, néhányuk szájából kézzel sodort cigaretták lógtak. Szakadt, öreg csavargók aludtak a szemben lévő falnál, térdig lefekettedett lábakkal, amelyekről látható volt, hogy évek alatt rakódott rájuk a por és a mocsok, semmi más nem mossa őket, csak időnként az eső vize. Hajuk, még a hetven körüli öregeké is a derekukig vagy a fenekükig ért, szintén elkoszolódva, paradicsombél nyomai, banánmaradványok, szemétdarabok csüngtek belőlük. Arcuk feketészöld, barnászöld színű, csontra ráfeszülő, néhol zöldesen sebes is, mintha elevenen rothadnának. Alkoholszag, hányásszag, csatornabűz áradt belőlük a forró vagonba. Milyen messzire voltunk már a mi megszokott magyarországi világunktól, a szelíd egyetemista négerektől, a kopott, aluljárós hajléktalanoktól, a sörszagú és borostás józsefvárosi csavargóktól, akik ezekhez az eltorzult hullákhoz és kékülő, zöldülő marslakókhöz mérten szinte ápoltság és gáláns uraknak tünnek innen a metró poklából...

A kocsivezető közben magas, derűs, életvidám hangon kiabálta a mikrofonba az állomások neveit, általában egy szavát sem értettük. Eltelt egy óra, az emberek cserélődtek körülöttünk, néha már az arcukba is mertünk nézni. Nem tudtunk a feketék arckifejezésén eligazodni azonban, így még inkább megzavarodva, szorongva üldögéltünk... Amikor a metróvezető végre elrikkantotta magát, hogy Nextwestfourth (a következő állomás a West Fourth, a nyugati 4. utca) szerencsénkre gyanakodni kezdtünk, s megmozdultunk. A mulatt úr fölemelte a fejét és intett, hogy oké. Kiszálltunk a vizeletszagú, szemetes állomásra. A falaknál patkányok cikáztak. A csatlakozó szerelvény ugyanolyan riasztó vagonroncs volt, mint az előző. Ugyanakkor zsúfoltabb is, minden állomáson szinte ömlött a vagonokba a lepusztult, bűzlő tömeg pedig ekkor már javában éjszaka volt...Amerikában a metrót kevés városban fejlesztik, mivel a beilleszkedett, a társadalmi törvények és szokások szerint élő, adófizető polgárok nem sűrűn használják. Az átlagamerikai kilép a légkondicionált házából, beül a légkondicionált kocsijába, s leparkol ott, ahová igyekszik, nem egyszer az égbe nyúló parkolóházakban, irodaházak emeletein. Ám másutt is legfőljebb annyi időt tölt az utcán, amennyit a kocsija s a ház, a munkahely, vagy az üzlethelység közötti pár lépést igényel. Nem sok köze van a földalattihoz, az a kitalált Amerikája, a hús százaléknyi Amerika, a társadalom peremére szorultak világa... Mintegy háromnegyed óráig kellett kitaranunk még, amikor megérkeztünk a negyvenkettedik utcai állomásra. Számolgattuk: Európában azóta már megvirradt, reggel van. Szerettük volna az egész testünket átjáró, pállott csatornabűz után kijutni legalább kis időre a szabadba, nekiindultunk hát a fölfelé vezető mozgólépcsőknek. Csaknem félórán át utazgattunk, mozgólépcsők labirintusain át, hogy végre egy, az utcára vezető kijáratot megtaláljuk, föld alatti utcasorok, lepusztult bárók, üzletek, újságos standok között kóboroltunk az őrült éjszakai forgalomban, ám minden próbálkozás ellenére sehogysem jutottunk a felszínre. Árusoktól kezdtünk el kérdezősködni, fölírásokból igyekeztünk tájékozódni, negyedórát gyalogoltunk a szakadozó hátizsákokkal - mindhiába. Ám egyre több jel mutatott arra, hogy mostmár valahol az óriási autóbuszpályaudvar emeletein járunk, s csakugyan lassanként kibontakozott előttünk az annyira áhított szabad levegőjű utcák helyett - egy újabb úrváros.

BUS TERMINAL - NEW YORK CITY

Az autóbusz-pályaudvar központi része sokszög alakú, közel négyszáz számozott indulóhellyel. Emeletről emeletre kell följebb haladni, míg a megfelelő számot az utas megtalálja. Óriási, sportcsarnok méretű termek ezek az emeletek, vörös mozaiklapok borítják a falakat, rajtuk nagy méretű számok láthatók a kocsiallások, s a zárt, ugyancsak vörös színű, automatikusan elhúzódó és visszazáruló ajtók előtt. A mozgójárdáról megérkező utasok folsorakoznak az ajtók előtt, azok hol itt, hol ott nyílnak ki, az utasok föllépkednek a buszokra, az ajtók itt is, ott is visszazárulnak, még hallani ahogy a buszok motorja fölberreg, azután újra csönd lesz. Majd újabb utasok érkeznek, újabb beállóhelyekre a járdákon, s a megnyíló ajtók sorban egymás után az ő oszlopaikat is elnyelik. A hűvös, légkondicionált termeket nagyon szelíd, alig érzékelhető zene is belengi. Néhol székeket is látni a számozott ajtók közelében, ezek úgy vannak kiképezve, hogy fölveszik a bennük elhelyezkedő utas alakját, karfájukra televíziós monitor van szerelve, negyeddolláros érméért váltogatni lehet a huszonöt csatornán át ontott műsorok között. Ezekbe a székekbe rogytunk le mi is, miután megváltottuk a jegyeket, s megtaláltuk a bostoni busz beállójának a számozott ajtaját. Mint a fantasztikus regényekben, olyan volt minden, a gigantikus méretű csarnokban a szemközti oldalon az ajtószámokat vagy a digitális óriásóra lapját szabad szemmel már nem is lehetett látni. A falakon néhol fölirat: Az Egyesült Államok elnöke mondott köszönetet az utasoknak, hogy takarékoskodnak az energiával, s nem az autójukkal utaznak. A világítás rejtett volt, a falak mögül, az álmennyezet felől sugározta be hideg fényével az emeleteket. A végtelen térben a nagyon halk zenén, s az időnkénti fedett motorberregésen kívül minden hang elhalt.

Nemsokára megjöttek a bostoni utasok, megnyílt az ajtó, s mögötte ott állt az eljövendő korokat idéző, csillogó, fehér, kék és piros színű óriásbusz. Kezelték a jegyünket, fölszálltunk, hátradöntöttük az üléseinket, a friss légkondicionálásban nézegettük egy darabig, hogyan haladunk New York égigérő, szikrázó fénytengerében a forró utcákon át, aztán mindketten megpróbáltunk elaludni. Nem nagyon sikerült ez, túlságosan kimerültek, idegileg agyoncsigázottak voltunk. Hallgattuk hát a vidáman kurjongató, veszekedő, mezítlás hipsterek szövegeit, kövér néger mum-mok dúdolgatását, míg végre néhány szem altató elnyomott bennünket... A hajnali derengésben már Boston utcáin ébredtünk föl. A busz hamarosan behajtott a Greyhound pályaudvarra, letámolyogtunk róla mi is. Ez már egy jóval kisebb épület volt mint az előző, zsúfoltabb is, öreg mulattok nézték a karfára szerelt tévéket, hajnali utasok, családok szorongtak a

székeken, a wécében cipőpucoló négerek, óvszerárosok, elsárgult arcú, beteg narkósok. A fáradt utcákon, a felhőkarcolók között óriási szemét, néhány fetregő részeg, járdákon és kapualjakban alvó csavargók, néhol hálósákos csoportok, eldobált fecskendők, fémpipák, whiskysüvegek : a fullasztó bostoni éjszaka, az itt is éjről-éjre ismétlődő nagy paláver nyomai. Kimerült kanadai lányok kínálgattak cigarettával, alig volt erőnk szót váltani velük, mindenáron és gyorsan meg akartuk keresni Andrásékat, hogy kipihenjük végre magunkat, s kitaláljuk, mihez is kezdjünk pénz és élelem nélkül Amerika ege alatt.

A metróban található térképeken végre sikerült kiböngészni egy Stearns nevű utcát. Korántsem lehattunk benne biztosak, hogy a Hajdú megyéni méretű városban csakugyan ez az utca, ahová igyekszünk, de hát más választásunk nem volt, nekiindultunk. Mivel közelinek, pár mérföldre esőnek látszott, a gyaloglás mellett döntöttünk. Két órán át vonszoltuk magunkat, s a repedező hátizsákokat, benne sátorral, hálósákokkal, a hajnali utcákon, mire a Stearns Road közelébe kerültünk. Kocogók serege haladt el mellettünk, sok idős, kövér nő volt köztük, villamosok csikorogtak a gyomlepte, gondozatlan pályatesteken, óriásautók hömpölyögtek méltóságteljesen a downtown, a belváros felé, ébredett a város. Nagynehezen megtaláltuk a Stearns Road tizenhatot. Egy huszonvalahány emeletes, ún. apartment house volt, óriáslakásos épület, ám csak annyiban hasonlít a mi bérházaikra, hogy több, rokonságban nem álló család él benne. Bemenni nem tudtunk az épületbe, még a névtábláig sem sikerült eljutni. Egyáltalán jó helyen járunk? Előhalásztuk András leveleinek borítékjait: 16 Stearns Rd., Watertown, Boston. But this is Brokline! Watertown is another town! Kiabálta, magyarázta méltatlankodva egy szemüveges, szakállas, kocogó fiatalember, amikor megállítottuk. S részletesen elmagyarázta milyen messzire és merre esik a metropolisz másik városkája. Valahogy megértettük, inkább Zoli, ő gyorsabban hozzászólt az amerikai beszédtempóhoz és kiejtéshez. Újból elindultunk, most már villamosról villamosra szállva, csokornyakkendős, kockás zakójú ikrek, nyakig zárt ruhájú, óriáskalapú, gyapotültetvényes asszonyosságokra emlékeztető hölgyek, vidáman csivitelő apácák, borostás görög munkások, teniszütős fiatalok között utazgatva a nyitott levegőjű, ócska peronokon. Javában dél körül járt már, mire elértük Watertown-t. Órúten szomjasak voltunk, eldöntöttük, hogy föláldozunk egy dollárt, s fölhajtunk ketten egy doboz jéghideg sört. Bementünk több Liquor Store-ba (Amerikában a többi bolttól elkülönítve, ezekben árulják az erősebb alkoholos italokat) ám egyesével sehol sem vásárolhattunk sört, ez nem szokás erre. Meg kellett hát vennünk egy kartonnal, három dobozt persze azonnal megittunk belőle, s kezdett fogyni a többi is, amint a szakadt vállpántú hátizsákokkal, néha már az ölünkben hordva őket, több mint egy órán át az utcát keresgéltünk. Meglett végre. Ott álltunk a tizenhatos számú ház ajtaja előtt, körül csak nyírott gyepp, néhány bokor, öreg szomorúfűzfák, sehol semmi jele annak, hogy itt magyarok laknának. Háromszor egymás után csengettünk. Semmi nesz. Újra csengettünk hát. Semmi. Teljesen pánikba estünk, belénk nyilallt, hogy lehet hogy még mindig rossz helyen járunk, hogy újra föl kell venni a hátizsákokat, s elindulni megint egy új városrész felé, ám ekkor odabennről lépések hallatszottak, fordult a kulcs a zárban: Kinga, András felesége állt az ajtóban.

WATERTOWN IN BOSTON

Boston Watertownban kezdtük tulajdonképpen megismerni, mi minden veszi is körül Amerikában a beilleszkedett állampolgárt. Kerítés és növény nélküli, frissen nyírott gyepp, fás és bokros zöld terület övezi csaknem az összes házat, s a házak - ugyancsak szinte kivétel nélkül - fából vannak építve. Többnyire öt vagy hat szobásak, két vagy három fürdőszobásak ezek a légkondicionált épületek, központjuk a living room, a mindennapi élettérül szolgáló, óriási, alaktalan, néha zezugos helyiség, kandallóval, bárfallal, hatalmas étkezőasztallal, a falak mentén mindenfelé elkanyargó fotelsorral, az elmaradhatatlan tévésarokkal, néhol mozivászonnal - ebből a teremből nyílnak a hálószobák, a vendégszobák, a fürdőszobák, a gyerekszobák, s innen vezetnek ki az ajtók a szabadba is. Vannak házak, ahol a garázsból, a főzőhelyiségből, a mosóhelyiségből is egyenesen a living room-ba lehet lépni. Az utóbbiak sokszor zavarba hozták bennünket, az érkezést követő napokban meg kellett szokni, hogy a garázsajtókat sok helyen nem kézzel nyitják, hanem az érkező és még mozgó autóból távvezérléssel húzzák föl a redőnyöket, hogy a hatalmas gáztűzhelyeket gyufával nem lehet meggyújtani, hanem bekapcsolásra azonnal belobban a láng is, hogy a nagyméretű mosdókagylóba vagy a medenceszerű fürdőkádba, hiába nyúlunk kézzel a vízleeresztő dugó után, azt kívülről egy gomb vezérli. A wécé is teljesen más, félig tele van mindig világoskék vízzel a csészéje, higénikus, szagtalan, a wécékéfé itt nem kell használni. Meglepetések értek a mosással kapcsolatban is bennünket, rengeteg szennyesünk lévén, először egy egész délelőttöt akartunk rá hagyni, ám megmosolyogtak bennünket, elég volt ugyanis az

összes cuccot beledobálni az autóméretű mosógépbe amely egyben ruhaszárító is és a nagymosás huszonöt perc alatt máris befejeződött...A bolti bevásárlás még elképesztőbben zajlik Amerikában, nem kevesen egy hónapra, két hétre előre vásárolnak: az állampolgár és neje elautózik a legközelebbi bevásárlóközpontig, a stadionméretű épületsor előtt leparkol, s nejével együtt karonfogva, cseverészve besétál a szupermarketbe. Egyes üzletekben a bejáratnál, a bolt emberének a húsrendelést mindjárt le lehet adni, akár egy fél borjúra és fél disznóra is: gondosan jelezve, melyik részt miképpen dolgozzák föl. Ha ez megtörtént, több helyen is aranysegélyes formaruhában feszítő, néger boy-ok kíséretében sétára lehet elindulni az árukkal telitömött polcok sorai között. A boy-ok tolják a bevásárlókocsikat, az állampolgár pedig nejével együtt viccelődve, nevetgélve, sztorikat mesélve nézelődik, s időnként rámutat a neki tetsző vagy szükséges árura. A boy-ok hol fölolvassák az árura dúsan rányomtatott ismertető szöveget, hol pedig int a vásárló, hogy nem szükséges, rakhatják a kocsikba. Miután végigsétáltak az áruházon, s a csinos pénztárosok egyenként végigcsúsztatták a vásárolt cikkeket az automata árleolvasó gép megvilágított lapján, az állampolgár előveszi a hitelkártyáját vagy a csekkfüzetét, a személyzet ezalatt gondosan visszapakolgatja az árukat a bevásárlókocsiba. Megérkezik a ledarált, föl szeletelt, kockára vágott vagy csíkokra szabdalt, vagy éppen gombócokba gyúrt borjúhús és sertéshús is, s ekkor az egész karaván a cseverésző házaspárral az élén elindul az autóhoz. A személyzet átrakja a vásárolt cikkeket a csomagtartóba, az állampolgár és neje hazaautózik. Otthon ér hozzá először a bolti áruhoz - amikor gondosan telipakolja velük portásfülkényi méretű hűtőszekrényét... Hozzá kell tenni: többnyire a kiemelkedő felszereltségű központokban játszódik le ennyire tökéletesen a dolog, s persze itt sem veszi mindenki igénybe az asszisztenciát, van aki maga szereti végigtapogatni, végigválogatni az árucikkeket.

Más területeken is kiválóak a szolgáltatások. A beilleszkedett amerikaiak, a nyolcvan százaléknál Amerika részére az élet nagyon meg van könnyítve. Az ingatlanra rendelkezők gyorsan, könnyen kaphatnak nagy összegű hiteleket, olcsók az autók, szinte centekbe kerül csak az üzemanyag. Az élelmiszerárak is jóval alacsonyabbak a nyugat-európaiaknál, és néhol már csaknem azonosak a magyarországiakkal. Egyes metropoliszokon belül a helybeli telefonbeszélgetésekért csak szerény átalánydíjat fizetnek a polgárok, s minden ami efölé esik, az ingyenes. Hatszobás házak bútorzatát egy nap alatt le lehet cseréltetni, elegendő a cégeket tárcsázni, bementeni a prospektusból a kódszámokat, jelezni a lakáskulcs hollétét, s mire az állampolgár hazaér a munkából, már vadonatúj berendezés és makulátlan rend várja. A kandallóépítés sem tart sokkal tovább, s ha netán éppen nyár van, a türelmetlenebb kandallórajongók számára az égő fa ropogását, vörösen fölizzó színeit imitáló műparazsat is elhelyezik benne, s mellékelik az égett fa szagillúzióját ébresztő spraydobozokat is. Úszómedencét pár napra és nyolcezer dollár körüli áron vállalnak, ígéretet téve arra, hogy rendre a háziak távollétében dolgoznak, nehogy egy pillanatra is megzavarják akár az állampolgár nyugalmát. Ez az utóbbi egészen szent dolog erre, utcáról például nem mindig sikerült lakásokat telefonon közvetlenül föl hívunk, többször is csak az operátor jelentkezett be ugyanis, aki tisztázta a hívott féllel, hogy egyáltalán óhajt-e utcáról érkező telefonhívásokat fogadni.

Andrásék fedele alatt élve immár, több nap alatt bekóboroltuk az egész Watertown-t, a hatalmas zöld telkeken végignyúló, világosszürke, világoszöld, sárga, uszodás faházak birodalmát, nézegettük a kerti árbocokon vidáman lengő, színes amerikai zászlókat, a békésen elnyúló Cadillac-eket, Chevroletteket, Fordokat, amelyek elsősorban azért olyan hosszúak, hogy a benne ülőknek, baleset esetén, lehetőleg ne essen különösebb bajuk. Délutánonként a legtöbb telek, kert felől hatalmas rostokon perzselődő marhahús szagát sodorta felénk a szél, a szabadban nyújtózó asztaloknál sült kukoricát eszegető, vidám és népes családokat láttunk, másutt a fűben és a medencék szélein virgonckodó, vacsorára váró gyerekeket, majd sötétedéskor, a rendre mindenütt előkerülő apró asztali olajlámpák lángjait, amelyek mellett rendületlenül zajlott tovább az élet a szabadban, a párás és sós, tengerközeleli levegőn, az óriási bogárzenében... Baseballpályák, golfpályák sövényei mellett is sokat ácsorogtunk és nem keveset törtük a fejünket azon, hogy mitől is olyan népszerűek itt ezek a számunkra végtelenül unalmasnak tűnő sportok, mitől van szinte minden második utcában ilyen pálya, miért játszzák még este tizenegykor is, reflektorok mellett is, felnőttek és gyerekek egyaránt - amíg végre rájöttünk, hogy az európai eszpresszókat, kávéházakat, korszókat pótolják ezek a tömény zöldben elterülő pályák, a találkozás, a beszélgetés alkalmait kínálják ezek a lassú ritmusú játékok, a zárt és izolált életet élő amerikaiaknak. A golf is, a baseball is végtelenül idevalónak tűnt, s mivel nincsenek megfelelő sporttörténelmi ismereteink, az eredetüket is csak úgy tudtuk elképzelni, hogy az első telepésekre gondoltunk, akiknek más nem nagyon állt a rendelkezésükre ahhoz hogy játszanak valamit, mint néhány letört faág és néhány kődarab. Itt a baseballpályák, golfpályák sövényei mellett erősödött meg bennünk az a benyomás, amely aztán egész

utunkon végigkísért bennünket, hogy Amerika ma is sátortáborhoz hasonlít, az évszázadok óta ideözönlő, idemenekülő, élelemre, megélhetésre, máskor meggazdagodásra, megint máskor egyszerűen csak nyugalmas életre vágyó milliók rendre megalkotják itt a maguk fák és bokrok közé rejtett paradicsomait, s utána nem már nagyon érdekli őket más mint hogy a napi munka után zavartalanul és maradéktalanul élvezhessék...

Eljutottunk a belvárosba is. Ezt downtown-nak hívják Amerika-szerte, s nagyjából egyformán néz ki minden nagyvárosban, mint ahogy a körülötte lepedőszerűen, a végtelen messziségbe nyúló telepesvárosok is szinte azonos külsejűek. A downtown-ok ma már csupán fölfelé tudnak terjeszkedni, innen a sok felhőkarcoló, amelyek óriási acélvázakból állnak. Újabbban a legtöbb metropoliszban kifejezett építészeti különlegességeket is látni közöttük, Bostonban például egy olyan toronyházat, amely háromszög alakú, a vele szemben álló ember így zömök épülettést helyett csupán egy papírvékonynak látszó épületlapot lát, amely ráadásul tükörüveggel van borítva, ugyanúgy úsznak rajta a felhők, mint az égbolton, s ezáltal az egész épületmonstrum úgy mosódik bele a háttérbe, mint ha nem is volna... A downtown utcái itt is, másutt is teli vannak szeméttel, az utcai berendezések ócskák, elavultak, mindenfelé kokósok, zsebtolvajok, csavargók, ez is a kitalált Amerikájának, az ún. húsz százaléknyi Amerikának a világa. Néha villan csak meg egy-egy beilleszkedett polgár autója, amint valamelyik irodaház, vagy felhőkarcoló védett parkolójába igyekszik. Parádés szolgáltatásokban azonban itt sincs hiány, az utcasarkokon videokészülékes kínaiak sűrögnek kamerájukkal, kívánságra akárkiről portrét készítenek majd a képernyőn megjelenő arcképet pár dollárért akármilyen pólóingre rányomtatják, s akinek kedve van hozzá, néhány perc várakozás után máris indulhat tovább, saját arcképével a hasán. Gyors hajfestő, gyors fül-lyukasztó és gyors tetováló pultokkal is teli van az utca, nem kell hozzá félóra sem, hogy valaki kék kefefrizurával, fülében bizsukarikákkal, mellkasán piros delfinnel folytathassa a sétáját. Az útkereszteződésekben két méteres négerek óriástáskából szórják a tömeg közé a Camel és Salem reklámcigarettaikat, egy-egy keménydobozban tíz szál van, a gyárak vadonatúj termékei ezek, ingyen szedheti őket össze akárki. Sok esetben nem kell fizetni azonban a nagyméretű plexidobozokban, a buszmegálló mellett elhelyezett helyi újságokért sem, a szupermarketekben több helyen ingyen önthet a papírpohárba juice-t vagy meleg kávé a vásárló, ingyenes a gyufa és még sok más apróság, melyek többnyire reklámcélokot szolgálnak.

A kóborlásokkal el is telt az első három nap. Lassan kezdett kellemetlenné válni a helyzetünk Andráséknál, ők ugyanis közösen bérelték a négyszobás lakásukat egy amerikai egyetemistával, aki miattunk nem nagyon tudta elhelyezni sehová a szállóvendégeit. Elhatároztuk, hogy telefonálunk a Los Angeles-i rokonoknak és megbeszéljük velük a helyzetünket. Los Angeles-ben Zoli édesapjának az unokatestvérei éltek, Sándor bácsi, aki a hetvenes évek elején disszidált Amerikába, s most elektromos szerelőként dolgozott és a testvére, Laci bácsi, aki ötvenhatban ment ki a családjával, szakmája szerint újságíró, s amúgy pedig egy kisebb nyomdaüzem tulajdonosa. Sándor bácsi kisgyerekként ugyan, ám mégis látta már valaha Zoltánt, ezért őket tárcsáztunk először. Úgy látszik megint nem voltak otthon azonban, senki sem jelentkezett... Félórát vártunk, s elkezdtünk újból próbálkozni. Végigpörgettük a tizenegy számot a living room falára akasztott készüléken, nyugtalanul sétálgattunk össze és vissza a szobákban a végtelenbe nyúló telefonzsinórral, ám változatlanul nem jelentkezett senki. Tárcsáztunk, tárcsáztunk, tárcsáztunk egymás után hallgattuk a kicsengéseket, vittük magunkkal a fülünkre szorított kagylót mindenhová, folyosóra, fürdőszobába, wécére, mosószobába, az udvarra nyíló ablakokhoz, amelyeken át már látni lehetett miként ereszkedik rá a víziváros végtelen zöldövezeteire meleg, súlyos és sós párájával az alkonyat. Tárcsáztunk késő estig: semmi... Nem volt mese, Laci bácsiakat kellett mostmár hívni, pedig nekik aligha van fogalmuk arról, hogy létezik valahol a nagyvilágban, a messzi magyar alföldön, egy rokonnak csak alapos nyomozás után nevezhető srác, aki most épp a jó barátjával együtt személyesen óhajt megjelenni és időzni náluk, ráadásul minden pénz és élelem nélkül. A kagyló Zoltán fülén volt éppen, ő mászkált vele szobáról szobára, amikor a vonal másik végén végre jelentkezett valaki. Laci bácsi felesége, Anikó néni volt, s éppen az udvari úszómedencéből jött, ahol akkor végzett a napi adagjával. Barátságosan végighallgatta Zoli magyarázkodását, s mindjárt meg is ígére, hogy minden dolgot megbeszél a családdal és rövidesen vissza is hívnak bennünket. Kezdtünk végre megnyugodni, jóízűen megvacsoráztunk, még egy otthonról idecipelt ajándékbort is megbontottuk, aztán egy nagy zuhanyozást csaptunk. Este tizenegy körül Sándor bácsi jelentkezett. Először is alaposan megdorgálta Zoltánt, miért indult el minden megbeszélés nélkül erre az esztelen utazásra, majd elmagyarázta, hogy náluk semmilyen mód sincsen az elhelyezésünkre, csupán a szalon, a dolgozószoba és a tévészooba üres,

ezekben a szobákban viszont nem alhatunk, ezek nem alvásra valók. Maradjunk inkább a keleti parton, nézzük meg most azt alaposabban, s majd egy másik alkalommal utazzunk végig a nyugati részeken. Ehhez, ha kell, küld valamennyi pénzt is, arról viszont nem lehet szó, hogy megjelenjünk a kaliforniai otthonukban és ott időzzünk náluk.

Most mi lesz? Hívjuk föl Laci bácsiékat is, s ezzel esetleg megteremtsük az alkalmat egy újabb és végérvényes visszautasításra a részükről is? Nem lenne jobb, ha előbb végigmennénk valahogy a kontinensen és úgy kérnénk szállást náluk? Csak hát a stoppolástól is meg voltunk riadva ekkor már, mert az elmúlt pár nap alatt rájöttünk, hogy az országutak peremén is pontosan ugyanazokkal az éhes, időnként rablásból élő, szédült csavargókkal, zöld arcú narkósokkal találkozánk, akikkel a metró fullasztó és szennyes kazamatáiban hozott össze a sorsunk... Hajnalban András ébresztett. Kisétáltunk a ház körüli utcákba. András kért, hogy legyünk tekintettel a helyzetére, hogy felelősséget vállalt az eltartási nyilatkozattal értünk, s nem szeretne emiatt semmilyen problémát. Nem látja biztonságosnak a helyzetünket, legjobb lenne talán, ha a követséghez fordulnánk, kérnénk tőlük pénzt arra a néhány napra, amíg a repülőjegy módosítását elintézzük, s visszautaznánk Magyarországra.

Végül abban maradtunk, hogy mégiscsak várunk néhány napot, amíg a Sándor bácsi által ígért pénz megérkezik, hátha azzal sikerül még megoldani valamit. Sejtelmünk sem volt ugyan róla, milyen összeg is ez... A délelőtt azzal telt, hogy alaposan szemügyre vettük a környéket, hol is lehetne vadkempingezni, mert az egyetemista srác vendégei miatt mostmár végképp nem maradhattunk a lakásban. A legalkalmasabb helynek a közeli golfpálya melletti, sűrű cserjés látszott, itt akár sátor nélkül is elalhatunk a meleg és párás éjszakákon. Csakhát féltünk, féltünk még mindig - ezúttal attól, hogy a közeli házakból valaki meglát bennünket, s jelenti a rendőröknek a gyanús idegeneket, s az eltartási nyilatkozat kapcsán végül mindenki bajba kerül...

Délután elővettem a több kilós, hatalmas, bostoni telefonkönyveket, s elkezdtem keresgélni a magyar neveket. Vargha, Warga, Whargha, Vharga - legalább két hasáb. Kovach, Kovács, Kovacs, Kovats, Kováts - még több. Szabóból szinte számolhatatlanul sok. Jónapot kívánok, magyarországi egyetemisták vagyunk, akik átmenetileg, egypár napra szállást szeretnének kérni... Jónapot kívánok, magyarországi egyetemisták vagyunk, akik átmenetileg, pár napra, szállást szeretnének kérni... Jónapot kívánok, magyarországi egyetemisták vagyunk, akik... Sajnos nem tudjuk megoldani uram. Sajnos nincs üres szobánk. Sajnos nem alkalmas most az időpont. Sajnos nem ismerjük önöket uraim és így nem vállalkozhatunk rá. Sajnos beteg a nagynéném, most nem lehet. Sajnos éppen most utazunk el, nem hagyhatjuk önökre a lakást. Így ment félóráról félórára, óráról órára, egyre reménytelenebbül.

Geza Soos végre megszánt bennünket. Nekem fhan khét szobám, az emeleten, de nem nagyon khényelmesek. Kheves bhutor fhan bennük. Dhé há ákárják, jöhetnek idhe, pár náphrá...Jöjjenek khi fhonattal a Reading Stationre. Ott majd fhárok mágukrá! Latnak majd enghemet pholoingben... Es nekhem phiros hajam fhan és szakhalam fhan!... Boldogan bedobáltuk a hátizsákokba a cuccainkat és elindultunk. Tartott vagy három és fél óráig az út a vonatozással együtt a számunkra nagyon szokatlan szerelvényen, amelyen nem voltak fülkék, kupék, mégcsak egymással szemben elhelyezkedő ülések sem, mint a barátságosabb és családiasabb elrendezésű európai vonatokon. Az összes kocsik inkább a repülőgépek ültetésére emlékeztetett: sűrűn egymás mögött sorakozó karosszékek mindenütt, az előző ülések hátából lehajtható asztalok, apró lámpácskák, minden szék fölött szabályozható légkondicionálás... Géza, a harminc körüli közgazdász, a vörös szakála között óriási pipával, ott állt a westernfilmekre emlékeztető állomásbódé mellett. Elhajtottunk a vörösre meszelt, hatalmas faházához. Oldalt, a falnál, egy közel embermagasságú, csillogóan kék Honda motorkerékpár állt. Esz asz én hobby. Kis pholondsag...

Kiderült, hogy Géza régi, erdélyi nemesi családból származik, noha ő már egy svájci városkában született és soha nem járt otthon. Édesanyja taníttatta néha magyarra. Budapestet, Szegedet, Debrecent képeslapokon látta néha. Nekhem testvérem dolghozott Khenyában. Én fholtam ott nála phár éve. Ghondolom, hogy Magyarország lehet hasonló, mint Khenya. Géza testvérei sem jártak még különben Magyarországon. Az egyik itteni junior school (nagyjából általános iskola felső tagozatú) földrajzkönyvében viszont szerepel egy rövid összefoglalás Magyarországról: Ez az ország a pusztaságok országa, ahol a legelőkön rengeteg juhok tartanak. A lakosok főleg a juhok őrzésével foglalkoznak és

maguk is juhprémből készült öltözetet, subát hordanak. Ezért úgy néznek ki, mintha ők maguk is nagy juhok volnának.

Géza hatalmas living room-jában, a mindenfelé elkanyargó fotelsorok között egész nap és egész éjjel illatos, sűrű pipafüst terjengett, belengte az egész házat, fölkiyozott az emeletre, a két szemben lévő nagyszobába, amelyeket mi kaptunk meg lakosztályul. A ház mögötti kertbe belenyúlt a telizöld, levegős New England-i erdő, amely azonban igen sok keserűséget okozott a gazdának. Itthen nincs eleghendő napfihlág!... Mi ugyan üdének, verőfényesnek és ragyogónak éreztük az idilli udvart, ám másnap mégis nekiláttunk gallyazni az ágakat. Zoltán ágról ágra ugrált a nagyfűrészsel, én meg odalenn gyürköttem a görcsös és combvastagságú ágakkal, aprítottam őket egyenlő méretűekre, hogy télen majd beleférjenek a kandallóba. Géza öröme határtalan volt. Büszkén mutogatta a látogatóba érkező testvéreinek és a szomszédoknak a mind kopárabbá és forróbbá váló udvart: Nekem itt fhannak honfihársaim, cshinálnak nekem napfihlág! Boldogan hordozta ki tíz percenként nekünk a finom Michelob söröket és rendre a lelkünkre kötötte, hogy nem kell dolgoznunk, akkor is szívesen lát bennünket, ha hozzá sem nyúlunk a fagallyakhoz... Egyébként sajnos nem nagyon tudtunk miről beszélgetni, Géza csöndes, zárkózottan élő ember volt, nem érdekelte semmi sem, ám ennek ellenére állandóan mosolygott és szemmel láthatóan nagyszerűen érezte magát.

Eltelt Readingben is az első két nap. Délutánonként telefonáltunk Andráséknak, érdeklődtünk a pénzről, ám mindeddig nem érkezett semmi. Jártuk a környékbeli utcákat, kóboroltunk a Stop and Shopban, az óriási, szinte minden elképzelhető üzletet magában rejtő vásárlóközpontban, hüledeztünk a mindennapi cikkek olcsó árain. Egy Levi's farmernadrág, a klasszikus, a kék kemény vászon hét dollárba került mindössze... Én fhasarnap khuglizni szoktam: mondta a vendéglátónk az egyik este, s mi is elhajtottunk vele a pályára. Óriási, légkondicionált, fedett kuglicsarnok volt ez, a messziségbe nyúló száz és száz pályával, önfeledten, mámoros vidámsággal szórakozó amerikaiakkal... Géza teljesen átszellemült és újjászületett. Önfeledten száguldozott a pályák mentén, széles gesztusokkal magyarázott, szédítő sebességgel zúdította rá az óriásgolyókat a pályákra, s rendre szétsöpörte a vaskos műanyagbábukat. Igyekeztünk Géza és a többiek tempóját fölvenni, ám nekünk az ujjainkat is alig sikerült idejében visszahúzni az óriásgolyók réseiből a gurításoknál, s az egésznek végül az lett az eredménye, hogy mindketten csinos rándulásokat szereztünk, mire a játék véget ért.

Másnap újra telefonáltunk Andráséknak. Nem jött semmi... Úgy éreztük valamit ki kell mostmár találni, mert Gézánál sem ülhetünk a végtelenségig. Odakinn az erdőket keresztül-kasul átívelő, hatalmas highway-ken pedig szikrázó fényeivel, örült motorhangjaival, betonlapokon csattogó kerekeivel, csábítóan, egyre csábítóbban ott özönlött, hömpölygött a szédítő forgalom, a csillogó, kalandokra hívó Amerika... Csakhát mi még mindig a félénk debreceni fickók voltunk, még mindig a biztonságunk foglalkoztatott bennünket, s rendületlenül azon törtük a fejünket, hogyan lehetne valahogy pénzt szerezni. Talán ha kérnék az itteniektől... Talán ha bekopogtatnánk házról házra, elmondanánk a bajunkat, talán kiségitenének bennünket... Hiszen itt az embereknek nem nagyon számít tíz vagy húsz dollár... Lassanként már az kezdett jární a fejünkben, hogy egész sok pénzt gyűjthetnénk, s meggazdagodva utazgathatnánk mindenfelé. Annyira beleringattuk magunkat ebbe a reménybe, hogy még egy-egy csomag drágább cigarettát is gyorsan megengedtünk magunknak. És másnap csakugyan nekivágtunk az utcáknak. Zoli ment elöl a megnyerőbb megjelenésével és jobb angolságával, én mögötte a színes MALÉV-es szatyrot szorongatva. What are you selling guys? Mit árultok srácok? Több helyen azonnal fogadtak bennünket a színes szatyorra célozva. A barátságos arcok azonban rögtön megsavanyodtak, mikor kiderült, hogy semmiféle eladható portékánk nincs, inkább a kaliforniai rokonokhoz akarunk menni és elfogyott az utazásra való pénzünk. Sorban tovább is küldtek bennünket mindenünnen. Kezdtél kellemetlen lenni a kérencsélés nekünk is, a hatodik ház után abba is hagytuk az egészet.

Az útszegélyen üldögélve, nagy nekikeseredettségekben elhatároztuk, hogy mostmár a templomokat fogjuk megpróbálni. Sándor bácsi rendre emlegette a telefonban, hogy majd az egyházak megsegitenek bennünket, Andrásék is többször javasolták, hogy próbáljunk meg onnan segítséget szerezni... Elmentünk hát a legközelebbi templomhoz, s bekopogunk a parókiára. Egy finoman öltözött, elegáns, idős asszony végigvezetett a modern emeleteken, s átadott bennünket egy csupa üveg irodában üldögélő adminisztrátornőnek. Előadtuk a problémánkat. Az adminisztrátornő az aranyzegélyű szemüvege mögül

eléggé értetlenül méregetett mindkettőnket, ám egyre inkább úgy éreztük, valahogy mégis megesik a szive rajtunk. Keresgélni kezdett, s hamarosan felírta egy fehér lapra a templom Business Office menedzserének a számát. Most nincs az épületben az illető, ám néhány óra múlva megérkezik, mondjuk el neki a gondjainkat.

Délután ötpercenként hívtuk a számot - semmi. Ugyanígy Andrásékat is tárcsáztuk, hátha megjött már a postás a pénzzel - semmi és semmi, ma még nem is látták. Öreg magyarországi papírlapokról előhalásztam Irma néninek, anyám gyerekkori játszópajtásának, amolyan végső menedéknek szánt kanadai címét és telefonszámát, tárcsáztuk őt is - semmi, semmi és semmi, egész délután és este senki sem jelentkezett. Egyre inkább éreztük mostmár, hogy indulni kell, nekiindulni a nyugat felé nyújtózó országutak széles és csillogó sávjának, rábízva magunkat a végtelen, erőt és jókedvet sugárzó óriási autófolyamra, a száguldó sportkocsikban viháncoló fiatalokra, a sztrádákról messzire elhallatszódó, örült és mámoros zene lüktetésére, az izzó, szikrázó nappalokra, a páras, súlyos és sejtelmes éjszakákra... Előszedtük a térképet.

Ahogy tüzetesebben végigrágtuk a messzi kaliforniai városokba vezető útvonal minden részletét, megint csak csökkeni kezdett a vállalkozó kedvünk. Majdnem négyezer mérföld állt előttünk, közben a Rocky Mountains, a Sziklás Hegység a hágóival, kiderült, hogy több helyen az Alpok csúcsánál is magasabban fekvő útvonalon kell majd haladnunk, mi lehet ott vajon ilyenkor? Nehéznek látszott a utahi és a nevadai sivatag is, egyik szakaszán nyolcvan mérföldön át még csak benzinkutat sem jelölt a térkép, mi lesz ha éppen itt, minden lakott területtől messze, ragadunk le valamelyik útelágazásban, élelem és pénz nélkül, s pár napig nem vesz fel senki? Választásunk azonban mostmár nem volt, nem akartunk a végtelenségig másoknak a nyakán élni, s itt szerencsétlenkedni el az időnket a New England-i erdőkben.

Másnap elbúcsúztunk Gézától, s visszavonatoztunk a watertowni szomorúfűzfák közé. Hozzáfogtunk kimosni a cuccainkat, összepakolni a zsákokat, összeszedni a maradék pénzünket. Kettőnknek körülbelül 200 dollárja maradt, alig valamivel több, mint amibe a jegyeink kerülnének Los Angeles-ből New York-ba, busszal, visszafelé. Hát ezt mindenestre eltesszük, ezzel akárhonnan vissza lehet jönni - aztán majd meglátjuk mit hoz a sorsunk.

Andrásékhoz is, Billie-hez, a lakótárshoz is vendégek jöttek délután, így mi lassanként kihurcolkodtunk a hálósájkjainkkal a golfpálya melletti bozótosba. Elég köves volt a talaj, néhol pedig nedves is, már egészen besötétedett, mire valahogy elvackoltuk magunkat. Cigarettázva próbáltuk távortartani magunktól a szűnyogokat, amíg el nem aludtunk.

sssssSSSSSSSSSS - kaptam fel a fejemet két-három óra múlva valamilyen egyre erősödő, sziszegő, surrogó hangra. Ssszsz- néha úgy éreztem pár méterre itt sziszeg körülöttünk, szszszszszszszSZSZSZSZ, egyre élesebben. Mozdulni sem mertem, úgy éreztem megáll bennem a verő. SZSZSZSZSZSZSZSZszszszszsz - most megint és egészen közel! Mostmár amiatt sem mozdítottam magam, mert tudtam, hogy a kígyónak főleg a hallása érzékeny, s a mozdulatok okozta hangok irányába támadnak. Még a levegőt is egészen visszafogva, végtelen lassúsággal próbáltam kiengedni magamból. zszszszszszszSZSZSZSZSZ - megint itt van! Miközben meredt szemmel - mert még pislogni sem mertem - rémülten meredtem a sötétbe, az az indiai mérnök jutott az eszembe, akinek a sátrába egyszer éjszaka belopózott egy hatalmas kobra. Ahogy felriadt és a trópusi holdfényben felült a tábori ágyon, a kobra is azonnal felegyenesedett vele szemben, mintegy negyven centire az arcától! A mérnök moccanni sem mert, tudta, hogy ezen a távolságon belül a kobra már a legkisebb, legapróbb mozdulatot is támadásnak érzékeli és azonnal lecsap. Így néztek egymással farkasszemet több mint öt órán át! Ahogy megvirradt, a kígyó lassanként leereszkedett, s néhány tétova mozdulat után kitekergőzött a sátorból, a mérnök viszont órák után is alig tudott magához térni, minden ízében remegés rázta. Amikor megmosakodott és megnézte magát a borotválkozó tükörben, nem akart hinni a szemének: hollófekete haja kifehéredett, megőszült... zszSZSZSZSZSZ - Mi a franc ez? - pattant föl Zoli idegesen, de aztán egy pillanat alatt ő is elhallgatott és megmerevedett, a sziszegő hang innen, három méternyire a közelünkből jött! sssSSSSSSSS - semmi kétség, az avar is mozog! Ültünk és ültünk rémülten a sötétben és szólni sem próbáltunk egymáshoz.

Eltelt néhány perc. Kezdett feltűnni, hogy ez a surrogó hang mintha ritmikusan ismétlődne időnként, s az is, hogy pár méteres távolságnál sohasem hallatszódik közelebből. Hátha nem is kígyó? Akkor meg

valamilyen állat, de milyen? És mit akar? Továbbra sem mertünk megszólalni, csak meredtünk bele a töksötétbe. Ahogy telt az idő egyre nyilvánvalóbb lett, hogy a rejtelmes hang időnként hosszú időre elhallgat, aztán közeledni kezd. zszSZSZ, aztán egészen közel jön ZSZSZSZSZ, aztán megint távolodik picit, SZSZSZszsz, majd megint eltűnik egy időre... Ha csakugyan eltűnik, mert az éjszakai bogárricsajban ezt nem nagyon lehetett megállapítani.

Negyedóra multával aztán nekibátorodtam. Legyen ami lesz, ennél nagyobb szarban már amúgy sem nagyon lehetünk, mint most vagyunk, fogtam magamat és felguggoltam, hogy körülnézzek. Nem láttam persze semmit a nagy feketeségben, de legalább arra rájöttünk, hogy meg lehet mozdulni, nem esik nekünk rögtön a vadállat. Zoli is fölült és szaglászunk bele a vaksötétbe.

Pár perc múlva aztán, amint a szél néhány komorabb felleget elhajtott a holdvilág elől, rájöttünk a rejtélyes surrogás eredetére. A golfpálya közvetlen közelében voltunk, s a különös hangot a gyepet locsoló egyik automata forgócsap adta, amely forgása közben időnként végigspriccelt a bozótos rész avarján is. Amint fölemelkedtünk a holdfényben, hogy alaposabban is megnézzük, olyan élményben lett részünk, mintha egy film happy end-jébe keveredtünk volna, csillogó cseppjeivel ott spriccelt körülöttünk a forgókút: ám távolabb, végig az ezüstös fűvön is ott pörögtek, forogtak, szórták a vizet az apró forgócsapocskák, ameddig a szemünk ellátott... Nézegettük őket egy darabig, aztán megkönnyebbült lélekkel végre elaludtunk.

Virradat körül már mind a kettőnket nagyon nyomtak a kövek, elhatároztuk, hogy fölkelünk, nem kínozzuk magunkat tovább. Összetekertük a hálósákokat, s elindultunk, hogy keressünk egy hajnalban nyitó Liquor Store-t, s fölhajtsunk valami töményt, mert bizony a bozótosban azért rémes hideg volt. Az utcák ekkortájt kezdtek el megtelni kocogókkal. Good morning America! - rikkantotta egy háziasszony, fazekakat összecserdítve az éppen kezdődő hajnali tévéműsorban, amely innen is, onnan is kilátszott, kihallatszott az utcára. A lehető legkisebb, laposüvegű Gordon's Gint vettük meg az álmos Liquor Store-ban, s letelepedtünk vele egy padra, a közeli baseball-pálya mentén. Az utak lassanként benépesültek a lassan, méltóságteljesen haladó óceánjárókkal, Oldsmobil-okkal, Cadillac-ekkel, Crysler-ekkel, s a többi bálnaszerű benzincirkálóval. Darazsakra és kolibrikre emlékeztető színes, apró helikopterek duruzsoltak felettünk, szitakötő formájú magánrepülőgépek berregtek el a város felé: Amerika valóban ébredt, az emberek indultak a munkába. Fölvirradt hát a legutolsó bostoni napunk is, s vele érkezett az a pillanat, amelyet mindketten, szorongó alföldi srácok, szerettünk volna még elkerülni, elodázni valahogy: az indulás nyugtalanító perce, amely megszünteti még az itteni, minimális védettségenket is és a sorsunkat mindenestől rábizza mostmár a vakvéletlenre.

FROM BOSTON TO CLEVELAND

Minden másképpen van - százszor jutott legalább az eszünkbe ez a mondás az utazás során, mert mindig, minden másképpen volt, másképpen nézett ki, másképpen játszott le, mint gondoltuk, vagy sejtettük volna. Ki hitte volna, hogy attól a pillanattól kezdve, hogy lecibáljuk a hátizsákjainkat az autópályára s elkezdünk stoppolni, a pénzünk és az élmünk is egyre csak szaporodni fog... Hogy alig villantjuk majd föl a FROM HUNGARY, TO LOS ANGELES táblákat, máris csikorogni kezdenek körülöttünk a fékek, s még olyanok is megállnak majd, akik különben soha nem vesznek föl hitch-hikereket... Hogy az ötezer kilométer során alig néhányszor és alig néhány órára ragadunk majd le!

Alig pakoltuk le a zsákokat a nyugat felé kúszó sztráda leállósávjában, éppen hogy csak elrendeztük őket, hogy a színeiket éppen szemből lássák az autósok, alig álltunk be melléjük kezünkben a táblákkal, máris fékezett egy öreg bárka, egy régi kiadású Peagout. Középkorú, barnára sült, vékony arcú, enyhén öszülő fickó ült benne, carpenter, vagyis ács, mint mondja, persze ez amúgy is kiderült, mert a kocszi belsejét vastag rétegben fűrészpor és faforgács borította, nekünk is tele lett vele pár perc alatt mindenünk. A fickó azt sem tudta hová legyen örömeiben, mikor megtudta, csakugyan európaiakkal van dolga, akik bizony valóban Kaliforniába igyekeznek. Three days guys, three, three, három nap srácok - rikkantotta és látszott rajta, hogy legszívesebben azonnal kihajigálná a kocsijából a szerszámait, kisöpörné a fűrészport meg a faforgácsot is, farmert rántana, s máris tépne velünk nyugat felé.

Villámgyorsan föl is hajtott egy doboz sört és belénk is töltött egyet. Azon monfordíroztunk, hogy hogyan gondolhatja, ezt a három napot, mi jó esetben is két hétre számítottunk. Három nap, ha éjjel is, nappal is megyünk, magyarázta, s erre a mi szerkóinkkal komoly esélyünk is van, őszerinte mindenütt azonnal felvesznek. Egyébként Albany felé igyekezett, arrafelé volt munkája. Saxonville, Framingham, Marlborough, Shrewsbury, Worcester, Southbridge, Three Rivers, Springfield, Chicopee, úsztak el mellettünk a városneveket jelző hatalmas zöld táblák, amint fellelkesült carpenter barátunk szédítő sebességgel egyik sávból a másikba átkúszva porzott a sztrádán öreg csotrogányával. A Peugeot remekül viselkedett, 80 mérföld per órás sebességnél kezdett csak rezegni, nyikorogni, ám ha a fickó visszavette a gázt, már meg sem nyikkant: kerekei persze mint a teherautóé, az ember azt képzelné, hogy egyszerűen föltépi maga mögött az utat. A 80 mérföldes sebesség viszont nem volt csúcs erre felé, többször elsöpört mellettünk néhány Ferrari, Chrysler... Hanem rögtön láttuk már azt is, hogy milyen a stoppos mezőny itt, a kontinensen végigívelő, kilencvenes számú autópálya keleti szakaszán! Rémesen lepusztult csavargók, őrijöngő puerto rico- iak csoportjai, veszekedő alkoholista csontvázak, felpuffadt képű, pipázó narkósok üldögéltek, támolyogtak, lengettek a sztráda bejáratainál. Nyakukban, kezükben koszos kartonpapírok LA (Los Angeles), Frisco (San Francisco), Nevada, West feliratokkal. Olykor csak a trikókra ráróva, az analfabétizmust alig meghaladó írástudománnyal. Ez igen, mostmár kihúztuk a derekunkat. Úriembereknek éreztük magunkat, akikre szép jövő vár az amerikai utak mentén, s önkéntelenül is elegánsabb mozdulatokkal markoláztuk a sörösdobozainkat az ülésekről fölszálló apró fűrészporellegek között.

Röpültünk Nyugat felé! A sztráda körül mindenfelé komor, sötétszürke és fekete felhőtömegekkel telt meg az égbolt, szakadozott ritmusban hol ömleni, hol cseperészni, hol megint ömleni kezdett az eső, villámok fehéren felizzó csikjai cikáztak a sűrű felhőrétegek között, a car stereo-ból, a fémszínű autórádióból óriási erővel szólt a szintetizátorzene, az esőfüggönyök mögött újabb és újabb városok tűntek a messzeségbe. A koradélutáni sötétségben egymás után gyulladtak ki a highway melletti szállodák, Holiday Inn-ek, Motor Inn-ek szikrázó fényei, McDonald's-ok, Dunkin Donuts-ok és más gyorséttermek ezerszínű reklámjai, pillanatokon belül valósággal úsztunk a színes autólámpák, a csillogó út menti hirdetések majd az összevissza csapdosó eső által megsokszorozott fényorgiában. A Peugeot óriási iramban repesztett tovább, széles víznyalábokat csapva jobbra és balra a megelőzött autókra, amelyekben szintén szólt a rádióműsorok, reklámok szélesebb zenéje a káprázatos, tomboló éjszakává változott massachusetts-i délutánban. A vihar nem akart szűnni, messziről pokoli vörös, kék és narancssárga fények villogó sávjai vágtak szüntelen a szemünkbe és világították végig a kocsik belsejét, pár másodperc után már mi is benne úsztunk a vakítóan színes sűrűjűben: összezsúszott, felborult kocsikat körülvevő autómentők, rendőrautók, tűzoltókocsik színesen szikrázó, szirénázó csoportjai voltak, üvöltöző, rohángoló, az autóforgalmat elterelni próbáló, szakadtra ázott, sárga esőköpenyes néger rendőrökkel, jajveszékélő, rémült utasokkal. Alig hagytuk el őket, összezsúszott kocsik újabb csoportja tűnt föl a jobboldali sávban, később beázott kocsijukat, az ömlő esőben zseblámpa mellett javítgató autósok alakjai... Pittsfield körül jártunk már, mire a vihar csillapodni kezdett. Megritkult az eső, megszűntek a villámlások. Lassanként derengeni kezdett az ég is. Carpenter barátunk rövidesen fáradt mozdulattal eloltotta a reflektorokat, kikapcsolta a rádiót. Előhaláztuk a térképet, s nem akartunk hinni a szemünknek. Közel kétszáz mérföld volt mögöttünk.

TOLL, TOLL, PAY TOLL, STOP PAY TOLL - hirdették a hatalmas táblák, a betonra festett feliratok a MASSACHUSETTS TURNPIKE, a Massachusetts államon keresztülívelő autópálya végét. A sztráda kiszélesült többszáz láb méretűvé, s egy vízilépcsőre emlékeztető, széles, vízszintes építmény előtt találtuk magunkat. Rajta harminc vagy negyven kapu, ezeken keresztül hagyták el a pályát az autósok, miután a sztrádahasználatért járó pénzt átadták az ajtó sorompóknál szorgoskodó egyenruhás alkalmazottaknak. Immár Albany közelében jártunk, carpenter barátunknak le kellett térnie a város felé. Próbáltuk elmagyarázni neki, hogy még a sztrádán tegyen ki bennünket, mert itt jobb az esély a stoppra, ám nem hallgatott ránk, kihozott bennünket az autópálya egyik feljárójához, mivel a pályán magán tilos stoppolni, megbírságozhat bennünket a pályarendőrség. Leraktuk a felfelé kanyarodó út mellett a zsákjainkat a fűbe, elbúcsúztunk tőle és az öreg viharbárkájától, amelyet pillanatokon belül elsodort a szemünk elől az Albany felé ömlő, hömpölygő, óriási kocsisor.

Ma is az orromon érzem a vihar utáni, nedves levegő, az átvizesedett fű, a fölfrissült növények erős illatát, az átható és egészséges földszagot, amely minden pórusunkat átjárta, amint kaptattunk fölfelé a

sztrádára. Mert mégiscsak nekivágtunk a felfelé vezető gyalogútnak, hiszen ki venne fel bennünket egy ilyen szűk bejárón, ahol alig van forgalom...?

Cscscsszszszsssss: fékezett mellettünk egy aranszínű kis Chevy, alig pár pillanattal azután, hogy nekiindultunk felfelé. Magas, őszülő gentleman szállt ki belőle, nagyon széles mosollyal, szinte az egész lelkét elénk terítve. Are you Hungarian? (Magyarok?) Because of I am Polish... (Mert hogy én meg lengyel vagyok...) Polak, vengr dva bratanki... Na tessék. Szóval már itt is, Albany határában, a világ legvégén, itt is mindjárt az első napon felcseng a jól ismert, a lengyelországi stoppolások idején naponta tízszer elhangzó mondat, a lengyel és a magyar emberről, a két jó barátról, akik együtt harcolnak és a harc után együtt poharazgatnak... A gentleman lelkesedése nem ismert határokat: sajátkezűleg óhajtotta lesegíteni hátunkról a szakadozó, cérnával, fémdrótta, túvel, spárgával és ki tudja még mivel össze- tüzelgetett, csupán messziről dekoratív zsákjainkat és saját kezűleg akarta elcipelni őket az autójába is, alig engedte, hogy legalább valami jelképes segítséget nyújtsunk neki. Minden ízében remegett a boldogságtól mikor végre kocsijában a frissen zsákmányolt két hűsvér magyar fiatalemberrel elindulhatott immár Syracuse, az ide mintegy 160 mérföldre fekvő, nekünk is éppen útba eső városa felé. Az első 20 mérföldön lelkesedve ecsetelte a lengyelek és magyarok közötti testvéri érzéseket és szomjasan itta magába minden szavunkat, mikor lengyelországi élményeinket meséltük neki: igazán zavarban éreztük magunkat... A gentleman-ről kiderült, hogy katolikus pap, több évtizede amerikai állampolgár, s az országból többnyire csak a dél-amerikai és afrikai hittérítő körútjaira utazik el. Azért amerikai, mert a missziós munkát így végezheti a legszabadabban, egyébként szívében viharvert európai maradt, ezer baj sújtotta közép és hátsó-európai népek sarja. Ahogy fáradt és kesernyés tónusban történelemről, kultúráról, lelkiségről beszélt, egyre inkább körvonalazódni kezdett előttünk, hogy tulajdonképpen honnan is jöttünk és hol vagyunk, egyre pontosabban ráéreztünk immár az európai és amerikai mentalitás különbségére. A beilleszkedettek Amerikájában folyton boldog, fölszabadult, lendületes és gondtalan emberekkel hozott össze mindedig a sorsunk, s ami mögöttünk volt, annak mennyire más is a színezete: mennyi mérlegelés, moralizálás, gondokon gyűrődés, nyugtalanság, melankólia, misz járja át az intellektuálisabb európai személyiséget, a gyűröttebb és ráncosabb arcokat, az elemzőbb és mélyebb pillantású szemeket. A beilleszkedettek Amerikája boldog, ha tűz a nap, boldog, ha ömlik az eső, elneveti magát az elébe sodródó problémákon, s máris vidáman, gyorsan, mohón neki is lát a megoldásuknak - ám ahogy Európa felé röpülünk, már a koppenhágai, a londoni vagy brüsszeli repülőtéren elkezdődik a fáradt, neurotikus szemek, tenyérbe hajtott, tűnődő arcok világa... Zoltán illendően megkérte a gentleman-t, hogy lehetőleg keressen valami vidám zenét az autórádióban. Lendületesen, életvidáman pörgő slágerek között utazhattunk hát az idős pap városa felé, a letekert kocsiablakon beáramló esőszagú, növényanyagú levegőben. Holland telepessvárosok között ívelt most végig a sztráda, balra South Rotterdam, jobbra North Rotterdam, majd Amszterdam. Kevéssel később anakronisztikusnál anakronisztikusabb városnevek élesztgették az ókori mediterráneum emlékeit, Pompey, Verona Beach, Cicero, Rome, Utica, majd East Syracuse, elágazással Ithakába.

Megálltunk pihenni egy parkolóban. Az út menti pihenőhelyek és parkolóhelyek amolyan apró városkák Amerikában, versengő gyorsétermekkel, vásárlóközpontokkal, messzire elnyúló üzletsorokkal. Gyorsfényképésztől mosószalonig, moztól virágüzletig, ezernyi fényes és színes zászlócskától csillogó autópiacon minden van itt, játszóterek, szökőkutak, szállodasorok... Irgalmatlanul éhesek voltunk már, elhatároztuk, hogy kiszakítunk végre magunknak a pénzből egy Big Mac-re valót. Gentleman barátunk azonnal ellenkezett: semmiképpen ne szórjuk a pénzünket ezekre az amerikai ostobaságokra. Együk meg inkább az összes, autójában megtalálható ételmezt, ő ugyanis nemsokára hazaér. Volt egy csomó felvágottja, vattakenyere, lekvárai, nekiálltunk mohón majszolni ezeket. Olyan óriási étvággal és jóízűen azonban, hogy az idősödő gentleman nemsokára szintén éhes lett, s nekiállt velünk enni, csak úgy ott az aranszínű Chevy nyitott csomagtartójánál... Nagyokat nevetett közben, hogy vajasak lett az ujjai. Aztán előhalászta a lakoma szenzációját egy igen nagy üveg Peanut Butter-t. Zolinak hamarosan elege lett a fullasztóan sűrű és száraz mogyorókrémből, közölte, hogy már nem éhes és visszavonult az autóba. Gentleman barátunk lelkes buzdításai közepette valahogy magamba tömködtem a maradék mogyorómasszát, s abban a nemes örömben, hogy ezzel immár a vacsora is meg van úszva, nem kell rá költeni egy centet sem, elterültem a hátsó ülésen. Az idős pap mondhatatlan elégedettséggel szemlélgetett bennünket a visszapillantó tükörből s átszellemült arcal, édes meditálásba merülve hurcolta elnémult, feszülő gyomorfallal és enyhe hányingerrel küszködő utasait Syracuse felé.

Azon az ókori itáliai városnevektől sűrű tájon, amelyen az aranyszínű délutáni napsütésben az aranychevy végighaladt, egymás után bukkantak elő az apróbb és nagyobb néger gettók. Romos, kiégett házak tömegei, amelyeknek törött üvegű vagy éppen üres ablakain négy, öt, hat fekete fej bámul ki a szeméttel, kosszal, csordogáló szennyvízzel ellepett utcára, ahol a kapuk és a házbejáratok közelében egymás hegyén-hátán nyüzsögnek a fiatal feketék, izomóriások, ruganyos néger lányok egyszál lekoszolódott pendelyben, óriási ricsajjal, veszekedéssel, ahol a falak penészes töveinél félvér csavargók, mexikói és puerto rico-i narkósok hevernek s rongyos néger teenagerek is, gitárukkal ölükbén, ahol a repedezett bitumenű játszótéren szék és szék kergetik, gyúrik egymást a ferdén álló, festéktelen és deszkává visszavedlett kosárpalánkok alatt, ahol szeméthegek égnék pokoli színekben és bűzös, sűrű, éjfékete füstöt árasztva mindenfelé, ahol a sarkon csillogó motorokkal kaszkadorkódnak az egymás nyakában lógó tizenéves fekete gyerekek, ahol öreg néger mum-mok guberálják végig a csatornákat, hátukon, ölükbén apró gyerekekkel, ahol a tűzfalak között hol itt, hol ott, keserű énekek szállnak az ég felé, s ahol a rongyokba öltözött, fájdalmasan nyüzsögő forgatagban, csak egyvalakit nem látni soha: fehér embert... Újra eleredt az eső, s a vízcseppekkel, csorgásokkal teli, könnyes ablaküvegeken át egymás után úsztak el a messzeségbe a néger városok...

Syracuse közelében voltunk, lassan már esteledett. Gentleman barátunk felajánlotta a living room-ját, aludjunk nála, éjjel úgyis veszélyes utazni. Egy hatalmas Veteranian House-ban, nyugdíjasházban lakott, valahol a harmadik emeleten. Ahogy az épület elé értünk újra csak az úrváros élménye éledt fel bennünk, városközpontban voltunk ugyan, ám talajszinten, magunk körül, épületeket szinte alig érzékelünk, inkább csak óriási autópályák mindent keresztül-kasul átjáró betoníveit, pályabejárók betonlábait, óriási betonpilonokat, vasbetonoszlopokat, acél- lábzeteket, amelyekre hol highway-k, hol felhőkarcolók, hol parkolóházak, hol magasvasutak épültek rá: minden a szédítő magasban, vagy a feketén ásító alagutak és aluljárók nyílásai mögött, a mélyben kezdődött.

A Veteranian House felhőkarcolójában kispénzű, magányos amerikaiak éltek, az egyforma lakások tágas living room-ból, valamivel kisebb bed room-ból, vagyis hálószobából, emellett konyhából, étkezőből, fürdőszobából álltak. Ilyen volt az idős papé is, akinek rövidesen betámolyogtunk holtfáradtan, gyűrönten, még az előző éjszakától kialvatlanul, a fürdőszobájába, a fogason lógó ezernyi, erős férfiparfumillatot, tömjénre emlékeztető szagot árasztó fürdőköpenye és törölközője közé. Ömlöttek a forró vízsugarak ránk az állítható, változatos sugárnyalábokat és alakzatokat szóró zuhanyrózsából egy jó félórán át, amíg a forróságtól és párától szinte elalélva valahogy be nem vánszorogtunk az ágyunkra, ahol aztán másodpercek alatt elaludtunk.

Szikrázó délelőtti fényekre és tojásrántotta szagára ébredtünk, az idős pap jókedvűen szorgoskodott a konyhában, hagymát aprított, magyar paprikát keresett, aztán óriási tányérokra elénk tette a reggelit, egy csomó banánt és tejet is kínálva hozzá. Az utolsó falatig megettünk mindent, hogy aznap már csak egyszer kelljen étkezésről gondoskodni. Megölelt bennünket, könnybe futó, aggódó szemekkel búcsúzott. Lenn, a hatalmas betonlábakon, újra előttünk állt a sztráda, ezüstösen, csillogóan, mint egy végtelenített, óriási, rejtelmes varázsszalag. Régi típusú, hófehér Cadillac-ek suhantak rajta, zsúfolásig telve éneklő, gajdoló, még az ablakokon is kilógó négerekkel és gyerekekkel: nem messzi innen egy széles, sűrűn lakott, nyüzsögő fekete városrész terült el... Lassított és megállt mellettünk egy autó, a márkájára már nem emlékszem. Alig harminc mérföldet mentünk vele, mert nemsokára le kellett térnie a sztrádáról. Gazdáját első pillanattól fogva csak az érdekelte, hogy mennyien és mennyire hisznek Európában a lélek-vándorlásban. Ő maga megszállott spiritiszta volt, átszellemülten mesélte a saját lelkének a történetét, amely alighanem még az egysejtűeknél kezdődött, majd a növényvilágon és az állatvilágon át mindenfajta angolszász és amerikai kultúrkörökbe tévedt. E területeket mi nem nagyon ismertük, így egyre értetlenebbül és néha már unatkozva hallgattuk, néhány szövevényesebb mondatát nem is értettük... Látván, hogy hitetlenkedő közömbösökkel van dolga, felfokozta a tempót, történetek tömegével árasztott el bennünket, egérből kutyába, kutyából emberbe, emberből krokodilba és vissza és újból és újból visszaáramló lelkek rejtelmes és irracionális eseteivel. Teli volt az autója mindenféle spiritiszta nyomtatvánnyal egyébként, ezekből egyet, egy zsebkönyvecskét nekünk is ajándékozott amikor az elágazáshoz értünk.

Kipakoltuk a cuccainkat, búcsút intettünk neki, s újra magunkra maradtunk a zsákokkal a sztráda peremén. Megy azért itt a stopp: ekkor már reménykedőbbek, földobottabbak kezdtünk lenni. Talán nem is

olyan elérhetetlen a kaliforniai part! Talán csakugyan sikerül végigmennünk... Negyedórai lengetés, ácsorgás után egy sötétzöld Chevrolet állt meg mellettünk. Cowboy-kalapos, borostás, amerikai módra kicsit elhízott, fiatal srác ült benne, rágógumit rágva. Nos hát őneki aztán valóban egy szavát sem értettük! Valami elképesztő déli tájszólásban beszélt, az összes tudományunk mindössze arra volt elegendő, hogy néhány szavát nagyjából azonosítsuk, ilyeneket például mint half, back, amelyeket rendre heif-nek, beik-nek ejtett. CB készüléken társalgott útközben valamelyik szomszéd államban autózó haverjával. Sejtelmünk sem volt azonban miről, mint ahogy úti célját, szakmáját, életkorát, s egyáltalán semmit a világon nem értettünk meg a lelkesen, hatalmas gesztusokkal előadott elbeszélései sorából. Viharos kedvű fickó volt, egyszerre kacagott nagyokat a történeteink, a mi értetlenségünkön és jámbor, sajnálkozó pillantásainkon. Szó se róla kiválóan mulattattuk! Időnként göndör hahoták közepette kommentált bennünket a barátjának is, amire az éteri tisztasággal szóló készülékből rendszerint szintén makaróni nyelvű mondatok és véget nem érő röhögésfutamok érkeztek válaszként. Mindegy: röptünk. A fickó nemcsak a torkát és a rekeszizmait nem kímélte, hanem a gázpedált sem. Hihihihihiiiiiiii... Hihihihihihihihiiiiiii, örvöngve, sikoltozva kavargott az utastérben a srác mindentől elszabadult, tébolyult kacajai, belevörösödött a feje, könnyes lett tőle a szeme, de nem hagyta volna abba semmiért se...

Amikor kitétt bennünket a Buffalo-i elágazásnál, a forrón remegő levegőn át látni lehetett, hogyan csillognak a napfényben a város felhőkarcolóinak élei, csúcsai. Zoli egy quartert, negyeddollárost talált a sztráda aszfaltján, nem az első volt már az út során. Még Bostonban egy papír egydollárost szedtünk föl az autópálya felé vezető út járdájáról, azóta is több dime-ot, tízcentest, nickelt, ötcentest, s pennyt. Ekkor kezdtünk el versenyezni, ki talál több elhagyott pénzt az út mentén. Az amerikai ugyanis, ha kiejt a zsebéből, vagy a tárcájából egy fémérmét, általában le sem hajol érte... Mialatt tisztáztuk, hogy most éppen én vezetek a versenyben egy dollár harmincnégy centtel, megállt mellettünk egy kék Toyota. I am Sandy, guys, Sandy vagyok, srácok, szállt ki belőle egy zömök, szemüveges, rövid szakállas srác, s ugyanazzal a lendülettel már el is csípte a hátizsákokat, s vitte a csomagtartóhoz, nyitotta az ajtókat, miközben bal kezével valamilyen vidám zenére próbálta állítani az autórádióját. Bevágtuk az ajtókat magunk után, s a vadonatúj kocsiban máris előtört bennünket a légkondicionálás friss levegője. Sandynek tulajdonképpen semmi dolga nem volt velünk, mert Buffalo-ba igyekezett, a két fiatal srácot észrevéve azonban lelassított, s miután látta, hogy külföldiek vagyunk, mindenképpen akart mutatni nekünk valami érdekeset. Túlhajtott Buffalo-n, s nagy sebességgel tépett tovább a Cleveland felé vezető úton.

Megakarommutatninktek srácokapámfarmját, érdekeslesz: darálta ki a rágógumija mögül, miközben úgy mosolygott ránk, mintha azonnal nekünk is óhajtaná adni az őrege egész birodalmát. Itt kell lefordulni, kacsintott ránk: miközben sivító kerekekkel, hajmeresztően kipörgette a kocsit az autópályáról egy mellékútra. Pillanatok alatt máris egy falucska Liquor Store-jánál voltunk, Sandy már fordult is elébe, a megkínzott kerekek sivítva üvöltöttek az ég felé, s a fől szálló porfellegek kíváncsiskodva lebegtek befelé a nyitott boltajtón. Sandy kipattant a kocsiból és söpört befelé utánuk. Kiszálltunk mi is és kezdtük szemügyre venni a pár házas falucska. Megnyugtatónak találtuk, hogy legjobban a westernfilmek településeire hasonlít: a dögmelegben fatornácos, falépcsős földszintes épületek ácsorogtak körben, mögöttük az állomás faépülete, hatalmas órával, majd a vasúti pálya, gyomokkal belepve, a végtelenbe nyúlóan. Guys, come in, srácok, gyertek be: szólt utánunk Sandy a boltajtóból. What kind of beer you like, milyen sört szerettek? Prefering Genesee, a Genesee-t mindenképp előt, fordultunk vissza. Puff egy karton Zotyónak is, nekem is az ölembe, s már indulhattunk is az autóhoz. Sandy a hóna alatt cipelte a magáét... Egy szakadék, erdős részen hajtottunk, immár Zoli vezetett, mert Sandy amint megtudta, hogy Zoli még nem vezetett Toyotát, azonnal irtózatos erejű fékezést csapott, a kezébe nyomta a volánt, a kulcsokat, mindent, s elégedetten hanyattdőlt a hátsó ülésen. Borzasztóan élveztük a dolgot, pedig az alattomosan kanyargó útról igazán szépeket lehetett volna potyogni a száz lábnyi mély szakadékba. Zoli azonban most is bizonyította, hogy világbajnok pilóta, még nagyokat mosolyogva el is játszogatózott az idegeinkkel, amikor egy-egy meredekebb kanyarban élesen megcélózta a szakadék peremét, majd végül az utolsó másodpercekben elegánsan és finoman visszasiklott előle. Sandy kimondhatatlanul elégedett volt, s ennek jeléül immár a harmadik doboz sört is elkezdte legurítani a torkán.

Persze Sandynek kevés fogalma lehetett Zoli hajmeresztően profi autózásairól, például amikor a Trabantjával, tönkrement lábfékkal és csupán a kéziféket használva repesztett egész nap Budapesten, ám olyan ügyesen, hogy az éppen Őszi Közlekedési Napokat rendező, s minden sarkon ott ácsorgó,

igazoltató rendőrök sem vettek észre semmit. Vagy amikor Zsigulival, száztízrel elszállt a jeges balatoni sztrádán és három pördület után is meg tudta fogni, s pályán tudta tartani a kocsit, miközben körülötte kettessel álltak a felborult, összekoccant autók, végig-végig a leállósávban és a szemközti forgalmat elhatároló bozótban... Tíz perc alatt kiértünk Sandy faterjának az erdei farmjához. Hát ez bizony egy Guberált Paradicsom volt, s mint vérbeli zsidóbarátok, azonnal mohón elkezdtek vizsgálgatni, hogyan is guberálnak erre felé az emberek, miképpen tákolódik össze ezen a kontinensen egy ilyesféle, emberi szemek előtt elrejtett, összekunyerált, összecsórogatott magánbirodalom. Természetesen, mint minden komolyabb környezetalakítási kísérletben, Sandy faterjának a művében is számos réteget lehetett megkülönböztetni. A legalapvetőbb réteg a nálunk faluhelyen igencsak megszokott eljárást idézte: azt, amikor az emberek csökönnyösen megőriznek minden ócskaságot, szirt-szart és évtizedek alatt számottevő szemétkupaccá növekednek ezek a hátsó udvarban, a kamrában vagy a padláson. Az eztán következő réteg már valamivel emelkedettebb célokra tükrözött, ebbe azok a tárgyak tartoztak, amelyeket az enyészett elől, jó lesz még valamire jelszóval, az ismerősöktől kéregetett el az öreg, gyerekülőkék, fotelek, barbecue-k, marhahússütő állványok, kivénhedt autólámpák, kiszuperált színes televíziók, gépalkatrészek. A harmadik rétegbe az ún. érdekes tárgyak tartoztak, régi és ritka pénzérmék, náci horogkeresztes jelvények, űrhajós ajándéktárgyak, kakukkoló, fűtyörésző, pintyegő, gurgulázóórák, szobaszökőkutak, madárfogók, mókuscshalogatók, patkánycsapdák, mükutyák és műmacskák, bólogató kecskék, gyufasercentésre kígyóvá formálódó tojások, komplett vámpírfogsorok és egyéb rémségek. Eddig tulajdonképpen még európainak is vélhetők volna a pompás guberánskérők, a negyedik réteg azonban már összetéveszthetetlenül az amerikai világot érzékeltette: óriási mennyiségű, színpompásabb árú is fel volt halmozva a szobákban, többek között két évre elegendő konzerv, mérhetetlen mennyiségű időtálló gyógyszer, szobákra való kozmetikum, tisztálkodószer, mosószer, mint egy magán-supermarketben.

Sandy faterja három komolyabb komplexumot dolgozott ki az összeguberált cuccokból: egy tök szabályos amerikai lakóházat, living room-al, bed room-okkal, satöbbikkal, egy hatalmas lakókocsit, konyhafülkével, tusolófülkével, hálófülkével és egy pihenőövetet deszkából kialakított úszómedencével, csúszdával, zuhannyal, nyugágyakkal. Ezek körül a legfontosabb hadtáptíntézmények, az óriásraktárak helyezkedtek el, amelyek kimeríthetetlen forrásként ontották magukból a G.P., a Guberált Paradicsom műdarabjainak az utánpótlását.

Sörözgettünk, fényképezgettünk a félórás szemlélődés után kinn az udvarban, aztán elindultunk visszafelé. Sandyról kiderült közben, hogy agrárszakos egyetemista, a szakmája azonban a legkevésbé sem érdekli, inkább csak pénzt akar majd keresni vele. Utazgatni, sörözgetni, csajozni szeret, szívesen jönne tovább velünk, de most part-time munkán, részidős munkán van itt egy étteremben, vissza kell mennie a városba. Visszazúgtunk a sztrádára. Sandy jobbról hajtott fel, hogy mi rögtön továbbmehessünk, ne kelljen magunkat átverekedni a mindhárom sávon állandóan ömlő forgalmon, a közepén elterülő magas bokrokon, drótkerítésekkel át a szakadozó zsákokkal. A leállósávon fékezett, kiszálltunk. A beton szinte égett a talpunk alatt az őrült hőségben. Még délután sem volt, s máris itt voltunk a Nagy Tavaknál!

Sandy vigyorogva kezét rázott mindkettőnkkel, s éreztem, hogy valami puha, papírszerű dolog lapul meg a tenyeremben. Ránéztem: egy egydolláros volt. Zoli tenyerében ugyanígy. Szóltunk Sandy után, de már pattant is be a Toyotába, s tűzött a lejáró felé. Két napja voltunk úton és eddig egy centet sem költöttünk semmire, ellenben gyarapodtunk most már több mint öt dollárral. Igazán szépen indulnak a dolgok... Sandy kocsija, mosolygó, nagy, gömbölyű feje hol itt, hol ott tűnt fel az aluljárók, hidak oszlopai, a kanyarok ívei között, vidáman integetett. Máig is sajnálom, hogy sajnós még csak a címét, vagy a vezetéknevét sem tudjuk... Felhajtottunk két doboz sört, aztán nagy vállalkozó kedvvel még a hátizsákokat is feltornáztunk magunkra, s gyalogoltunk, cipekedtünk a leállósávban, akkora mehetnéünk volt. Nem kellett különben sokáig gyalogolni. Egy lakókocsi landolt mellettünk, a dögmegleg miatt az oldalsó és a hátsó falai nagy része le volt hajtva, ahol viszont még állt a fal, ott világoskék, vastag prémmel dúsan be volt vonva: egy család kókadózott benne, az apa vezetett a magas kamionülésen, a szőke felesége egy nyugágyszerű alkotmányon üldögélt, a gyerekek csendesen és unottan verekedtek az egyik sarokban. We are going to Pennsylvania, Pennsylvaniába megyünk, csilingelt ránk a nő a magasból. Mi is. Ebben maradtunk és feldobáltuk a szerkókat a falak üresen maradt helyén. Valamikor hússzállító, vagy kenyérszállító volt ez a derék taliga, innen eredt a magasított vezetői ülés. A fickó aki

vezetett, nagyon nem szenvedte a hőséget, hamarosan lekapta a maga melletti ajtót is a helyéről. Ám nem szenvedhette a gyerekek hangját sem, többször keményen hátraszólt nekik, miközben tarkóján, arcán folyt a verejték. S amit aztán végképpen nem tűrt, az az autópályán való csoszogás volt, egymás után előzgetett ki jobbra, balra, majd megunt az egész céccót, kiment a külső sávba és rágyújtott a kilencven mérföld per órás álomsebességre! A derék batár nagy nyikkanásokkal engedelmeskedett, s a körülöttünk haladó nagy álmélkodása kíséretében söpört végig a sztrádán. Huhé, a fickó mostmár elégedetten kurjongatott, s nagyokat húzott a lábánál tartott, titokzatos tartalmú üvegből. A lengyel papot kivéve eddig még mindenki italozott a vezetői ülésen, akivel a sorsunk összehozott. Micsoda ország ez... A családot egyébként nem nagyon érdekelte kik vagyunk, mik vagyunk. Mikor elmondtuk, hogy Magyarországról jöttünk, akkor is csak értetlenül bámultak a levegőbe, azt sem tudták hol van. A nő mindenestre biztosabb helyre tette a közelünkben hagyott retiküljét és pénztárcáját, aztán a továbbiakban már kellemesen és barátságosan mosolygott ránk. Diskurálni azonban nem nagyon akart.

Jobbra tőlünk már a Nagy Tavak üdülőtelepei terültek el, egyre több volt a fürdőruhás, szőfnadrágos, motorcsónakot, vitorlást vontató autós. A nő közben ennivalókat készített: híven a legendához amely szerint az amerikaiak örökké esznek, szendvicseket, ropogós, sós kekszeket, kukoricapelyhet, potato chips-et, édes szárazsüteményeket, ami csak a kezük ügyébe kerül. Egy-egy szendvicset nekünk is a kezünkbe nyomott, majd míg eszegettük, kinyitotta a felső szekrényt, amelyben sorban ott álltak, nagyméretű színes dobozokban a ropogós, sós kekszek, kukoricapelyhek, aranyozott zacskókban a potato chips-ek, bíborszerű csomagolásban az édes szárazsütemények.

Valamivel Erie után a család letért az üdülőtelepek felé, s mi ottmaradtunk újra az országúton. Délután volt, még mindig elviselhetetlen a meleg, s kezdett megnehezülni a stopp is: igen sok nyaraló járt erre, rövid távokon utaztak, beszélgettek, sütkéreztek, nem nagyon volt inyükre stopposokkal foglalkozni. El is untuk magunkat a csaknem egy órai meddő ácsorgás alatt, s vörösre égett bőrünkkel inkább elkezdtünk gyalogolni a leállósávban, legalább a hátunk addig is árnyékban lesz. Az autók meg csak húztak, húztak, húztak egymás után el mellettünk... Zoli újabb dime-okat talált, majdnem egy dollárra valót, ez némi gyógyír volt a sebre. Zárt, sötét Cadillac-ekben nyolcvan év körüli, kőkemény arcélú, keményre bedauerolt, szigorú arcú, szúrós szemű matrónák húztak el mellettünk, rideg krisztuskeresztekkel és hidegen csillogó ékszerekkel a nyakukban, majd megint egy ilyen csoport, majd megint kettő. Jézus Szíve Lövészklub: nézett utánuk Zoli, aki soha nem hagyott ki egyetlen ziccert sem. Kocsi azonban nem állt meg továbbra sem mellettünk, már kezdtünk egészen tanácstalanok lenni.

A nyaralósereg sportkocsijai, nyitott autói közé egyszerre csak kezdett mind több és több széles óceánjáró bárka vegyülni, hatalmas benzincirkálók, országúti cápák, jeléül annak, hogy mind több és több helyen véget ért a munkaidő, s az állampolgárok hazafelé tartanak. Mint a balzsam az égő bőrre, úgy hatott ez ránk, éreztük, nemsokára újra utazunk... Mostmár bátran, egyenesen a sofőrök szemébe néltünk, mutogattunk a tábláink szövegére, a piros, fehér, zöld szerelésekre, s végre egy erős testalkatú, fiatalos, szőke fickó vissza is bólintott vagy tíz méterről, s csakugyan lassítani is kezdett, majd megállt a leállósávban.

Hát bizony ilyen kocsiban még nem utaztunk! Nagy Chevrolette volt, ezüstkék, belül szilvaszínű, puha prémekkel borítva, a kormányfal, a karfák, az ülések végtelen kényelemre kialakítva és formailag is tökéletesen, szép elegáns, impozáns vonalvezetéssel. Art Bascamp, a fiatal gentleman nemsokára megmutatta az autó extráit is, gombnyomásra, belül állítható tükrök, tetszés szerint szabályozható volánmagasság, volánszög, automatikával működő ülésmozgatás. Hetvennel hajtott, ám hangot szinte semmit sem hallottunk, s a sebesség, a puhán hömpölygő, huppanó, suhanó járműből, a hűs, sötét üvegek mögül alig ötvennek tűnt. Art Bascamp halk beszédű, finom, választékos fiatalember volt, egy papírbusiness üzletkötője. Nyugalom és jómód övezte, mint az oldalsó fogason függő elegáns, igényes anyagú, pasztellszínű ingeiből is kitűnt. S noha két méter körül járt a magassága, a testalkata rendkívül arányosnak, sportosnak tűnt, az ókori görög atlétákra és a filmekben látható kifinomult francia arisztokratákra egyaránt emlékeztetett bennünket. Sportolt különben, első osztályú baseball játékos volt.

Nyugodtan, visszafogottan, néhány csendes mozdulattal vezetett csupán, s eközben nagyon sok apró kérdést tett fel nekünk. Kelet-Európáról, Magyarországról kérdezgetett, a társadalmi, a gazdasági viszonyok, a mindennapos emberi élet, a megélhetés alakulása, a mi személyes sorsunk, minden

érdekelte. Végig kedvesen mosolygott ránk, éreztük, hogy megtetszettünk neki. Időnként cigarettával kínált minket, s ilyenkor pár percre bekapcsolta a szellőzőt. Ő maga ritkán gyújt rá, mondta, ám akkor is csak a szellőzővel. A doboz Marlboro-t persze nekünk adta... Art Bascampnak nem sok újat mondhattunk persze, igen tájékozott ifjú volt, néhány európai gazdasági vagy szociális újdonságról jóval többet tudott mint mi. Amolyan igazi szupermennek éreztük, ragyogó, választékos angolság, francia szülők és franciás műveltség, örök derű, gyönyörű, szabályos arc, hófehér fogsor, puha, süteményméretű, rózsaszín rágógumival, üde lehelet, gyűretlen, ropogós, pár órája felvett ing, kisportolt testalkat, sugárzó erő, elegáns mozdulatok és végtelen nyugalom.

Gondoltam, hogy érdekes találkozás lesz: mosolygott ránk amikor másfél óra múlva elbúcsúztunk. Ezért is álltam meg. Soha nem vettem még fel eddig stopposokat... Kezünkben a névjegyével, nagy szomorúsággal néztük az útkanyarban eltűnő kocsija után. Eddig csak ő kérdezgetett minket, pedig milyen jó lett volna valamit mélyebben is megtudni róla, a messze legtájékozottabb, legválasztékosabb, legelegánsabb, legsportosabb fiatalemberről, akivel valaha is összehozott a sorsunk...

Kocsik zúztak el mellettünk, jókedvű munkából hazatérő, vagy weekend-re induló emberek integettek felénk a nyitott autókból, szinte az egész sztrádát elárasztotta a rádiókból szóló ezerszínű zene, a harsogó reklámszövegek. Hatalmas apartment house-ok között ívelt ott át a pálya ahol éppen álltunk, a lakásokból, a magnó, a tévé is kihallatszott időnként ide... Mi van srácok leléptetek? - rikkantottak ránk rövidesen magyarul egy elsuhanó autóból. Majd egy mikrobusz állt meg mellettünk egy pillanatra, vezetője áthajolt a felénk eső ablakhoz, letekerte és kikiabált rajta: Gyertek srácok, azonnal kezdődik a Fradi... A fradi meccs, a Fradi, mármint az itteni, a városbéli magyar focicsapat mérkőzése. Cleveland-ben, a legenda szerint a Budapest utáni, talán legnagyobb magyar lélekszámú városban voltunk.

HI, MR. ORAVECZ, HI, MR. TAKÁCS, HI, MR. SZARKA...

Piros Dodge mikrobusz fékezett mellettünk, kopaszodó, szemüveges, vékony úr szállt ki belőle, megkerülte a kocsit, odajött mellénk, s magyarul szólalt meg: Fiúk, itt lakom Rocky River-ben, mintegy másfél mérföldre innen, odáig elvihetek benneteket... Tűnődünk egy pillanattig, aztán megköszöntük, nem megyünk, megpróbálunk valami hosszabb fuvart kifogni...A fickó tanácstalanul nézegetett bennünket, tapogatta a tarkóját, aztán visszament a sofőrüléshez és elbúcsúzott: Jól van, ti tudjátok fiúk... Sok szerencsét! A Dodge elhúzott. Egy pillanattal később azonban már ott állt mellettünk egy másik mikrobusz, ezúttal egy zöld színű, hangoskodó gyerekekkel, sörözgető férfiakkal: ezek is magyarul beszéltek mind!Gyerekek, gyertek a Fradi meccsre, van még a kocsiban hely: szállt ki belőle egy pocakos, középkorú férfi, aki teljesen úgy öltözött, úgy nézett ki, mintha Magyarországon élt volna, hasán lógó, drappszerű, vasalt élű szövetnadrágot viselt, ódivatú rövid ujjú fehér inget nyitott gallérral, baloldalt felül nyitott zsebbel, abban cigarettával, tollal. A farzsebében pénztárca, a lábán lukacsos nyári szandál... Hogy kerültök ide különben?... Elkezdtek mesélni, hogy Los Angeles-be megyünk, nincs pénzünk és ezért stoppolunk, szeptember elsején indulunk vissza Magyarországra. A fickó nagy rosszallással csóválta a fejét, majd mikor meggyőződött róla, hogy semmiképp nem megyünk most meccsre, hanem utazni akarunk tovább, széttárta a karját és visszaült a kocsiba, majd kiszólt az ablakon: Kár, hogy nem maradtok Cleveland-ben, itt rengeteg magyar van!

Hát ezt mindenestre láttuk, pár perc leforgása alatt ez a csoport immár a negyedik volt, amely landolt mellettünk a piros, fehér, zöld szerkók láttán. A sztrádán ömlő forgalomban újabb és újabb magyar kocsik húztak el mellettünk, némelyik fellobogózva magyar zászlókkal, Fradi lobogókkal, ablakon kihajolva kiabáltak, integettek nekünk... Magunk is elkezdtünk töprengeni, hogy akár el is mehetnénk a meccsre, aztán majdcsak elaludnánk valahol. Dehát rémesen égett bennünk az utazás vágya, s még mindig nagyon messzinek éreztük a kaliforniai partokat... Egy hosszú, aranyszínű Dodge személyautó vett fel végül bennünket, ebben amerikai srácok ültek, s mintegy kilenc mérföldnyi távolságra igyekeztek. Abban bízunk, hogy így talán átjutunk a város másik végének közelébe, ahol már több lesz a távolsági útra induló autós. Ez bizony jókora tévedés volt, sejtelmünk sem volt ugyanis a clevelandi méretekről. Így aztán amikor kipréseltük magunkat a teljesen unott és érdektelen amerikai srácok közül a hátsó ülésről, ahol egyébként összesen öten ültünk, bizony újra csak a helyi forgalom kellős közepében találtuk magunkat. Ráadásul lassan már alkonyodni is kezdett.

Bosszúsan rugdostuk a kavicsokat, s még az út mentén összeszedett újabb két dime sem tudott vigasztalni bennünket. Mi lesz? Itt a városban még csak a sátrat sem tudjuk felverni sehol. Ráadásul borzasztóan éhesek voltunk már, el kellett volna indulnunk valami éttermet keríteni, mérföldökön át gyalogolva, még hozzá az immár csak az ölkben hordható, rongyhulladékokká szakadozott, ám sátorokkal és mindenféle súlyos cuccal megrakott zsákokkal együtt... Az átjáróból egy piros mikrobusz kanyarodott felénk, ablakában egy megkönnyebült, majdnem boldogan integető férfival. Rocky River-ből Mr. Oravec volt, a kopaszodó, szemüveges, vékony úr, aki egy órával ezelőtt állt meg mellettünk a sztrádán!...Gyerekek, ne haragudjatok, udvariatlan paraszt voltam amikor engedtelek az előbb ottmaradni az úton, pakoljatok be a kocsimba és gyertek el hozzánk vacsorára, meg egy jó alváásra! Éjszaka úgy sem lenne itt szerencsétek!

Teljesen felvillanyozódtunk! Drága Oravec úr, még csak nem is sejtí, milyen csinos kis gyűrdédtől mentett meg most minket... Pillanatok alatt ott voltunk a háznál és ő nem minden elégedettség nélkül máris elkezdte megmutogatni, mi mindene van. A basement-en, az alagsoron át mentünk fel, itt a kis Honda kocsija állt, szép sárga járgány, amelyet a rövidebb városi útjaihoz és a munkabajáráshoz használ. Az éppen távol lévő feleségének persze komolyabb kocsija van és ott van még a mikrobusz... A két kisgyerek apró japán motorkerékpárjai is ott álltak az egyik sarokban. A basement-ben egyébként patikatisztaság uralkodott, noha itt voltak az épületet fűtő kazánok is és itt kígyóztak jobbra és balra a vízvezetékcsövek és a csatornacsövek is. Az egyik alaktalan kiszögelésben búvóhelyek, játszóhelyek voltak kialakítva a gyerekek részére, majd egy raktárszerű rész következett, teli több láda borral, sörrel, whiskyvel, konyakkal... Felmentünk a földszinti folyosóra, ebből legelőször is balra a mosókonyha nyílt, az óriásmosógéppel és az óriásszárítóval. Gyerekek, most rögtön dobáljatok be ide az összes szennyest, mire végignézzük a házat már ki is lesz mosva...

Szemből a living room nyílt, egybe volt építve vele persze a hosszan kígyózó szekrénysorokkal kialakított konyha, ugyanebben a teremben az étkező, majd a szalonszerűen elrendezett rész, végül a kandalló közelében a tévésarok. A living room-mal párhuzamosan az épület másik oldalán az ebédlő állt (gyarló agyunk meg is akadt rajta, hogy minek a nagyméretű étkezőrész mellé még egy ebédlő is) majd egy újabb folyosó jött, amelyből a hálószobák és a gyerekszobák nyíltak, összesen három, természetesen mindegyikhez külön fürdőszoba járt, a padlótól a mennyezetig színes csempékkel, óriástükrökkel. A ház egy magyar városrész szívében állt, az ablakokban itt is, másutt is az ilyenkor elmaradhatatlan muskátlik virítottak.

Oravec úr egyébként villamosmérnök volt. Szabadkán lakott korábban, aztán a hetvenes évek elején, mint mondta, eljött ide pénzt csinálni, végül megtetszett neki az ország és erre itt maradt. Felesége is jugoszláv állampolgár volt eredetileg. Származását tekintve horvát, foglalkozása röntgenorvos. A két kisfiú már idekinn született, amikor mi náluk jártunk éppen nyaralni voltak.

Amint befejeztük a nézelődést, Oravec úr kijelölte a szobánkat, majd a mosószobába sietett, átrakta a cuccokat a szárítóba. Töprengett egy kicsit, milyen vacsorát is készítsen, még a feleségét is fölhívta, aki délutáni ügyeletes volt a kórházban. Végül a mikrohullámú sütő mellett döntött, ebben kellene elkészíteni valamit. Láthatóan nem volt kedve azonban a félkész kajákat pakolgatni ide meg oda, végül mélyen a szemünkbe nézve megszólalt: Mit szólnátok hozzá ha elmennénk a Szarka-féle vendéglőbe valami jó magyaros vacsorára?

Elő a Hondát, s már pörköltünk is a madárnevű étteremtulajdonos csehója irányába, még üzenetet is elfelejtettünk írni, merre megyünk, mi van velünk. Szarka's Hungarian Restaurant hirdette a tábla a falon a Cleveland-ben jól ismert magyar éttermet, amelybe belépve aztán a lélegzetünk is elállt a meglepetéstől. Korántsem betyáros, hortobágyos, tulipános, muskátlis, magyarkodó étterem volt ez és még csak nem is a szokásos üvegfalakba, csillogó műanyagokba és örökzöld növényekbe öltöztetett amerikai. Kérem szépen ez egy valódi, ántivilágbéli, budapesti étterem volt, amelyet a legtöbb Kabos Gyula filmben látni, s amilyen nálunk mára már mutatóban sem maradt. Teljes berendezése a húszas évek végét idézte, az akkori lakberendezési, belsőépítészeti, iparművészeti divatot. A falakat a korabeli középosztálytól különösen kedvelt, bíborszínű, súlyos pompájú, vörösés mintázatú, plüsszövet borította, rajta órany rációkban óriásméretű gyümölcscsendéletek, sárgadinnye karéjokkal, szőlőfürtökkel, körtékkel. A terítékhez talpas gyümölcsöstálak, talpas süteményestálak tartoztak minden asztalon, továbbá

aransárga porcelántányérok, narancssárga kancsók, csészék, csészealjok. A diófaasztalokon karcsú, félméteres, méteres, nyúlánk üvegvázákat lehetett még látni, dáliákkal, szegfűkkel díszesen. A plüssbevonatú diófakanapék, diófaszékek is nyúlánkak, vékony alakúak voltak... A teremhez kellemes, hűvös légkondicionálás is hozzátartozott, igazán remekül éreztük magunkat a finoman lebegő léghullámok között hirtelen teljes pompájában föltárulkozott, boldogult ántivilágban... A berendezést Szarkák állítólág darabonként mentették át az óceánon.

Na nézzük gyerekek, miket is szerettek! Ne szemérmeskedjete, azt esztek és isztek, amit csak akartok, itt minden van: kezdte Oravecz. Ekkora már egy magyar pincér is ott állt az asztalnál és elegáns, mértéktartó, önérzetes mozdulatokkal helyeselt. Scallup fries, rántott tengeri kagyló, indított Zoli. Van. Pacalpörkölt. Van. Szegedi halászlé? Természetesen.

Gesztenyész palacsinta? Természetesen. Sört vagy bort hozzá gyerekek? Sört. Én is sört kérek. Melyiket szeretitek? Én a Genesee-t. Van. Én a holland Heineckent. Az is van. Fagylaltot? Én a zöldmandulát, a gesztenyét és a vaníliát szeretem. Mindegyik van. Én a black cherry-t, a feketecseresznyét. Van, van, van... Ezt a csörtét elvesztettük, csaknem föl kellett mosni bennünket a padlóról az ámélkodástól.

Amíg ettünk, Oravecz a clevelandi emigrációról beszélt. Mint a legtöbb amerikai városban itt is nagyjából négy rétegbe sorolhatóak a kivándorolt magyarok. Az első, akiket általában egyszerűen csak öregeknek emlegetnek, még századforduló körül került ki, főleg faluról, kisvárosokból, Budapest külvárosaiából: egyszerű parasztemberek, agrárproletárok, melósok voltak, akiknek inkább csak erős fizikai munkákat sikerült szerezniük idekinn, bányákban, kikötőkben, útépitéseken dolgoztak. Kevesen élnek ma már közülük. A második generáció, az úgynevezett negyvenötösek népes serege volt, arisztokraták, kormányhivatalnokok, katonatisztek, csendőrök, nyilasok, amint Oravecz mesélte. A legnehezebben talán ők illeszkedtek be itt, mert Oravecz szerint többen közülük mindjárt azzal kezdték, hogy lenézték az öregeket, s mint afféle alja népet, igyekeztek távol tartani őket maguktól. Ebből a gárdából néhányan máig sem tanultak meg rendesen angolul, s sokan elszegényedtek, mert viszolyogtak a kellemetlenebb, keményebb, piszkosabb munkával járó állásoktól. Az ún. ötvenhatosak generációja a harmadik, Oravecz szerint a legjobb fejek többnyire ekkor jöttek ki, s közülük ma már megszámlálhatatlanul sokan komoly szerepeket visznek Amerika tudományos, kulturális, politikai, gazdasági életében. Különleges történetek is előkerültek: állítólag a soproni egyetem pár személy kivételével rektorostól, dékánostól, tanári karostól, hallgatóstól áthajózott ide, aztán a nyugati kanadai vidéken ott folytatták tovább az egyetemi munkát, ahol ötvenhat őszén otthon abbahagyták... A negyedik generációt turistának nevezik erre, mert ez a turistaútlevel magyarországi bevezetése után, ezzel az útlevelel maradt nyugaton a hatvanas évek végén, a hetvenes évtized elején, majd jött át ide szerencsét próbálni.

Egyetek még valamit gyerekek: fejezte be a mondókáját a vendéglátónk, amikor már szinte mozdulni sem tudtunk. Fagylaltot még egyet mondjuk... Mondtuk, hogy köszönjük, ez már nem megy. Oravecz bevitt bennünket Szarka úrhoz, a tulajdonoshoz. Hi, Mr. Szarka, Good evening Mr. Szarka: tehetetlenkedtünk először angolul, ám magyarul is alig tudtunk kinyögni egy épkézláb mondatot, s úgy éreztük ő sokkal értelmesebben cseveg a közös anyanyelven mint mi, akiknek az agyából az összes vér a majd egy hónapja jóllakatlan hasába szállt alá. Kitámolyogtunk a Hondához valahogy. Oravecz hazahajtott, leeresztette a kocsit mögött a garázsajtót. Láttuk, hogy Jelenának, a feleségének a kocsija is itt áll már. Felmentünk az épületbe, ahol Jelena, a kissé molett, holdvilágarcú, középkorú doktornő eléggé riadtan és gyanakodva kezdett nézegetni minket, otthonára rászabadult, elvadult, gyűrött srácokat.

Zolinak több se kellett, minthogy őt ne szeressék és egy picit is ellenérzéssel nézzenek rá! Azonnal összeszedte magát! Önérzetesen Jelena szemébe nézett, büszkén kezét csókolt neki néhai nemesi származású ősei stílusában, majd elegánsan, csendesen megmondta a nevét. Jelena teljesen meghökkent, s innentől számítva folyvást úgy nézett rá, mint egy igazságtalanul meghurcolt arisztokratára, akit az idők változása sajnálatos módon téglát adogatni, vagy mocsarakat lecsapolni kényszerített... Hatalmas, felszabadult, lendületes beszélgetés alakult ki, Jelenák elemükben voltak, teli viccekkel, adomák véget nem érő sorával, Zoli is teljesen feldobódott, végre újra előadhatta repertoárja remekeit, a nyaralást, a gázszámlást, a gyászokcsit, a szénrendelést. Oravecz közben folyton telefonálgatott, fünek fának, boldognak és boldogtalannak, élőnek és holtak elújságotla, hogy milyen remek gyerkőcök vannak nála... Ömlöttek a kiválóbbnál kiválóbb hírek: Takács Imréék holnapután

Denverbe, Colorado államba, tehát már közép-nyugatra mennek autóval, várjátok meg őket srácok, szívesen elvisznek! Itt van Emery Moldrichnak, Los Angeles legjobb ékszerészének a címe és telefonszáma, akármire szükségetek lesz, mehetnek hozzá! Beszéltem a sógoromékkal, adni akarnak nektek fejenként tíz dollárt, holnap akár fel is vehetjük a bankban. Jelena szívem, adjunk mi is fejenként tíz dollárt a fiúknak... Tetőfokára hágott hangulatban bódultan, kábán hömpölyögtek, forogtak a fejünkben a szédült emlékek, mi minden is esett velünk ma... Kezdődött Syracuse-ban a vándorló lelkű úrral, majd az őrjöngve röhögő CB-s ördögfióka jött, majd Sandy, a Genesee, a G.P. a Guberált Paradicsom, a lehajtott falú hús-szállító taliga, a közeléből kétségbeesetten menekülő autókkal, majd a sztrádán vontatott ezernyi vitorlášhajó, motorcsónak, evezőscsónak, mintha valamilyen megelevenedett óceáni öbölben járnánk. Aztán Art Bascamp, a földöntúli tartományok küldötte, a csillagszemű óriásangyal, majd az aranszínű autó az amerikai egyetemistákkal, végül a clevelandi magyarvilág... Oraveczt továbbra is lelkesen telefonált, közben Takács úr is, Szarka úr is ideszólt érdeklődni utánunk, mi van velünk, miképpen érezzük magunkat. Hi, Mr. Oraveczt, Hi, Mr. Takács, Hi, Mr. Szarka, köszönjük szépen, hogy átélhettük ezt a napot, feledhetetlen volt, nagyszerű volt, szívből kívánunk valamennyiüknek nyugodalmat jóéjszakát!

AUTO TRUCK STOP IN TOLEDO

Reggel Jelena hatalmas szendvicsekkel és egy óriási tál gyümölcscsel, szőlővel, dinnyével, banánnal várt bennünket, Oraveczt pedig azzal a hírral, hogy indulhatunk a bankba, hogy átvegyük az összesen negyven ajándékdollárunkat. Eldöntöttük, hogy végül is mégsem várunk másfél napot Takácsékra, annyira vonzott már mindkettőnk a szédítő messzeségbe futó autópálya... Nem is reggeliztünk, fényképeket készítettünk, majd elbúcsúztunk Jelenától, aki az összes kaját berakta egy nagy szatyorba, cigarettát, üdítőket, ropogós szárazsüteményeket is pakolva melléjük. A meggyarapodott málhán ücsörögve elhajtottunk Oraveczt-cel a bankba.

Az amerikai pénzügyekben mindenünnen apró kamerák pislognak az ügyfelekre, a bankokba lépő összes látogatót lefényképezik. A pénztárlablakoknál nincs sorbaállás, a szolgáltatásnak ezt az átkos és örök gordiusi csomóját itt úgy vágják el, hogy egyszerűen az intézmények abnormisan sok fülkét, fizetőhelyet, ablakot építenek, másrészt a várakozókat négy méterre az ablakoktól, elegáns bársonykötelekkel elhatárolt várakozóhelyen tartják. Gyorsan, némán mennek itt az üzletek, még a rablás is majdnem automatizálódva, gépies színezettel zajlik. A rabló nyugodtan várakozik a sorban, majd mikor sorra kerül, az ablaknál átad egy apró cédulát a tisztviselőnek, bank robbery, bankrablás szöveggel. A tisztviselők a bank biztonságos híre és az ügyfelek nyugalma érdekében utasítva vannak, hogy feltűnés nélkül a náluk lévő összes készpénzt nyomják a rabló kezébe. A trükkös védekezés itt jön: az utolsó szál papírpénznek a műanyaglapról való elemelése működésbe hozza az örök riasztó jelzőberendezést, így az épületet elhagyó rablót halk, diszkrét modorú urak várják, akik udvariasan egy rácsos autóba segítik. Ha a rablónak sikerül elhagynia a pénzügyet az őrség riadója előtt, alighanem nyert ügye van, s azután már csak az arcképe és alakfotója alapján a postahivatalokban elhelyezett plakátok révén kereshetik...

A bankot követően Oraveczt kivitt a sztrádára, kísérette a hátizsákokat a mikrobuszból, s lelkünkre kötötte, hogy Los Angeles-ből okvetlenül írjunk pár sort nekik. Bár furcsa fájdalomfélék is végigfutottak rajtunk, végül is elbúcsúztunk, mit csinálhattunk volna mást? Egy váratlan, remek élménynek megint csak nem lesz folytatása. Sic transit gloria mundi, eképpen múlik el a világ dicsősége, Mityka fiam!... Mitykának, Mityka fiamnak hívtuk különben kölcsönösen egymást egy régi orosz vicc szereplőjének neve alapján. Tegnap, hogy láttuk a Szarka's fölliratot, hozzáláltunk komoly, hűvös és kimért angol szövegeket gyártani az ostoba és semmire sem jó nyelvleckék paródiájaként. At Mityka's: A Mityka-féle cégnél, ez volt a cím. Among the high mountains, far from the river, a new tourist hostel was established to perform services for the tired travelers crossing the top here. Mityka's: lighted the friendly, colour lamps on the wall... A magas hegyek között, távol a folyótól, egy új menedékház létesült, hogy szolgáltatásokat nyújtson a fáradt utasoknak akik errefelé keresztezték a hegycsúcsot. Mityka-féle cég: hirdették a barátságos, színes lámpák a falon... Egy bordó Chevrolette csikorgott mellettünk, beszálltunk, elvitt bennünket vagy húsz mérfölddel túl a városon. Két idősebb kertész ült benne, terepszínű zöld ruhákban, vállukon hosszú vadászfegyverekkel: fogalmunk sem volt, hogy miért viselik magukon még az autóban is. Egész úton a Helen nevű hurrikán pusztításairól beszéltek, amelyről egyébként már Bostonban, Gézánál is hallottunk.

Akkor a déli államokban garázdálkodott, most felhúzott a közép-amerikai vidékre. Lehet, hogy Nebraskában találkozunk majd vele: ijesztgettek az öreg zöldemberek.

Amikor kiszálltunk, két hatalmas truck tépett el mellettünk, a másodiknak a ritka erős légörvénye felborította még a hátizsákokat is. Two little Helens: két kicsi Helén... Cigaretára gyújtottunk és vártuk a jobbsorsunkat. Egy furgonos srác állt meg tíz perc múlva, vele azonban nem volt szerencsénk, mert rövidesen letért a sztrádáról a tóparti útvonalra és semmiképpen sem volt hajlandó kitenni bennünket. Ez az út is nyugatra megy, magyarázta, sokkal gyorsabban is kapunk majd stoppot, mint a pályán, s ott egyébként sohasem szabad stoppozni. Jólfésült, jólnevelt fickó volt, rövidesen atyai módon elmagyarázta a követendő útvonalunkat, amelyet a térkép alapján egyébként is pontosan tudtunk. Alaposan lelassultunk sajnos, mert a tóparti útvonalon már szembejövő forgalom is volt, zsúfolva a nyaralók autóival. Nem tehattünk azonban mostmár semmit, ballagtunk nyugat felé, lassacskán, békésen, mint a négyokrös szekér.

A srác egy magánrepülőtéren közelében állt meg, itt volt dolga, innen fuvarozott vissza valamit Cleveland-be. Nekiláttunk ott az út mentén megvárni a hátizsákok szakadt pántjait, szétment sarkait, hogy legalább a reptérig eltotyoghassunk és nézegethessünk a bogarak mintájára rajokban, össze és vissza repdeső gépeket. Volt bőven időnk, mert sajnos itt hatalmas főszezonos helybennjárás folyt, a Los Angeles táblára csak legyintettek és mosolyogtak. Szemben a túloldalon különös konvoj tűnt föl: bördzsekis motorosok, szikrázóan fényes japán gépeken, elől egy éjfekete Dodge mikrobusz. Kerouac Amerikája mégsem volna a múlté? Mert országúton élő, utazgató csajszyikkal és srácokkal eddig még nem találkoztunk... Villogtatták ránk a lámpáikat, kiabáltak, aztán az egész csoport elhúzott bal felé, s mi újra ottmaradtunk magunknak. Ideje burkolni Mityka fiam, halászta elő Zoli a szendvicseket. Létrejött tehát a találkozás a híres amerikai szendvicsekkel, amelyek igazán megérdemlik a részletes méltatást. Legfőbb tulajdonságuk, hogy a tetejükön és aljukon a malomkőnyi szélességű vattakenyér csupán egy jelentéktelen szegélyt alkot, s maga a szendvics sokkal inkább a nemes nyersanyagokból áll: egy réteg sonka, egy réteg sajt, még egy réteg sonka, még egy réteg sajt, még egy réteg sonka, még egy réteg sajt, egy réteg saláta, egy réteg sonka, egy réteg saláta, egy réteg sonka, ragozhatatlan vastagságig. Kettőt elpusztítottunk belőlük, majd hatalmas szőlőfűrtök, mézes körték és őszibarackok következtek: ezek után aznap már nem is akartunk enni semmit sem...

Félóra elmúltával arra lettünk figyelmesek, hogy jönnek ám a motorosok visszafelé, s jön az éjfekete Dodge is! Come in, guys, come to Toledo, pattanjatok fel srácok, gyerünk Toledo-ba. Nyitották az ajtót. Óriási! Toledo mintegy 80 mérföld ide és éppen útba esik és ráadásul ezekkel az életvidám, aranyos csajszyikkal és srácokkal utazhatunk, az országjáró nagy nemzedék utódaival. Öt perc után azonban már elég kegyetlen csalódást éreztünk. Végtelenül tájékozatlanok, túl ezen lekoszolódtak, bűdösek, ápolatlanok voltak valamennyien, ráadásul sajnos pitiánerek és időtlének is. Percről percre ostobaságokon veszekedtek és picit emelkedettebbé vagy átszellemültebbé is csak akkor váltak, amikor rázendítettek János bácsi nőtájára a csatában. Rock koncertre mentek különben, ám semmi kedvünk sem volt velük tartani. Old McDonald had a farm, ajja, ajja, oh, on his farm he had some ducks, ajja, ajja, oh, az öreg McDonaldnak volt egy farmja, éjjá, éjjá, ó, a farmján volt néhány kacsája, éjjá, éjjá, ó, ezt üvöltötték és véget nem érően variálták csirkével, pulykával, libával, kutyával, macskával egészen a Toledo-i elágazásig, amikor végre berekedtek és elszédültek a sok brandytól. Kimondottan örültünk, amikor kiszállhattunk a kocsijukból: mert ugye minden másképpen van, mint ahogy az ember gondolja és reméli.

Toledo határában voltunk, egy vékony bekötőút peremén. A gondot most az jelentette, hogy miképpen is juthatnánk vissza a kilencvenes autópályára, amely egyenesen tűz nyugat felé. Némi töprengés után eldöntöttük, hogy egye fene, most épek a hátizsákok vállpántjai, gyalogolni fogunk vagy öt mérföldet a bekötőúton a sztráda bejáratáig. Nem kellett sokáig cipekedni! Öt percen belül megállt mellettünk egy bug car, a bogárkocsi, vagyis a volkswagen, ahogy erre nevezik az Európában megszokott autót. Milyen rémesen picinek tűnt belülről mostmár! Két duhaj kedvű fickó ült benne, rakodómunkások egy itteni üzemben, munkából igyekeztek hazafelé, ebből vettük észre, hogy már jócskán délután van. Alaposan eltököltük az időnk a magánreptér vidékén. Dőlt belőlük is a brandy különben, térdük között tartották a meló után gyorsan megvásárolt üveget, s időnként velünk is húztak belőle. Egész úton örült ricsajjal, veszekedve próbálták tisztázni, melyik feljárón át érdemes megközelítenünk a sztrádát, s ontották az

egymásnak szögesen ellentmondó javaslatokat. Szerencsére a kilencvenesnél a táblák mindent eldöntöttek. Búcsút vettünk tőlük és felcslattunk a pályára.

Zzzzzzzzzsss...zzzzzzzzsssss...zzzssss...zzssss... tűztek el sorban egymás után előttünk az autók, köztük kéken csillogó, széles rendőrkocsik is. Az egyik azonban gyanúsán lelassított közülük, majd letért a leállósávba. Lehet hogy tőlünk akar valamit? Fölizzott a kocsi tetején teljes szélességében végigívelő lámpacsík, s a rendőrautó villámgyorsan tolatott felénk. Nagydarab fickó lépett ki belőle, nagyokat nevetve és meresztgetve a szemét. Guys, what do you want here? Srácok mit akartok itt? We should like to travel to LA!... Los Angelesbe akarunk utazni!...Hitch-hike is prohibited on highways! Catch cars at the entrance! Tilos az autópályákon stoppozni! A bejárónál csípjétek el a kocsikat!... Nézegette a hátizsákokat, még az anyagukat is megtapogatta, aztán megemelte az egyiket és elismerően bólogatott... O.K. guys, bye-bye... azzal visszapattant a kocsijába és elhúzott.

Természetesen nem mentünk sehova. Hanem jött ám egy negyedóra múlva egy másik rendőrkocsi, ez már egyenesen az orrunk előtt állt meg. Itt is fölizzottak a lámpák. Őszhajú, idős rendőr szállt ki belőle, s vele már nem lehetett alkudozni. Viszont törni kezdte a fejét, hol is kaphatnánk itt a leghamarabb kocsit. There will be an entrance about two thousand feet far from here. At the Truck Stop. May be, you will catch cars, may be you will catch trucks. This is the best resolution!... Mintegy kétszáz lábnyira innen lesz egy bejáró. A Truck Stop-nál, a kamionok pihenőjénél. Lehet, hogy személykocsikat tudtok majd elcsípni, de lehet hogy kamionokat is. Ez a legjobb megoldás: vágta ki elégedetten. S máris segítette fel Zolira a hátizsákokat! Ezt meséld el otthon Mityka fiam, hogy egy idősödő rendőr majd megszakadt az erőlködéstől, hogy rádsegítse a hátizsákokat! Hátha lesz valaki aki elhiszi... Mindenesetre magunk is jobbnak láttuk mostmár lemenni a pályáról, ezek a nyüzsgő rendőrkocsik úgysem hagynának nyugton bennünket. S hátha összejön gyorsan valami a bejárónál...

Nem jött össze sajnos semmi. Még egy óra múlva sem. Pocsék egy hely a bejáró, azonnal félőrrült részegek, narkósok, csavargók sorába kerülsz, ráadásul utolsónak.

Viszont szépen elkezdett esteledni. Meg kellene próbálnunk lemenni a Truck Stophoz, a kamionos pihenőhöz, s beszélni a pilótákkal, hátha valamelyikük éppen most indul nyugatra. Ha egy kis szerencsénk lesz, akár egyenesen kaliforniai járatot is kifoghatunk! Fölráncigáltuk a hátizsákokat, s besétáltunk a kerítésekkel védett, óriási területre.

Külön kis városka volt ez a Truck Stop, szállodákkal, éttermekkel, bevásárlóhelyekkel, szolgáltató egységekkel, rádió-állomással, számtalan javító- és szerelőműhellyel. Belül nyüzsgöttek az óriás fémbogarak, a jövő századot idéző, vakítóan csillogó, szférikus hangokat hallató truck-ok. Leültem cigarettázni a zsákokkal, míg Zoli körbement a legközelebb található kocsiknál, megtudni melyikük megy nyugatnak. Beletelt majdnem egy óra mire visszatért. Kiderült, hogy azért, mert az országos truck-rádióhálózaton bementék, hogy itt csámborog két magyar gyerek, akik a kaliforniai partra igyekeznek, s választ kértek, hogy ki jár most Toledo környékén, aki szintén nyugatnak tart és elvinné őket.

Zoli is cigarettára gyújtott, s kezdtük beleringatni magunkat, hogy rövidesen valamelyik óriástruck vezetői ülése mögött, a hálófülkében alszunk majd, s meg sem állunk Utah-ig, Nevada-ig, vagy éppen a Los Angeles tábláig.

Negyedóra múltán Zoli visszament a pilótákhoz és sajnos kiábrándító híreket kapott. Szombat este volt, s a kamionok inkább valamelyik Truck Stop-ba, a sofőrök pedig inkább a családjukhoz igyekeztek vissza, senki nem volt Toledo környékén, aki akár az éjszaka, akár vasárnap napközben elindult volna Kalifornia felé! Most mit csinálunk? Volt ugyan egy bajszos, neurotikus szemű fiatal srác, aki felajánlotta, hogy aludjunk a hálófülkéjében, s holnap ő egy darabig, talán Chicago-ig nyugatnak megy majd, de mi inkább megköszöntük, s újra kimentünk a bejáróhoz. Sötét volt már azonban, kocsi alig járt a pályafeljártnál, közben a csontvázkülsőjű, merevzöld csavargók is állandóan jöttek hozzánk vala. miért, hol cigiért, hol pénzt kérni, hol tüzet, hol rágógumit, elhatároztuk hát hogy visszamegyünk és megkeressük a srácot... Jó nehezen akadunk rá. Az egyik pilótacsehóban ivott, egymagában. Megörült nekünk, aztán némi töprengés után közölte, hogy megpróbálhat szétnézni a szállodasoron, hátha akad valahol, valamelyik társánál fölösleges ágy. Fölmásztunk a truck-ja vezetőfülkéjébe, s elindultunk. Mintha repülőgépen lettünk

volna, olyan élmény volt, némán, egyenletesen siklottunk a földszintes épületek között, amelyeknek inkább csak a tetejét láttuk. Időnként a srác finom landolásokkal megállt, kipattant a fülkéből, bement valamelyik Motelbe, Inn-be, ám rendre eredmény nélkül jött vissza, legföljebb időnként néhány doboz sört is hozott magával. Ezeket a kirándulás közben megiszogattuk, s kezdtünk lassacskán elázni.

Sehol sem volt hely, a srác is tehetetlenül kuporgott a kormányánál. Beszélgetni kezdtünk, kérdezgett bennünket, minek vagyunk itt, mit csinálunk, otthon mivel foglalkozunk. Róla annyi derült ki, hogy húszéves kora körül kikerült Vietnámba, s néhány hétig még az első vonal harcaiban is részt vett gépkocsivezetőként. Őrült fájdalom ülte meg az arcát amikor ez szóba került, szemei kétségbeesetten ugráltak, arca vörösen égett. Akárhányszor kértük, hogy meséljen ha lehet valamit el az élményeiből, csak annyit mondott: No! Nothing, nothing...Nem! Semmit, semmit...Nem mertük tovább kérdezgetni, riasztó tapintatlanságnak éreztük volna. Vajon micsoda poklokon mehetett át ez a srác... Legföljebb csak a trópusi klímáról volt hajlandó elárulni valamit, az iszonyú párákat idézte, amikor az embernek a porusain át éjjel-nappal megállíthatatlanul szivárog a verejték, a súlyos és gőzölgő esőket, amikor az ember nap nap után szabályszerűen forró esővizet szív a tüdejébe levegő helyett, amikor hónapokon át nem jut száraz holmihoz, száraz ételhez, száraz alváshoz és elevenen fő meg a dzsungel katlanában.

Beálltunk a kamionnal a truck-város egyik néptelenebb, sötétebb, csendesebb részére és elhatároztuk, hogy aludni fogunk. A srác hálósákokat terített keresztbe az első üléseken, ezeken aludtam én. Zolinak a függönnyel leválasztott hálófülkében csinált helyet, s ő is odahúzódott, mondta, hogy ne törődjünk az ő kényelmével, ő a vékony termetével kicsi helyen is elfér. Fölhajtottuk a sörösdobozokban lötyögő maradékot, kidobáltuk a dobozokat a kerítés melletti szeméttárolóba, s gyorsan elaludtunk.

Hajnaltól némi mozgásra, gyorsabb szuszogásra ébredtem, amely a hálófülke felől jött, majd a srác összerándult, ökölbe szorított keze csúszott ki a függöny alól. Micsoda álmok gyötörhetik vajon szerencsétlent még ilyenkor is, villant meg bennem, azután oldalra fordultam, s pillanatok múlva már újra elaludtam.

Fél hét körül arra riadtam föl, hogy Zoli éppen kimászik a fülkéből. Meglepetten láttam azonban, hogy a hátizsákokat is viszi, gyorsan cipőt húztam és utánamentem. Mityka nagyon óvatosan csukta be a kamionajtót, szinte nem is hallottuk a kattánását. Mi a franc van, kérdeztem értetlenül... Az, hogy ez a fickó buzi, közölte Zoli. Aztán halkán, hogy a fickó ne hallja, hogy itt vagyunk, elmagyarázta, hogy mi történt... Az éjjel arra ébredtem, hogy ki van gombolva a nadrágom, le van húzva a sliccem, s a tökömet egy meleg, puha tenyér simogatja. Nem akartam cirkuszt csinálni, hasrafordultam, begyúrtem magam alá a hálósákokat. Egy darabig semmi, de aztán meg a fenekemet kezdte a nadrágon át tapogatni...

Rágyújtottunk egy cigarettára, Zoli folytatta... Körbeszorítottam magamon a hálósákokat és ráfeküdtem, mostmár nem tudott a srác benyúlni. Mindjárt el is aludtam. Most ébredtem föl vagy tíz perce, arra, hogy már elég sok helyet csinált a hálósák alatt, s most meg a karomat simogatja... Különben nem volt túlságosan agresszív, végtelenül szomorú, sóvár, szelíd mozdulatai voltak. Most már kezdtünk emlékezni néhány apró esti mozzanatra, aminek akkor nem tulajdonítottunk semmi jelentőséget. A srác apró, keserű szemvillanására, amikor egy másodpercre szóba került, hogy én aludjak benn a fülkében, meg-megcsillanó és gyorsan visszafogott szempillantásaira, amikor Zoli jókat húzott a sörösdobozokból, a megállás nélkül a kocsihoz hordott sörökre, a rövid, néma tűnődéseire, mielőtt egy-egy szállodánál elindult volna szabad ágyat keresni.

Csendesen tovalopakodtunk a kamiontól a hátizsákokkal, visszamentünk az autópályára. Egy perc múlva már repültünk is egy hatalmas, sötétzöld Buick-on Chicagó felé.

HUNGARIAN PICNIC IN GARY

A sofőr, aki felvett ezen a vasárnapi reggelen, Indiana állam nyugati határához igyekezett a kilencvenes úton. Remekül kifogtuk, kiszámítottuk, hogy mintegy öt óra múlva már Chicagó vidékén leszünk. A Lake Michigan déli csücskénél nyaralt a családja, hozzájuk igyekezett az úr, akinek tegnap még valami dolga akadt otthon, de most végre ő is eljutott oda, hogy nyaralhat majd egy hetet. Jókedvűen bömböltette a napfényt, derűt, kánikulai hangulatot sugárzó rádiót, noha odakinn borús volt az ég és sűrű szemekkel

esett az eső. Középkorú, testes férfi volt különben: kilazult lélekkel, fölszabadulva vezetett, állandóan tervezgette, hogy miket fog majd csinálni, mint például pecázás, motorcsónakozás és némi vízisí. Életemben először és utoljára láttam a személyében olyan embert, aki szó szerint az egyik cigaretta befejezésekor a másikra gyújtott rá, s tette ezt öt órán keresztül, pillanatnyi szünet nélkül. Mentolos Koolt szívott különben, s az út végére már mi is szinte fűrdünk a tömjénszagú mentafüstben. Szokásaihoz tartozott még, hogy minden nagyobb útmenti étteremnél megállt, kávé és sört töltött magába és belénk. Időnként újabb doboz cigarettát vásárolt, egyet persze mindig nekünk is.

A bőmbőlő rádiójától sajnos nem lehetett vele beszélgetni, Mitykával mi is inkább csak mutogattunk egymásnak. Amikor megálltunk kávé vagy sört inni akkor sem, mert akkor meg örökké rohant, s mihelyt végzett a pultnál, máris szélesebben, robbanni akaró energiával terelgetett vissza bennünket a kocsi. Így esett, hogy Toledo és Chicago között mintegy kétszáz mérföldön át csak reklámokat, időjárásjelentést és rádiós programajánlatokat hallottunk, a sűrű esőfüggönyön át pedig jóformán semmit sem láttunk. Amilyen temperamentumos volt az úr különben, olyan szélsőségesen lassan vezetett sajnos, a mutató néha negyven méle per hour alatt szégyenkezett.

Gary-nél, Chicago elővárosánál már elállt az eső, éppen jókor, mert az úrnak itt kellett fölmennie a tavakhoz. Kiszálltunk, kaptunk még egy mentolos Koolt tőle, ő pedig szájában a szférikus gomolyokat árasztó cigarettával, a húsfüstölőszerűen kéklő ablakú, méregzöld Buick-al elporzott.

Szia srácok, nem jöttök a piknikre, állt meg mellettünk öt perc múlva egy kis Chevy. Fiatal, hosszú hajú, szemüveges lány ült benne, igazán csinos volt, de sajnos csak addig a pillanatig, amíg ki nem nyitotta az ajkait, mert a fogsorán ott éktelenkedett négy nagyméretű, csillagformájú fogszabályzó. Mellette a bátyja ült, szintén szemüvegesen és frissen borotválva... Szent István napi piknik lesz itt a ligetben, lesz vagy ezer magyar, már gyülekeznek, nekünk most szólt egy-két perce egy itt elhajtó házaspár, hogy jöjjünk ki és szedjük fel benneteket. Látták a zsákokon, hogy magyarok vagytok.

Mentünk hát a piknikre, nagy kíváncsian, vajon milyen lesz. Persze kábán is a több órás mentafüsttől és a sok sörtől, mintha egy homályos opálüvegen át érzékeltük volna csupán az eseményeket, olyan volt az egész... Egy nagy területű parkban találtuk magunkat, ahol földszintes, oszlopos, nyitott faépületek álltak, körben nagy sereg, széles amerikai autóval, nyüzsgő emberekkel, pedig mint kiderült, még az ebéd sem készült el egészen. A fogszabályzós lány, Ilona bevitt bennünket az egyik épületbe, ahol meg kell hogy mondjam, hogy pillanatokon belül rendkívül nagy ovációban részesültünk. Idősebb magyarok üdögéltek itt, köztük még első világháborús kivándorlók is, kézzel kézre adtak bennünket, többek könnyes szemmel tapogattak, íme két hűsvér mai magyar fiú! Megindult öregemberek csoszogtak kondérnyi töltött káposztával elénk, együnk, ők fizetik, mások sört hoztak, itt is kapható tokaji bort, bikavért. Van-e hol aludnunk, van-e elég pénzünk, nem akarunk-e telefonálni haza a szülőknél? Dollárokat kezdtek el a kezünkbe dugni, s amikor látták, hogy örülünk neki, még ráadást is adtak az ingzebünkbe, a farzsebünkbe csúsztatva. Sokszor hatan, nyolcan beszéltek egyszerre hozzánk, azt se tudtuk már mit csináljunk magunkkal, hogy hová, kihez szóljunk, miből együnk, a töltött káposztából, a csirkepaprikásból vagy a rántothúsból...

Gary-ben főleg kétkezi emberek élnek mint megtudtuk, s nem valami gazdagok, mert erre elég komoly méretű a munkanélküliség. Nagyobb ünnepeken ebben a parkban szoktak összegyűlni, ilyenkor magyaros ételeket készítenek, ultiznak, Karády Katalint, Honthy Hannát, Rátonyit hallgatnak... Hamarosan középkorúak és fiatalok is érkeztek nagy számban, s ugyanaz ment tovább mint eddig, kézzel kézre adtak bennünket, mindenkinek igyekeztek bemutatni és az elképedő tekintetek között mi is rendre elmondtuk, mi járatban vagyunk erre. Többen följánlották, hogy maradjunk náluk, ne menjünk a nyugati partra, nagyon messze van az... Hamarosan elkészült a többfogatós ebéd, de ekkor mi már egy falatot sem tudtuk volna lenyelni, csak hajtogattuk le egymás után az állandóan elénk rakott söröket...

Ahogy telt az idő, kezdtük egyre inkább zavarban érezni magunkat. Állandóan embergyűrű fogott közre bennünket, rendre ugyanazokat kérdezték, mi is rendre csak ugyanazokat az általánosságokat tudtuk válaszolni, magunkról, a családról, a városunkról, az otthoni életről, mindenről. S még jobban zavarba jöttünk attól, hogy, már feltűnően púposodott a zsebünk a beletömködött papírdollárosoktól, s úgy éreztük, hogy ez már túlzás és nemsokára már ők cikisnek fogják találni, hogy így megszédjük itt magunkat...Egy

testes, magas fickó rövidesen elcipelt bennünket a nagyasztaltól: Gyertek kedves borataim, akorok volamit meg mutatni számotok! Nekem van barna Ford, gyertek bele!

Kimentünk az úr kocsijához, beszálltunk. Niemec úr vezetett, ám amikor megtudta, hogy Zoli is szokott vezetni, mindjárt odaadta neki a volánt... Tessek boratom, probald ki kocsimat! Tessek bolra tortani! Most megint bolra, bolra... Egy tűzoltó- laktanyához vezetett bennünket, ami éppen egy fekete gettó kellős közepén volt. Ide fheher ember nem jön! Ez very dangerous, veszélyes életetekre. Ide csak tűzolto jön! Én itt dolgozom, mint tűzolto... Felvitt a patyolattisztaságú, minden kényelemmel felszerelt épületbe, s rábeszélte bennünket, hogy csúszkáljunk le a tűzoltórúdon. Még tanítgatott is, hogyan kell technikásan csinálni... Amikor aztán Zoli közölte, hogy be akar öltözni egy amerikai tűzoltóruhába, szinte madarat lehetett volna vele fogatni. Zoli komótosan készülődött, aztán elégedetten tűrte, hogy megörökítsük vadonatúj szerkőjában.

A Lake Michigan-hez, a Michigan tóhoz hajtottunk el ezután, amely alig egy mérföldre esett innen. Hatalmas pára burkolta, amelyen át alig kivehetően, valószínűtlenül sejlettek át Chicago hatalmas felhőkarcólói. Megkóstoltuk a tó vizét. Meleg és gyengén édeskés volt.

A piknikről többen már szedelőzködtek hazafelé, mire visszaértünk. Késő délután volt. Címeiket cseréltünk, óvatosan elraktunk még néhány ajándékdollárt. Egy fiatal, vékony, szemüveges srác, üzletemberes megjelenéssel, vállalkozott rá, hogy kivigyen bennünket a kilencvenes útra. Csendesen hajtott a kanyargós erdei utakon, álmosnak és elfáradtnak látszott, ahogyan mi is. Amikor kiszálltunk a túlszűfolt, torlódásokkal, dugókkal teli kilencvenes highway Chicago előtti szakaszán, először is kiürítettük a zsebeinket. Amint végigszámoltuk a sörszagú, gyűrött, szakadozott bankjegyeket földobogott a szívem. Mityka fiam, mostmár biztos, egészen biztos, hogy megússzuk! A highway-ken talált fémpénzekkel, Oraveczék huszasaival, s a mostani pénzekkel együtt jóval több mint száz ajándékdollárunk volt!

Gyerünk, vágjuk át magunkat ezen a hat sávon zsúfolódó, lépésben haladó, pokoli forgalmon! Iowa, Nebraska, Colorado rendszámabláit kerestük immár az autósűrűben! Ha feltűnt valamelyik, máris integettünk, mutogattunk, bementünk a kocsik közé, magyarázni próbáltuk a célunkat, minden eredmény nélkül. Szerencsénkre a sávok hamarosan szétágaztak, s egy hídon át már a metropolisz bejáratán túli szakaszra lehetett érnünk. No majd ott! Nekivágtunk a hídnak, ám a hídon már nem volt leállósáv, nyolcvan centi helyünk maradt összesen, hogy az áramló autók mellett valahogyan gyalogolni tudjunk a hátizsákokkal. Szidtak bennünket, veszekedtek ránk, mert akármennyire vigyáztunk is, a cuccaink azért veszélyesek voltak a kocsikra. A jobboldalunkon viszont alig boka fölé érő korlát volt csupán, ügyelni kellett arra is, hogy le ne zuhanjunk az alattunk tátongó mélységbe, az alsó sztrádán áramló autók közé. Úgy tűnt, hogy egy bordó Ford megelégteli a működésünket, lehúzott a korlát mellé, elállta előlünk még a nyolcvan centis szabad szegélyt is és már pattant is ki belőle a két utas. Na pajtás, most aztán megkapjuk a magunkét... A Fordból kiszálló, magas, testes, enyhén pocakos férfi, hátrafésült hajjal, fiatalos farmernadrágban és a vörös, rövid hajú szemüveges nő, piros matrőzpólóban, fekete nadrágban, gyorsan elindult felénk. S ekkor következett az én életemnek is és alighanem Zoli életének is, az eddigi legnagyobb, s alighanem még évtizedeken át megismételetlenül maradó meglepetése. Takácsék vagyunk Cleveland-ből, nyújtotta előre a kezét a férfi.

FROM CHICAGO TO DENVER

Gyertek gyorsan srácok, dobáljátok be a cuccaitokat a kocsiba, ne tartsuk fel a forgalmat, mondta Takács és már nyitotta is a csomagtartót, emelte velünk a zsákokat, miközben a felesége villámgyorsan helyet csinált a hátsó üléseken. Tele voltak ők is csomagokkal különben, mert Colorado államba, Denver közelébe mentek nyaralni a barátaikhoz három hétre... Denver, Colorado... Ezer mérföld ide... És tulajdonképpen a Rocky Mountains, a Sziklás Hegység immár... Hihetetlen a szerencsénk.

Tűztünk lefelé a kocsik között a hídról és ekkor már azt sem sajnáltuk, hogy Chicago-ból csak az elővárosokat láttuk. Odalenn lassan kezdett ritkulni a forgalom, hamarosan normális tempóban lehetett haladni, immár a nyolcvanas úton Illinois belseje felé. Takácsék fölszabadultak, talán nálunk is boldogabbak voltak, lelkesen mesélték, hogy egész úton a stopposokat nézték, mikor bukkannak már elő

valahonnan a piros, fehér, zöld hátizsákok. Szemérmesen hallgattuk, hogy Cleveland-ben óriási a hírünk, a magyar újságok cikkeket készülnék írni rólunk.

Takács Imre tévészereelő volt Cleveland- ben, Márta a felesége, háztartásbeli. Mindketten hatvannyolcas, szlovákiai kivándorlók. Lányuk velünk nagyjából egykorú, s ez idő szerint éppen nyaralni volt valahol Kanadában... Nehezen indult a bolt fiúk, amikor kezdtük, az üzlet előtt ácsorogtam, úgy próbáltam becsalogatni az ügyfeleket. Ma már van egy kisebb törzsközönségem, meg egy házam, két kocsim, a bankban valamennyi pénzem, s néhány credit card-om. Azt azért még nem szívesen engednék meg magunknak, hogy repülővel menjünk Denverbe, kocsival sokkal olcsóbb, ezért inkább végigvezetjük a kétnapos utat. Éjjel Márta vezet, én meg alszom az ülésen valamennyit.

Marseilles, Ottawa, Peru, Dover, Sheffield, következtek egymás után az idegenből ideszármazott városnevek a sötétzöld útjelző táblákon, amelyeknek a sűrűjében a bordó Ford nyugalmasan, méltóságteljesen úszott tova, az egyre vörösebben izzó nap, a mindinkább alkonyatba boruló nyugat irányába. Át viaduktokon, széles hidakon, a sebesen, gyorsan áramló autókat hordozó, apró keresztutak, vékony sávú, elapadt folyók fölött, mindig egyenletes magasságban, a mindig nyílegyenesen előrenyúló pályán, amely olyan volt, mintha valóban egy nyílveszőt lőttek volna végig az itt-ott méregvörös színektől, másutt szemerkélő esőtől, megint másutt szúrós szélhullámoktól borzongó, közép-amerikai tájon. Odakinnről alkonyi illatok, ázott falevelek, füvek, lekaszált rétek szaga áramlott a kocsi belsejébe, a félig leeresztett ablakokon át, megtöltötte az egész kocsi teret, koraesti tücskök éles ciripelését, apró rovarok élénk és szúrós serc-zenéjét sodorta magával, majd az út menti pihenőhelyek sűrű sávokban áradó, zajos és vidám muzsikáját. Lassanként tömörebbé, feketébbé kezdtek válni a felhők előttünk az égen, a levegő furcsább, töményebb, titokzatosabb illatokkal telt meg, mocsarak füstölögtek, hatalmas állóvízfoltok csillantak meg alattunk a sötétben. Egyre súlyosabbá és mélyebbé vált az egész vidék, már a komor óriásfolyam, a kesergő énekeket, korhadt fabarkákat hordozó Mississippi River vidékén jártunk... Széltől borzolt víz, víz, víz, víz, fájdalmas hajótülkök hangjaival, messziről csónakok rezgő, eltűnő fényeivel, ennyi volt csupán az egész... S túl a folyón, a folyamparti hatalmas erdőségek mögött pedig hamarosan fölragyogtak Iowa szikrázó csillagai.

A lassú, fáradt szélben a bordó Ford letért balra egy narancssárgán csillogó fénytenger irányába, Takácsék éhesek voltak, vacsorázni akartak. Százezernyi hófehér, tojásfehér, vajsárga, citromsárga, aransárga, narancssárga, cinóberszínű égő szikrázott az óriási mall-ban amelyen végighaladtunk: éjszakai éttermek, éjszakai szupermarketek, éjszakai áruházak fényei, közöttük bíborszínű Kentucky Fried Chicken-ek, lilászörös Dunkin Donuts-ok, sárgásbarna Burger King-ek, vérpáros McDonald's-ok, kék, fehér, piros Foodtown-ok, sárga, vörös Shop Rite-ok, drappos, ezüstsziürkés Almacs-ok, pirosas, mályvás Pathmark-ok, fűzöld Radio Shack-ek hatalmas, az út széléig kihozott reklámtáblái, bárók hangulatfényei, a most is, vasárnap este is zsúfolt üzletsorok végtelenbe kígyózó, csillogó kirakatai. A megvilágított ezüstfenyők, díszfák, díszcserjék, bokrok és a mindenütt ropogósra nyírt gyepek mentén szemmagasságban is, s az üzletek és éttermek homlokzatán is, s az útkereszteződésekben is, hatalmas hófehér árbocokon, földöntúli derűvel lengett a reflektoroktól pásztázott, sok sávós, sok csillagos amerikai zászló... Lehetetlennek látszott kiválasztani akármelyiket is a túlvilági fényözönben úszó éttermek közül, így találomra fordultunk rá az egyiknek a parkolójára, ahol mi az életünkben ott először látott Drive Thru, a közvetlenül a kocsinál történő kiszolgálás módszerén álmélkodtunk el: amint a parkolóra ráhajtó autósok a bájosan rájuk köszönő mikrofonautomatába bementek a rendeléseiket, majd az ablakhoz suhannak, ahol a csinos, formaruhás, fekete, félvér és kínai lányok kiadogatják a Big Mac-et, a Hamburger-t, a Cheeseburger-t, a French Fries-t, a Coke-ot, s az autósok regisztráltatván hitelkártyáikat angolosan suhannak tovább, miközben a mikrofonautomata ismét csak bájosan köszön utánuk és kíván nekik jó utat.

Amerikai, mint az Apple Pie: gyerekek, ezt okvetlenül meg kell próbálnotok, rendeltek Takácsék pár adagot a süteményből, a már korábban elének rakott szendvicsek és ropogós-sárga sült krumplik mellé. Az Apple Pie valóban érdekes volt, réteszerű picit, ám annál is könnyebb, röppenőbb, ízeinek skálája is szélesebb. Az örökzöldekkel teliszúfolt, életvidám, színes műanyagétteremben, a csöndesen áramló hús levegővel átítatódva, szinte gyönyörködünk az ízekben, s vittük magunkkal az emléküket a kocsi ba is, s még órák múlva is ott éltek ezek a szájüregünkben, a nyelvünkön, az ízelőbimbók parányi végződéseiben.

Fülledt és forró tájak felé haladtunk, Iowa City, Williamsburg, majd Des Moines fényei úsztak el mellettünk a sötétben, majd újra magunkra maradtunk a végérvényesen elnéptelenedett sztrádán a némán szikrázó csillagokkal. A Göncölszékér hallatlanul alacsonyan:csaknem a horizontnál terült el itt, s az ismert nagyobb állócsillagokat is alig találtuk meg, a világ rendje immár elkezdett a számunkra csöndesen, észrevétlenül megfordulni. Az időeltolódás a mi végtelenül messzire eső otthonunktól immár hét óra volt. Ha hazagondoltunk,már nem is kelet irányába, hanem lefelé, a fáradt földgolyó mélye felé kellett pillantanunk...Az agyunk örölt, örölt még egy ideig, felrémlettek a hihetetlen hosszúságúnak tűnő nap eseményei, hajnalban a rejtelmes, meleg srác, reggel a mentolfüstöt okádó úr, majd a piknik áttekinthetetlen zúrzavara, a néger gettó égő szomorúsága, az óriási, édes ízű víz, amelyben megmostuk az arcunkat, s amelyet megkóstoltunk, az elfáradt magyar srác az erdei utakon, majd az egészen valószínűtlen összefutás clevelandi patrónusainkkal a viadukt cérnavekony peremén, a szélborzolta néger óriásfolyam, a százezerszínű Iowa-i mall, s a szikrázó csillagok: aztán az egymásba metsző, egymásba mosódó emlékek végre csendesen átringattak mindkettőnket valamilyen elmondhatatlanul mély, halottfáradt, ájult álomba.

Mikor hajnalban felébredtem, Márta vezetett már. Mélyen benn jártunk Nebraskában. Az első ülésen Imre aludt, apró párnával a feje alatt, mellettem hátul Zoli, egészen addig, amíg a kocsiba beszikrázó nap egymás után föl nem ébresztette őket. Megálltunk mosakodni és borotválkozni egy parkolónál. Utána Imréék bevitték egy út menti étterembe, itt édes, fahéjas lével leöntött bundáskenyereket ettünk. Ragyogó volt az édes és a sós íz erős keveredése... Visszamentünk a kocsihoz, s a korareggeli hőségben már tűztünk is Colorado felé.

Viszont Nebraskához fogható, különös államban eddig életünkben sohasem jártunk még. Attól kezdve, hogy hajnalban fölébredtünk, egészen addig a pillanatig, amíg át nem hajtottunk a túlsó határán, semmi egyebet nem láttunk az autópálya, a pihenők, a benzinkutak, a bevásárlóhelyek mentén, mint óriási kukoricaföldeket. Mindenütt embernél magasabban, ragyogó smaragdzöldben, a táblák fölött forgó és forgó, hatvan lábnyi hosszúságú, a vízsugarakat megállás nélkül, sűrű sávokban árasztó öntözőberendezésekkel. E tájon hegyek nincsenek, folyók is alig, civilizáció létrehozására a vidék nem nagyon alkalmas, megcsinálták hát az amerikaiak éléskamrának... Ennyi volt az összes élményünk itt. S a kibírhatatlanul tűző nap, amely a légkondicionálás ellenére ott égett az arcunkon, nyakunkon, vállunkon... Takácsék közben teljesen kimerültek. Szótlanul vezettek, feketét a karikáktól a szemük. Zoli fölajánlotta, hogy továbbviszi a kocsit, fáradtnak látszott azonban ő is, nem nagyon akarták odaadni neki az autót. Fejfájósan, komoran haladtunk hát tovább a hőségben.

Déltájban, amikor már úgy éreztük, a fehéren vakító út, a fémesen a szemünkbe metsző aszfaltszemcsék, az őrjöngő verőfény, a valamilyen meghibásodás miatt az air conditioner-en át az utastérbe áramló sűrű benzingőz, a pokolvörösen égő arcunk, nyakunk iszonyú szúrása izenként szedi szét mindnyájunk agyát, messze, valahol a látóhatár kékjében, lassan felderengtek a hatalmas, földöntúli birodalom, a hófödte hegycsúcsokkal, bejáratlan fenyvesekkel, titokzatos kanyonokkal teli Sziklás Hegység körvonalai. A tűzforró levegőben, a fől szálló téglavörös porfellegek között tovasuhanó bordó Ford letért a kontinensen keresztülívelő, tengernyi kamiont és kocsit a hátán hurcoló highway-ről, s a titokzatos, számunkra szorongatóan ismeretlen sorsot rejtő sziklaóriás irányába igyekezett. Red Liont, Sterlinget, Snydert, Fort Morgant egymás után hagytuk el, s hamarosan ott jártunk Denvernek, Kerouac és Ginsberg birodalmának, az Amerikát beszáguldozó, túlvilági kábulatokban lobogó, az Időmúlással hatalmasan birokra kelő, egyetlen napba évekre való élményeket sűrítő hipsterek örök városának a peremvidékein. Az angyalarcú szépségkoldusok metropoliszában, akiknek százait itt, ezekkel az érces, vörös sziklatörmelékekkel és vörösen csillogó porral átitatott vidéken sodorta a sírba néha még alig negyvenévesen a nagysebességű, nagysűrűségű élet megfégezhetetlen és szent vágya és másodpercről másodpercre irtóztatós izzással égő szédülete. Ginsberg Üvöltése dobolt a fülemben: Láttam nemzedékem legjobb elméit az örület romjaiban, hisztérikusan lemeztelenedett éhezőket, a néger utcákon vonszolva magukat hajnalban egy pofa hasis után kutatva, angyalfejú hipstereket égve az éjszaka gépezetében... s a Leples Bitang tébolyult tánca... futok és félek, pucér srác, szívem hidege híd alatt ráz, visítok rakpart parzszadon, testem egy gáztartálynak adom, lángol a hajam álomban, tüzel a karom és karmom van, a Vaskirályé a törzsem, a szárnyam lecsüng törötten...

Denverben voltunk. Közvetlenül a fejünk felett fenségesen, leküzdhetetlennek látszóan, ott tornyosult a hatalmas hegyvonulat, amelyen pedig mindenkinek át kell jutnia aki el szeretné érni a mesebeli kaliforniai partokat.

BEER AND HASHISH IN THE ROCKY MOUNTAINS

Takácsék búcsúzóul elvittek egy gyorsétterembe, ott megebédeltünk. Címcserék után elköszöntünk tőlük, fölsegítettük egymásra a zsákokat és öles léptekkel elindultunk föl, a magasba, a havas hegycsúcsok közé vezető autópálya felé. Egy Volkswagen vett fel először, majdnem órányi gyaloglás után, fiatal, fekete, szakállas srác ült benne, föltűnően értelmiségi külseje volt, kiderült, hogy laptudósítóként dolgozik Európában. Sajnos csak nagyon rövid szakaszon vitt bennünket, csak néhány szokásos, sablonos mondatot sikerült váltanunk vele. Rocky is fantastic, Rocky is fantastic, a Rocky fantasztikus, integetett utánunk, de ekkor már ott söpörtek mellettünk a szirénázó, pokolian villogó rendőrautók, egy, kettő, négy, hét, széleseben egymás után, mint később kiderült, hegyek közé menekült rablókát üldöztek. Később hallottuk, hogy állítólag a csúcsok elnéptelenedett vidéke tele van bűnözőtelepekkel. Valamivel föltebb, egy évigérő fenyővel teli kanyarulatban, ahová félórás gyaloglás után feljutottunk, mellettünk is megállt egy rendőr kocsi, s először az út folyamán ellenőriztek bennünket. Papers, papers, papírokat: türelmetlenkedett mellettünk egy fiatal, keményen megnyírt, szögletes arcú rendőr, ám szerencsére mindent rendben talált, s utunkra engedett bennünket... Régi típusú Ford Escort fékezett mellettünk, húsz év körüli srác ült benne, vele igazán szerencsénk volt, hamarosan fölhajtott a hágók közé, s közel nyolcvan mérföldön át vitt bennünket. A hajdani Gerard Ford elnök sívárosába, Vail-be igyekezett, ott dolgozott pincéreként egy étteremben. A száguldozó rendőr kocsik, s a mi idegen eredetünk, zavaros úticéljaink azonban némiképp nyugtalanná tették, egyre óvatosabban szemlélgetett minket, a végén már a cigarettánkat sem akarta elfogadni. Mindegy: haladtunk azért előre.

A bércek, ahol keresztülhajtottunk az Escorttal kísértetieseknek, félelmeteseknek látszottak, viszont hó a legtetejükön volt csupán! Az út száraz, az árkok, patakpartok és vízmosások peremei zöldek voltak! Lehet, hogy mégsem lesz ez az Alpoknál is magasabb hegyvonulat olyan veszélyes? A hideget mindenesetre már éreztük, s percről percre egyre metszőbbé vált, az autót hamarosan fűteni kellett. Megfagyunk, ha fedél alá nem jutunk éjszakára, nézegettük egyre riadtabban a mind magasabban majd magasabban elterülő és egyre néptelenebbé, majd szinte egészen élettelené váló vidéket, ahol végül már néhány zuzmó és szűrős fűcsomó tengődött csupán. És mentünk, mentünk egyre magasabbra még, végig a végtelennek tetsző úrbéli tájon... Ám szerencsénkre az út egy félóra múltán lejteni kezdett, s a fenyvesek között barátságos települések, menedékházak, majd sífelvonók és mérföldeken át egymást érő sípályák bukkantak fel. Ezek immáron zöldek, napsütöttek voltak.

A hideg azonban még mindig dermesztő volt mikor megérkeztünk a Vail felé elágazó úthoz és búcsút vettünk a sráctól. Több mint egy órán vacogtunk az út mentén, a metszően éles, jeges szélben újabb fuvarra várva. Aztán végül is be kellett látnunk, hogy bármennyire erőlködünk is, ma már nem jutunk előbbre egy centit sem. Koraeste volt, forgalom alig, s ha keresztülrepesztett is néha egy pár távolsági kocsi a völgyeken, aligha hihettük, hogy a hírhedt vidéken ilyenkor valaki is megáll majd a stopposoknak. Mityka fiam, föl kell a sátrat verni, mostmár nincs mese... Hosszú kóborlás után, összefagyva, a jéghidegen szikrázó csillagok fényénél találtunk végre egy széltől védett mélyedést az erdei bokrok között. A talaj kőkemény volt, nehezen boldogultunk vele, elgömbültek a sátorcövekek. Megdermedt a kezünk a hidegtől, mire végre valahogyan megállt a sátor. Magunkra öltöttünk mindent amit csak lehetett, s bevackoltuk valahogy magunkat a hálósákokba. Odakinn békés, néma éjszaka volt, még csak az elsuhanó autók zúgása sem szűrődött el ide...

Talán soha életünkben nem aludtunk olyan jól, mint akkor. Több mint tizenegy óra múltán, tökéletesen újjászülvén ébredtünk föl, s nagyokat röhögünk egymáson, mert a sok magunkra rángatott cucc miatt úgy néztünk ki, mint két alpinista papagáj. Piros bokafixes zokniba begyűrt farmernadrág a bal lábon, kék csíkos térdzokni a jobbon, derékra tekert színes sál, alatta melírozott pulóver, rajta mintás ing, fejekre, fülekre tekert matrőzpóló, törülköző, sötétben felvett, össze nem illő színű és szabású kesztyűk... Ahogy lementünk a sztrádára, a legelső mikrobusz mindjárt megállt. Beer, hashish, guys? Please, both, harapott Zoli rá azonnal. Ha lehet mindkettőt, sört is, hasist is... Egyenruhás munkások ültek a kocsiban, akik mindjárt el is kezdték hajtogatni a fém pipákat és teletömködték fügeszínű, dohány színű hasismasszával, s

megmutatták miként szívjuk. Dobozos Bud söröket kaptunk hozzájuk és csöndesen szipáskoltunk... Pár perc múlva kezdett jelentkezni a hatás. Egyre oldottabbak, simábbak lettek a zúgások, zajok, a motorhang, a kerekek súrlódása, mindent puhábbnak, szelídebbnek éreztünk. Frissebbé és tisztábbá vált az agyunk, lazábbá a közérzetünk, halk, lebegő boldogságérzés áradt el rajtunk. A kocsinak hamarosan le kellett fordulnia Wolcott felé, hozzákezdünk lepakolni a hátizsákokat: amelyeket most váratlanul pihekönnyűnek éreztünk. S mikor végül összerendeződve újra megálltunk a pálya mentén, valami egészen ismeretlen, szédítő érzés áradt el rajtunk: a karunk, a törzsünk, a lábunk, mindenünk súlytalan volt!

Ha dobbantok, talán föl is tudok repülni: nekifutottam, persze nem röppentem el, ám súlyt semmit sem éreztem. Gyerünk még egyszer: újabb nekifutás, újabb ugrás jött. Gyerünk harmadszor, újabb nekifutás, újabb ugrás... Amint hátranéztem, láttam ám hogy Mityka is ugyanezt csinálja a zsákok mellett!

Ugráltunk, mint a bolondok, pedig az agyunk végig világos maradt. S miután kifáradtunk, elkeseredve üldögéltünk a zsákokon: hiába nem éreztünk mostmár semmi súlyt, az anyaföldtől mégsincs szabadulás... Hosszú tengeri bálna, barna színű kombi Dodge állt meg ekkor mellettünk. Come in guys, we are also going to west! Gyerünk fickók, mi is nyugatra megyünk! Are you Hungarian? Magyarok vagytok? Yes, we are. Igen azok vagyunk... Because of I was born in Poland! Just recognized your national colours. Merthogy én Lengyelországban születtem és felismerem a nemzeti színeiteket...Lengyelmagyarkéjtőbarátegységűtharcolsisszaborát azonban most elmaradt, mivel a srácok voltaképpen izraeliek voltak. A Lengyelországból kivándorolt srác a jeruzsálemi műegyetemre járt, a másiknak csirkefarmja volt. A Combi Dodge-ot New York City-ben vették, s be kívánták kószálni vele Amerikát, hogy aztán két hónap múlva az árából visszarepüljenek Izraelbe. Azzal kezdődött a barátkozásunk, hogy legelőször is közösen bevásároltunk, hatalmas lekvárosüvegeket, dinnyéket, banánt, ananászt, rengeteg gyümölcsöt. Utána a fickók föltétlenül valamilyen vízpartot akartak keresni, mert szerintük csak ott egészséges igazán enni, jóleső, nagy adag úszások megszakításaként. Különösen a baromfifarmos srác kívánta ezt, aki kommunában nevelkedett, számos embert anyjaként, apjaként, testvéreként szeretett, s őszintén és mélyen ragaszkodott a természetközeli szokásokhoz is.

A Colorado River-hez hajtottunk, amely óriási meredek sziklafalak alján, alig pár méter szélesen áramlott, ám erős sodrású és mély vízű volt. Peremén, a nyárra elapadt, egykori medencefenéken, a gömbölyded óriáskaviccsokon nyúltunk végig, s eszegettük a gyümölcsöket. A folyó tiszta volt, üdítő volt benne az úzás, óriási nudizást csaptunk. Aztán vissza a gyümölcsökhöz, majd megint a vízbe, megint a gyümölcsökhöz, megint a vízbe...

ROCKY IS FANTASTIC, ROCKY IS FANTASTIC, dehát hogyan is fantasztikus, mitől is fantasztikus ez a gigantikus sziklavilág: ennek indultunk a nyomába a srácokkal, akiknek az elkövetkezendő napokra egyébként is csupán egyetlen tervük volt: végignézni a lehető legtöbb kanyont és természetvédelmi területet. Rocky is fantastic: ennek a nyitjára próbáltunk rájönni, meredeken az égbe ívelő, vörösres portól izzó, úttalan utakon halad. va az autóval, szakadékok végzetes peremén időnként, s kőomlások között, tengelytörő, öles repedéseken átbukdácsolva. S túl Vail, Wolcott hatalmas fenyvesein, a Colorado folyó Eagle környéki hasadékein, s immár a Glenwood Canyon hatalmas fennsíkjának túlvilági tájait bekóborolva, lassanként csakugyan kezdett kibomlani valami a titokból. Akármerre jártunk ugyanis az országnyi területen, mást sem láttunk itt mint egyenletes magasságú síkságot minden irányban a horizontig elnyúlva, fennsíkot, amelyen át százezerfelé kanyarogtak a négyszáz, ötszáz lábnyi, szédítően mély repedések, kiszámíthatatlan, követhetetlen szeszélyességgel. Minden erő lefelé, a mélybe irányult, s minden másodpercben úgy éreztük, alattunk is megnyílhat akármikor a talaj, s örökre eltűnhetünk valamelyik meginduló és éppen erre kanyarodó óriáshasadékban. Ám túl a kiszolgáltatottság félelmes képzetén, látóhatártól látóhatárig a földünket kiformáló Gigantikus Óserők tébolyult tobzódását leshettük meg itt: a mélybe irányuló óriásrepedésekben méterről méterre lefelé haladva, pontos rajzolatú metszetet fedezhettünk fel arról, hogy miféle anyagok és miképpen mozdultak meg egykor elfáradt sárgolyónk méhében! Nem bármikor könnyen széttörő életű embernek, nem is jelentéktelen élőlénynek, nem is apró porszemnek: semminek éreztük magunkat.

Rocky is fantastic, Rocky is fantastic: s túl a hatalmas kanyonokon, Colorado határa felé, Utah közelében, holdbéli kőtörmelék-sivatagokba, homok-sivatagokba, salaksivatagokba ment át a sziklavidek.

Szeszélyesen ívelő, a horizontot hol itt, hol ott eltakaró, hol távolról körülhullámzó sötét dombokba, amelyeknek komor, terméketlen és csontszáraz felszínén, húsz, harminc, negyven mérföldön át nem nőtt még csak egy szál fű sem, amelyeknek a vidékén megszűnt minden emberi település és minden élet, s amelyeknek kísérteties tájain nem is egy autós erős gázzal igyekezett átseperni a biztonságérzetet adó távoli benzinkutak, bevásárlóhelyek felé...

Tudtuk, éreztük már az arcunkat égető, torkunkat, tüdönket szűrő, súlyos, barnászörös porból, a kísértetiesen vérszínű fényekkel lebukó napból, a csontszáraz köveken a sejtelmes messzeségbe kanyargó sínpár végtelen magányosságából, hogy valahol ezen a vidéken, itt kezdődik el: a Vadnyugat.

GAS STATIONS IN UTAH

Abban a gyér számú és rendszámtáblája szerint erre a vidékre való autóban, amely a holdbéli homoksivatagokon, salaksivatagokon egyáltalán áthaladt, mindenütt fegyvereket láttunk, hosszú csövűeket is, coltokat is, amelyeknek az állandó viselését itt, az eredeti szintéren immár érhetőnek találtunk. Előfordult, hogy félóránként haladt el itt csupán egy autó, s az ezen a vidéken nagyon elterjedt rablásokkal szemben a colt nélküli ember valóban védekezésképtelen. Akár meg is ölhetik és úgy vehetik el mindenét, sem a támadó lövéseinek hangja, sem a megtámadott segélykérése nem jut el még csak egy üzemanyag-töltő állomásig sem, mivel azok is negyven, ötven mérföldre esnek egymástól... Különben éjszakánként akár két fegyveres ember is, akár mindenestől is, kirabolhatna egy üzemanyag-töltőállomást, üzletet, pihenőhelyet, ha nem védenék coltokkal az övükben a vörösbarnára sült arcú, szigorú és gyanakvó szemű tulajdonosok, s az épületek mellett pattanásig megfeszült izmokkal és idegekkel meglapuló, ugrásra kész, félelmetes véredek... Turn back poor guy, turn back, immediately, fordulj vissza szerencsétlen srác, fordulj vissza, azonnal: kiabált és futott kétségbeesetten utánam az üzlettulajdonos felesége, amikor hosszú mérföldek után végre találtunk egy benzinkutat és mellette egy boltot, s elindultam az épület mögé a dolgomat végezni. The dog! The dog tears you to pieces! A kutya! A kutya darabokra szaggat!... Kiderült, hogy a bolt falánál lapuló, hatalmas farkaskutya úgy van idomítva, hogy amennyiben valaki elhagyja az üzlet vonalát, s az épület mögé, a magánlakás és a raktárak irányába igyekszik, azonnal nekiessen éles, metsző, szaggató agyaraival...

Keménykötésű, kemény arcélű, fegyveres, löszertáskás férfiak léptek ki főleg a többnyire terepjáró jellegű autókból az üzemanyag-töltő állomásokon, colt még a kamaszoknál is volt! Camel-eket füstöltek, keveset beszéltek, szótlánul nyomták a gyűrött papírdollárokat az üzemanyag-töltő öregember markába. Telenyomattuk a Combi Dodge-ot mi is és elbúcsúztunk a srácoktól a sivatagot végigborzoló szélben, a sárgászörös alkonyatban. Ők délnek indultak néhány újabb kanyon szakadécai irányába.

És amint apránként, csendesesen, leszállingóztak, elültek kocsijuk mögött a fölkapart porfellegek: lassanként, s ki tudja hányadszor utazásunk során, megint csak elkezdett eluralkodni rajtunk a nyugtalanság. Most jön majd az útnak az a szakasza, ahol nagyon meggondoltnak kell lennünk, mert nyolcvan mérföldön át nem lesz egyetlen emberi település, még csak egy benzinkút sem. A boltban, a bizalmatlanul ácsorgó fegyveresek között, a tulajdonos éles, vizsgálódó tekintetétől követve, telepakoltuk a hátizsákokat kólásüvegekkel, élelemmel, gyümölcsökkel. No gasoline available between Green River and Salina. Nincs tankolási lehetőség Green River és Salina között, figyelmeztetett megint a tábla az út mentén. Eldöntöttük, hogy csak olyan autóba szállunk, amelyik végigvisz bennünket ezen az útszakaszon, így nem ragadhatunk le az összes élelmünket, italunkat felemészítő napokra valamelyik útelágazásnál.

Ahogy haladtunk, hátunkon a dögnehéz holmikkal, a környék, ha lehet, még kellemetlenebbé vált, az alkonyat nyomán az autók egészen elfogytak, majdnem másfél órán át nem haladt el mellettünk senki sem. A sivatagot kettészelő utat hosszú drótkerítés védte a vadállatoktól, amely az errefelé honos számos mérges kígyó visszatartása miatt alul egészen sűrű szövéssű volt. Emögött a kerítés mögött semmilyen irányban nem láttunk mást immár, csak a salakos sziklatörmelék végtelenségét. Egyre és egyre nyugtalanabbul bóklásztunk, poroszkáltunk az út mentén. Mind szorongatóbban ott élt mindkettőnkben a gyanú: esetleg éppen itt, ezen a veszedelmes vidéken, minden védetség nélkül, a mérföldes messzeségekre ellátzó sátorunkban kell majd éjszakáznunk...

Az erreveződő autók pedig nem vettek fel, akármennyire integettünk. Egyre sötétebb lett. Legalább valami mélyedést találunk, vagy akár csak egyetlen cserjét is, amely mögé elhúzódhatnánk! Róttuk holtfáradtan, lassan már a holdsütésben az utat, teltek a félórák, majd az órák is és semmi... A táj viszont újra hullámosabbá, dombosabbá vált, s amikor végre a drótkerítésnek is föl kellett húzódnia egy kisebb törmelékbuckára, eldöntöttük, hogy felköltözünk mi is ide, s megpróbáljuk minél alacsonyabbra széthúzni a sátrat. A kígyók miatt elemlámpákkal alaposan becserkészünk a sziklás, köves és már némi gatz is rejtő altaljat, aztán nekiláttunk sátrat verni az egyre erősödő, sivatagi szélben. Az összes sátorcipzárt gondosan föl húztuk, rögzítettük, s az apróbb sátorrészeket betömökdöttük. Néhány keményebb sátorvasat a hálósákok mellé a kezünk ügyébe helyeztünk, s miután kiderült, hogy Zoli Bostonban zsákmányolt vizipisztolyának a sötétben igen élethű, a valódi pisztolyokkal könnyen összetéveszthető alakja van, azt is magunk mellé raktuk... Mindenek előtt a készleteink beosztásának módján töprengtünk, hiszen lehet, hogy napok alatt sem sikerül átjutni ezen a reménytelenül óriási sivatagon. Mityka fiam, hajnalban a kelő nappal együtt kell ébrednünk, hátha kora reggel barátságosabbak, nagyobb vállalkozó kedvűek erre felé az emberek... Késő éjszaka volt már mire elaludtunk.

A felkelés nem sikerült valami jól, már hét óra is elmúlt, mire lelket tudtunk verni magunkba, s nagynehezen összepakoltuk, felgöngyöltük a sátrat. A forgalom viszont csakugyan erősebb volt, s valamivel érdeklődőbbben szemlélgettek bennünket az autó szélvédőin át az errefelé elhaladó, szigorú arcú, szúrós szemű emberek. Végül alig egy órányi várakozás után le is lassított előttünk egy narancs-sárga Toyota furgon. Cowboy-kalapos, coltot viselő, barnára sült, hajlékonyak és találékonyak látszó idősödő férfi ült benne, haja sárgásan őszült, a dögerős, szűrő nélküli Camel-t szívta. Egész lényét a sárgásvörös sivatag, a sivatagi port hajtó szél, a porfelhőkön át örökké tűző nap, a sárgásbarna bőrruhája réseiben megtapadó dohánypor, a barnaszínű dohányfüst cserzette át: a kietlen tájba való hibátlan beilleszkedése, a homoksvataghoz való nagyon-nagyon régi alkalmazkodása érződött minden porcikáján. Mint megtudtuk, gyermekkorától szűzföldek feltöréséből élt, s tíz gyermeket nevelt fel a világvégi tájon, akikből mérnökök, tanárok, rögbiedzők, munkások lettek, s akik között még két iskolás korú is van. A táj hatalmas ereje sugárzott át végtelen szabad terekhez szokott, intellektualitástól és moralizálástól egészen érintetlen, szokásokra semmit sem adó életfelfogásán, mely még ma is, immár öregén is, sziklamezőről sziklamezőre hajtja szívós asszonyával együtt, aki egy hálósákba burkolózva most is ott aludt a terepjáró furgon mélyén, egyenletes, csendes szuszogással. Kiszáradt folyók medrein húztunk keresztül a keménykarú, dohányarcú farmerrel, a szűrő nélküli Camel szájüreg-maró ízeit próbálgattuk, s elhittük neki, hogy munka közben, a sziklaporban, a nap egész napos, örült sugárzásában, végletekig áthévülve, csakugyan nem érezne más cigaretta ízét az ember. Később kőomlásos útszakaszokat kerültünk ki, majd egy üzemanyag-állomáson, az elmaradhatatlan véredek mellett megtankolva, megérkeztünk Green Riverbe, a kritikus szakasz bejáratához. Sivatagi kőporral belepett faházakat, boltokat, benzinkutakat, kuglipályákat, italüzleteket találtunk itt, semmi mást. A farmernek itt kellett elfordulnia dél felé.

Csak Salináig menő, vagy Salinán túlhaladó kocsiba szállhatunk... Ott dobolt a fülünkben állandóan ez a mondat, mint valami walkman-ről előlúktető rossz zene refrénje... És mint a szirének kísértése, ekkor, az egész utazás során egyedül ekkor, állt meg mellettünk az a kocsi, amelyben végre két fiatal lány ült! Karcsú alakkal, angyalszőknél, mezitlábasan szálltak ki az ismeretlen márkájú, friss zöld színben pompázó álmokocsiból. Hófehér és gyönyörű volt a bőrük, csillagszerű és érzelmesen mély a szemük, gyöngye és szépívű a válluk, a sárga és rózsaszín pólókban a mellbimbóik puhán remegtek. Elmondták, hogy egyetemisták és húsz mérföldre innen ágazik el az útjuk északra, jöjjünk, szálljunk be, már indulunk is... A hátizsákok tépett, szakadt, százszor újravarrott pántjait szorongattuk, izzadó tenyérrel: most kell észnél lenni, most kell észnél lenni... De már emelni akartuk a csomagokat, mindegy, gyerünk, menjünk el velük, mikor a pillanatnyi vacillálás miatt az egyikük sértetlen visszalépett az autóhoz: oké srácok, mi csak jót akartunk... Becsapták az ajtókat és tovahajtottak, csak az óriási por maradt utánuk.

Bosszúsan rugdostuk a kavicsokat az út mentén... L.A.guys! L.A.!!! Oké? Los Angeles srácok! Los Angeles!!! Oké? Diadalmasan és mosolyogva kiabált ránk egy kerek képű, szakállas fickó a sötétkék Dodge mikrobusz nyitott ajtajából, amelyet nem is vettünk észre, mikor állt meg mellettünk. Larry a fiatal, állástalan geológus volt a srác, aki egyébként lakókocsivá alakította át magának a mikrobuszt, világoskék, vastag és puha szőnyeggel vonva be az alját, oldalát, tetejét, s most éppen a barátaihoz igyekezett a kaliforniai partokra... Egészen földbe gyökerezett a lábunk. S a kopár kőhalmok és kopár faházak között, túl a Rocky hágóin, túl a kanyonok titokzatos mélységein, a Colorado River alattomos örvényein, túl Utah

holdbéli tájain, a felfegyverzett benzinkutasokon, a lapuló vérebeken, a kígyóveszélyen, egyszerre csak végigáramlott rajtunk a mindent elsöprő, óriási érzés: mégis eljutunk Kaliforniába! Sikerült Mityka fiam! Mégis látni fogjuk a hatalmas Óceánt, Los Angeles felhőkarcolóit, Hollywoodot! És kevés, kevés az a szó, hogy eljutunk, mert még idő is marad rá, hogy megmerüljünk egy kicsit az örök napsütés és örök virágzás paradicsomi világában. Hiszen Larry-vel nyilván felváltva, éjjel is, nappal is vezethetünk, hiszen ezzel a mikrobusszal, már csak egyetlen nap lesz az út, hiszen ez a mikrobusz már az utolsó, a legutolsó autó, amellyel utazunk!

LAS VEGAS' LIGHTS AT NIGHT

Larry-nek rengeteg kazettája volt, ezeket bömböltettük az első órákban. Megcsodáltuk továbbá felszerelése különféle darabjait, óriási, speciális szőrméssel borított kulacsát, amelyben örökké hideg marad a víz és a nagy aranyosó tálat, mellyel számtalanszor végigjárta a nyugati partot, ám egyelőre számottevő eredmény nélkül. Odakinn a táj kaktuszokkal lett tele, szűrős jeléül annak, hogy már közeledünk előbb, elevebb vidékek felé. Egyre több lett körülöttünk az autós is, ám változatlanul még a marcona, coltos alakokkal.

Larry különben dögfáradt volt, hamarosan ledőlt hátra aludni, Zoli vette át a vezetést. Pompásan haladtunk, tekintettel rá, hogy Zoli ki akarta próbálni, mit tud az öreg járgány, s rútol meggyötörte a szebb időkhöz szokott gázpedált. Salinát hamarosan magunk mögött hagytuk. Félórával ezután pedig elértük a Kaliforniába vezető tizenötös utat! Itt már a légkondicionálás ellenére is kezdett kibírhatatlanná válni a hőség, s emellett ezen az úton már óriási volt a forgalom is. Szédülten száguldoztak a kocsik, a gutaütéses melegben majdnem mindenki nagy gázzal tépett az úti célja felé, minél kevesebb időt óhajtván tölteni a pokol katlanaihoz hasonlóan fűtött kaktuszbirodalomban. A Dodge bizony hamarosan a szélső sávban csoszogó rokkantjárművek sorába kényszerült.

Cedar City-nél fölbredt Larry, nyakonöntötte magát egy fél kulacs vízzel és elmesélte a házassága történetét. Idealizált rajongó, éteri szerelemmel elindult kapcsolat volt ez, ami aztán hamarosan átment egymást vizslató, vallató, gyűró májtépésbe. Hamarosan válás, majd véget nem érő vagyoni viták jöttek, s Larry barátunk házát, kutyáját, macskáját, úszómedencéit, autóit és állásait otthagya átmentette magát ebbe a mikrobuszba. Azóta a lakását a hátán hordó csigaként ebben járja az országot emberszabásúbb szerelemben és az aranyosók jószerencséjében reménykedve... Eh guys, eat some french fries, eh srácok, együnk sült krumplit: húzta el keserűen a száját, s kérte Zolit, hogy bukjon rá máris a jobbra eső, a tűzforróan remegő levegőben éppen kigyulladni készülő McDonald's-ra.

Tömtük a fejünkbe a sült krumplit. Larry nem engedett fizetni bennünket, pedig mostmár nagyuraknak éreztük magunkat... Do you want to try the gamble-play in Las Vegas? Meg akarjátok próbálni a gamble-t Las Vegasban? May be, you will be lucky, lehet, hogy szerencsétek lesz... Már húztunk is kifelé a kocsihoz, Larry szinte tűzbejött, hogy mekkora összeget is nyerhetnénk.

Előbb azonban még Nevada határán áthaladva meg kellett tekintenünk az Egyesült Államok légierejének hadgyakorlatait. Elfogó vadászgépek gyakorlatoztak, a csaligépre másodpercek alatt nyolc vagy tíz moszkítószzerű, vékony ezüstcsoda röpített föl irtózatos zúgással, fekete füstcsíkokat okádva maga után, villámgyorsan közrezárták a lomha, nagytestű, pocakos gépmadarat és máris szorították is lefelé a kaktuszparadicsom, majd a leszállópálya irányába. Puff, amott is fölment hirtelen nyolc gép, ezek meg valahová a látóhatáron túlra téptek, de már jöttek is vissza pár másodperc múlva egy megtépettnek látszó, öreg gépmadarral, s hozták lefelé a kaktuszparadicsomba őt is. Húzd be a botkormányt Larry, ott fenn a helyünk... Ám a Dodge sajnos továbbra is ott csoszogott, sántított a szélső sávban.

Délután hat körül értük el Las Vegast, pedig órák óta égtünk már a vágtyól, hogy megszabadulhassunk végre a fölösleges tízdollárosainktól. A várost szellemes megalkotói éppen a legforróbb és legkietlenebb, még az elmaradhatatlan kaktuszokat is jó darabon nélkülöző homoktengerbe építették, azzal a szándékkal, hogy elősegítsék a sivatag benépesítését. Ez sikerült is, a káprázatos reklámok fényáradatában úszó ezernyi szállodával, nyilvánosházzal és játékkaszinóval zsúfolt városban az utcákon alig lehet megmozdulni az autók színes özönétől és az emberáradattól. Leparkoltunk az álomvárosban és azonnal rácsaptunk az első gamble-teremre. Nem is teremre, csarnokra, mert a játékszoba egészen a

szemhatárig terjedt, s úgy álltak benne sűrű sorokban egymás mellett a félkarú rablók, mint a nagyobb német gyárakban az automata esztergapadok. Hozzánk hasonló, közönséges, mezei szerencsepróbáló egyébként nem nagyon akadt itt, a gamble-gépek előtt elmélyült, professzionista személyiségek ültek, balról egy papírvödör a behelyezendő fém egydollárosoknak, jobbról egy papírvödör a nyereményeknek. Amikor a nyeremények papírvödre megtelt, a személyzet elegánsan ürített és zöldhasú papírpénzekre váltotta át az összeget. Igen, itt már nem is az ötven, vagy a száz dollár, hanem a vödörnyi dollár volt a mérték.

Larry szerény centesekkel indított. Finoman fölment nyolc és fél dollárig, ezt azonban a következő menetben elvesztette. Ráindult újra, mostmár másfél dollárral. Négy dollárig jutott, két rántás után azonban ez is elúszott. Most jöttünk mi Zolival. Ötven centes indítás, semmi, elúszott. Egy dollár a feneketlen gyomorba, elúszott. Másfél dollár, kínosan hosszú várakozás, megint elúszott. Finomabban tépkedjed Mityka fiam, fedezte fel a hibát Zoli, újabb egydolláros, leheletfinom, halk, olvatag simítás, újra elúszott... A fenébe is, nyomtam be bosszúsan az utolsó érmét, rántottam a kart, s eljöttem a géptől, ez van srácok, nem megy, mit csináljak...A henger megállt a három szilvánál, s a gép teli gyomorból elkezdte okádni az egydollárosokat. Összesen tizennégyet számoltunk meg. Őrült ez a gép! A pénzt persze azon melegében, hiánytalanul el is játszottuk, még vagy nyolc dollárnyi ráadással együtt.

Larry kitalálta, hogy menjünk át egy másik játékterembe, mert nem szerencsés vesztes gépeknél sokat próbálkozni. Átverekedtük magunkat a járdát megtöltő emberáradaton egy újabb csarnokhoz, az egésznek azonban csak annyi eredménye lett, hogy ezúttal öt dollárral lettünk szegényebbek pár perc leforgása alatt. Komolyabb hadműveletekkel, kártyával, rulettel ezek után már próbálkozni sem mertünk. Ezért aztán inkább odakinn telepedtünk le, a zöld műfüre, a valódi nehezen él meg itt ugyanis, s az óriási fényorgia részleteit nézegettük a sivatagi éjszakában. A villogó villanykörtékből és neonszálakból szökőkutak, pálmafák, ezüstfenyők, kaszinóépületek, játéktermek, autók formálódtak ki, pontosan olyasmik amiket az utcán is magunk körül láttunk. Aztán barnamedvék, elefántok, óriásnyakú zsiráfok, fürge Walt Disney figurák. Nálatok is vannak sivatagi játékvárosok, érdeklődött aranyosó barátunk áhítatos mosollyal... Igen Larry, mi tagadás, szerény országunk valóban a végeláthatatlan sivatagok és a mélyükön elterülő színpompás játékvárosok birodalma.

Éjjel tizenegyig üldögéltünk a műgyepen és nézegettük a vidám színorgiát... Ebben a hirdetőtáblában kétszázézer égő ég: hirdette büszkén az egyik játékterem bejárata előtt egy felírat, pedig a nevezetes reklámtábla csupán az illető játékcsarnok nevééről, nyitvatartási idejéről és áraitól tájékoztatta a kozmikus verőfényben szemlélődő járókelőket...Átvágtuk magunkat az ezerszínű, nyári ruhákban pompázó emberáradaton és visszamentünk a mikrobuszhoz. Csendesen mege-szegettük a maradék sült krumplikat, Larry fölbömböltette a kazettáit, s robogtunk Barstow, Kalifornia felé.

Éjjel két órára már piszkosul elfáradtunk, s elhatároztuk, hogy alszunk egyet. Mi úgy ahogy voltunk végigdőlünk a süppedős, világoskék szőnyegen, még plédre sem volt szükség az amúgy is elviselhetetlen éjszakai melegben. Larry, a természet fia, az aranyosó, semmiképpen nem óhajtott a mikrobuszban maradni éjszakára, inkább a parkoló egyik piknikasztalán aludt a hálósákjában a csillagok alatt. Körülötte mindenütt nemzetközi néptömeg, népes mexikói családok, spanyolok, olaszok, indiánok, akik mind az ígért világába igyekeztek munkáért és ugyanolyan csórók voltak mint mi.

Kora reggel tűrhetetlen forróságra ébredtünk. Lemosakodtunk tetőtől talpig jéghideg vízzel a parkoló mosdójában, s nekivágtunk az immáron alig száz mérföldes útnak. Hamarosan lejteti kezdett az út, leereszkedtünk a hatalmas sivatagi síkságról az óceáni partok irányába. A látóhatáron hegymagasságú, óriási porréteg jelent meg, sárgás és szürkés színekben, a szmog, a metropolisz óriási szmogja. A zöld és egészséges parti világ csak e mögött kezdődött.

Larry igazán rendes volt velünk az utolsó pillanatig. Fényképeket készített rólunk, majd jelentősen eltérve eredeti útvonalától, elvitt bennünket abba a negyedbe ahol Sándor bácsiék, Laci bácsiék éltek. Itt búcsúztunk el. Később nem kaptunk levelet tőle, pedig jó volna tudni merre rezegetteti most apró, érzékeny ujjaival az aranyosó tálat...

Úgy döntöttünk, hogy Laci bácsiék felé vesszük az irányt, ők ugyanis annak idején nem utasítottak minket vissza, így volt némi reményünk náluk szállásra. Huszonegyedikre, csütörtökre volt. Éppen egy hete indultunk el... Előkerítettünk egy hatalmas, kerekeken gördülő bevásárlókosarat, belevágtuk a hátizsákokat, s elindultunk velük az utcájuk felé. A szupermarketekből a közeli házakba különben sokan egyszerűen hazatolják a bevásárlókosarokat, majd legközelebb vissza, számos épület előtt ezért üresen ott állnak ezek, néhol több is... Hanem hosszú volt ám a Woodman Avenue, amelyen Laci bácsiék háza állt. 2234: láttuk az első sarki házon a táblát, s Laci bácsiék házszáma 5248 volt. Gyalogoltunk rendületlenül a hőségben. A pálmafákhoz már Las Vegasban hozzászoktunk, az azonban még mindig meglehetősen hatott ránk, hogy itt valóban minden egyes portán uszoda volt, s nem is rövid, pár nyújtott tempóra elegendő, mártózszerű medence, hanem sok esetben versenymedence méretű is. Először láttunk úgynevezett autósutcat is, ami nem más, mint a porták hátulján végighaladó, vékony, járda nélküli, aszfaltos út, amely csupán arra a célra szolgál, hogy a gépkocsik sorban mindenütt be tudjanak jutni a porták végén elhelyezkedő garázsokhoz.

Délután kettő körül érkezünk a házhoz, sajnos senki nem volt otthon. Laci bácsinak a metropolisz másik részében egy apró nyomdaüzlete volt, ott dolgozott, Anikó néni az egyik rajzfilm- stúdióban görnyedezett egy asztal fölött, futószalagszerűen ugyanazokkal a festékekkel színezve az elébe adott lapokat. Sejtettük a bostoni telefonbeszélgetésből is már, hogy csak hat óra után jönnek haza.

Come in guys, it is too hot here! Gyertek be fiúk, itt túlságosan meleg van, szólt ránk egy vékony, negyven év körüli, édeskés arcú úr, a szomszéd, miután megérkezett nyitott sportkocsijával, s látta, hogy fáradtan téblábolunk a ház előtt. Jelmeztervező volt a hollywoodi filmváros egyik stúdiójában, s egyébként meleg manó, nemsokára az élettársával is megismerkedtünk. Bementünk, jeges üdítőket adott elénk, s megmutogatta a szobáit. Kényelem és kéj áradt ezeknek minden részletéből, mindenütt süppedős, selymes szőnyegbevonat, kellemes fotelok, melyekben mélyen elmerül az ember, puha párnák, cicaprém, százával a whisky, a brandy, a vermouthe. A legtöbb szobában videoberendezés, melyen szexfilmek peregtek, s az egész lakásban mindenütt halkán szóló, szelíd, melodikus zene. Odakinn márványuszoda... Megjött a társ, egy testesebb, középkorú, feminin férfi, tartottunk kicsit tőle, hogy elkezdene csábítgatni, ám nem nagyon izgattuk őket, éltek maguknak. Töltögették viszont a jeges whisky-ket és nekünk ajándékoztak egy nagy csomó luxuscigarettát.

Este hat körül kocsin berregett Laci bácsiék előtt, s a vékonyabb srác elment megnézni, csakugyan ők jöttek-e. Torkunkban kezdett dobogni a szívünk, mit csinálunk amennyiben szóba sem akarnak állni velünk?... Jött a fickó vissza. Ann, tehát Anikó néni locsolja a kertet éppen, most ne menjünk, majd csak egy negyedóra múlva... Kínosan feszengtünk, lám tartózkodóak és visszautasítóak mégis... Nem lesz hát vége a viszontagságoknak, az állandó gyűródésnek, mehetünk vissza nemsokára megint az útra. Elkéseredve üldögéltünk... Húsz perc múltán összekapartuk magunkat, átmentünk és megnyomtuk a csengőt. Gyors, kemény, határozott, lépések hallatszottak odabentről. Lehet, hogy dühös is ... Felpattant az ajtó. Hát ti vagytok azok világcsavargók, röpköltélnek egy idősödő, szemüveges, végtelenül jóindulatú arcú nő. Gyertek, föllocsoltam a kertet, hogy legalább ne ez az örült meleg várjon rátok amikor megérkeztek!

PARADISE IN LOS ANGELES

Maga a paradicsom volt az a nyolc nap, amelyet a kaliforniai partokon töltöttünk. Dél előttként a tündöklő verőfényben, a medencét övező örökzöldben óriásikat reggeliztünk színhús sonkától, finom felvágottakig, füstölt nyelvekig, fekete és vörös kaviárig minden volt a hűtőben, ha kellett téliszalámi, magyaros gyulai kolbász is a helyi magyar üzletekből, habos kakaók, kókuszos kalácsok, trópusi gyümölcsök, s hagyományosak is, banán, ananász, görögdinnye, sárgadinnye. Fölöttünk a kolibrietetőknél tucatszámra peregtek, verdesték apró szárnyaikat a szivárványszínű aprómadarak. Reggeli után úsztunk egy óriásit, s vártuk a mindenféle ajándékokkal érkező magyarokat, akik úgy néztek ránk, mint az olimposzi magasságokból alászállt, varázsos ifjakra, akik akármikor játszi könnyedséggel átszelik még az óceánt is. Csak ki kellett ejteni valamit a szánon, már jöttek is: Disneyland-be akarunk menni: gyerekek, itt a jegy, a Downtown érdekel: gyerekek, farmeroverall kell: tudok egy remek üzletet, mehetünk, nudista fürdőtelep kell: ott a Zuma Beach, menjünk ki vasárnap. Még Sándor bácsiék is fejcsóválva békülgettek: luxusétermekbe vittek, a házuknál a trópusi gyümölcs-skálát próbáltatták velünk

végig, majd alaposan átöltöztettek mind a kettőnket csinos, amerikai szerkókba. A feleség, Edit néni még az utolsó napon is a csomagainkra rakott egy-egy karton cigarettát... A kalandozásokat követő késő délutánok, késő estek is főúriak voltak, ültünk a színesen megvilágított medence mellett a zöldben, a puha nyugágyakon, itthon ismeretlen magazinokat olvastunk, néha úsztunk egyet, majd csipegettünk a nyugágy melletti gyümölcsökből. Laci bácsinak kazettára mondtuk az úti történeteinket, írni készült ugyanis az utazásunkról.

Hatalmasan kavargott bennünk a feszabadult, boldog élménytömeg. A San Fernando Valley hegyeinek tetején található kávéház, ahol a teraszról az óriásméretű, gyémántcseresznyével és apró japán ernyőcskével földísztett fagyalalthalmok mellől a szikrázó éjszakában a metropolisz fénytengerét nézegettük, a reklámok ezreivel villogó, ám innen nézve már egészen apró gullivervárost, amely fölött mint parányi szentjánosbogarak égtek, villogtak, röpdöstek az utasszállító repülő, helikopterek, vitorlázógépek...A Hotel Bonaventure, a földkerekség talán legkáprázatosabb szállodája, égbenyúló tükörhengereivel, amelynek oldalain, a tükörüveg-burkolat előtt kívül halad a lift, s felhőkarcolók tetejére láthat rá belőle az ember, s ahol a tükörüvegen belül, elrejtve, kisebb városrészek vannak megépítve, utcasorral, élelmiszerbolttal, ékszerüzletekkel, parkolókkal, pénztárazatokkal, gyorsétemekkel, műtavakkal, műpatakokkal, művízesésekkel: és így a szobájából elinduló ember már pár méterre az ajtótól, még az épületben, egy eleven amerikai városkában érezheti magát... A szeméthegegyekkel teli Downtown, ahol a felhőkarcolók, s a kormos tüzlépcsőkkel teli bérházak tövében ugyanaz a tömeg hömpölyög mint New York City külterületein, a metró poklában... A szirtekkel zsúfolt Zuma Beach az óceán partjánál, ahol a nudista telepeken pont ugyanolyan méregzöld arcú, csonttá fogyott részegek, narkós csavargók, őrjöngő prostituáltak szédelegnek az eldobált sörösdobozok és fecskendők szeméjtének sűrűjében, mint akikkel az amerikai külvárosok elvadult síkátoraiban találkoztunk... A hatalmas farmeráruházak, ahol a túlvilági frissességgel kéklő, százmilliók életformáját jelképező, örök jeans-ek mellett a végtelenbe ívelő fogas- sorokon ott lengenek az újdonságok is: a hol szimpla, hol kombinált szabású Levi's overall-ok, Levis télikabátok, ujjas és ujjatlan jacket-ek és mellények tízezrei... A briliáns luxusrestaurantok - ahol a tengerek életével, növényeivel, apró rákjaival, csigáival, medúzáival teli akváriumokból a vendég maga választhatja ki a vacsorához a halakat, kagylókat, polipokat vagy csigákat, s maga szabhatja meg az elkészítés módját is... Disneyland függővasutakkal keresztülvitt műparadicsom, műerdő, műszikla világa, ahol a műtengerek mélyén előre kiépített, kötött pályán tengeralttjárókat vezetnek négy-öt esztendőes gyerekek...

Meglepetést készítettünk elő nektek gyerekek: jött haza egyik este Anikó néni. Gyerünk, üljetek be a kocsiba gyorsan. Egy pálmafákkal körülvett, égszínkék uszodájú, jellegzetes kaliforniai házhoz vitt bennünket, ahol odabenn vagy tizenöt magyar házaspár szorongott a nappaliban... Fiatalemberek, kezdte egy franciás külsejű, lezser, középkorú hölgy, a mi itteni magyar közösségünk úgy határozott, hogy összeadjuk maguknak a keleti partig szóló repülőjegyek árát. Ne kelljen három éjjel, három nap autóbuszban rázkódnunk. Gondolom elégük van már az országútból... Hát ez tényleg meglepetés volt, hirtelen azt sem tudtuk mit csináljunk, csak álltunk egymás mellett, mint akik karót nyeltek. De el is vásárolhatják a pénzt ha akarják, szóltak gyorsan közbe a többiek. Az utóbbi történt. Életünkben először komplettül fölszereltük a ruhatárunkat remek téli és nyári szerkókkal, olyannyira bőségesen, hogy még most is javarészt azokat a holmikot viseljük.

Gyerünk fiúk, Gódorék mennek a mexikói határvárosba, oda át kell menni: pattant fel más alkalommal Anikó néni a telefon mellől, s rövidesen már ott nyújtóztunk a mély tengerek barna bálnáira emlékeztető óriásautóban a déli határhoz közeledve. Have you even seen Hungarian Passport, látott valaha magyar útlevelet, kezdett Mityka barátkozni a határral. Never, soha, nyomta bele a fickó Zoli tenyerébe a papírjainkat, s pár pillanat múlva már ott jártunk Tijuana belvárosában, a zezugos piactér közepén, amely leginkább az Ezeregyéjszaka káprázatos bazárjaira emlékeztetett. Amit szerény sárgolyónk szorgalmas mesteremberei évszázadok alatt megalkottak, azok úgy tűnt, hogy mind itt sorakoznak a négyzetméterről négyzetméterre elképesztően zsúfolt polcokon és állványokon, az átránduló amerikaiak pénztárcájára várakozva. Nem túlzás: bőrkabátok, bőrnadrágok, bőrhalmik ezrei, textíliák, szőnyegek, szőrmék, csontfaragások, szaruholmik, famunkák tízezrei, fémékszer, ezüst, arany és platina műdarabok, üvegportékák özöne, ékkövek, gyémántok, rubintok, smaragdok szikrázó, végelethatatlan sora... Ezt felfogni sem tudtuk már, csak szédelegettünk pultról pultra kukoricaszemeket majszolva, míg el nem jött a délután, s indulni nem kellett visszafelé...

Gyerekek, holnap a Sea World-nél, a hatalmas tengeri akváriumokat gondozó park szomszédságában lesz dolgom, gyertek! S mentünk is a minden eddiginél szigorúbbnak látszó, magasabb hullámverésű és sósbabb ízű óceán partjára, végignézni a több mázsás, fehér hasú delfinek vízipólo mérkőzéseit, fókák akrobatikus show-ját, másutt karvastagságú üvegeken át a mély tengerek különleges külsejű élőlényei kavalkádját. Az egyik akváriumban kölyökcápákat helyeztek el, öt dollárért búvárruhában le lehetett menni közéjük. Zoli villámgyorsan át is öltözött, engem pedig kérlelni kezdett, hogy a föld alól is szerezzek most gyorsan egy gépet, mert azt okvetlenül meg kell örökíteni, amikor a cápákkal kergetőzik...

Egyik lélek-kápráztató, szemkápráztató napunk után az esti híradóműsort néztük az óriási tv-set-en, s a képernyőn egyszerűen csak különös, furcsa, félszeg, savanyú arcú, szomorú emberek jelentek meg, régimódi öltözetekben. Lengyelek voltak, a híradó keleti műsorblokkja ment éppen. Később budapesti utcarészletek tűntek föl pár villanásra, ideges és neurotikus arcok, nyugtalanul siető emberek, ballonkabátok, női ruhák, amelyek erőltetett menetben igyekeznek a vadonatúj európai és amerikai divat után... Megállt a lélegzet bennünk. Ekkor döbentünk rá végre, hogy honnan is jöttünk és kik is vagyunk valójában. Hogy hiába fürdetnek tejbe és vajba minket itt, hiába hordoznak végig szívvel és lélekkel a kaliforniai édenen, mi azért mégiscsak ezekhez a poros, szomorú és szürke utcákhoz, a rajtuk bóklászó, gyanakvó arcú, megviselten is a jobb sorsuk után szimatoló emberekhez tartozunk. Közöttük nőttünk föl, tőlük tanultuk mindenünket, s ha igazán adósok vagyunk valakinek a világon, akkor azok elsősorban ők, az otthoniak. S nem tudom honnan, talán a neveltetésünkből, talán a merészségeink mögött meghúzódó, örök aggályosságból, talán az egész eddigi életünket végigkísérő nincstelenség és alsóbbrendűség érzéséből, ám egyszerre csak bánni kezdtük, hogy a kaliforniai paradicsom mámoreiba mélyen elmerülve, mindezt elfelejtettük.

Valahogy nem esett mostmár jól egyikünknek sem a trópusi gyümölcssaláta, sem a kaviáros csiga. Másnap kirándulni sem kívántunk már igazán, nem izgattak mostmár annyira az éden újabb és újabb szegletei. Telefonáltunk Andráséknak inkább, hogy két hét után értesítsük végre őket, élünk, megúsztuk. Aztán képeslapokat töltöttünk ki Soos Gézának, Oraveczéknek, Takácsénak, Larrynek, mindenkinek akinek a címét tudtuk és zavart, idéttlen köszönetféltet rebegettünk nekik.

Történetünk tulajdonképpen itt ér véget. A visszaút, a három napos éjjel-nappali gyűrődés a Greyhound buszon New York City-ig, majd a lengyel légitársaság gépével Varsón át Budapestig, már nem volt igazán élményektől sűrű vagy izgalmas... Talán a kettőnk sorsának további alakulásáról írnék még néhány mondatot. Zoli kevéssel később fölköltözött Budapestre, s a Magyar Állami Népi Együttes énekkarának tagja lett. Az együttesel nemsokára három hónapos amerikai túrán járt, s a csoportot utaztató Columbia Artists embereinek fölkellette a figyelmét eleveensége, életvidámsága, jó szervezőkészsége. Fölajánlottak neki próbaképpen egy állást: túramenedzserként a Columbia által meghívott Román Nemzeti Énekkart kellett végigvinnie három hónapos kanadai és amerikai turnéján. Kitűnően bevált, újabb munkaszerződést kapott, s jelenleg is az Egyesült Államokban dolgozik. Magamról annyit, hogy hamarosan elkészítettem a diplomafilmemet, befejeztem a főiskolát. Fölkerültem Pestre én is, jelenleg a Magyar Televízió rendezője vagyok. Könyveimen dolgozom, s várom, hogy elkészíthessem első játékfilmemet.